

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

Dette værk er downloadet fra

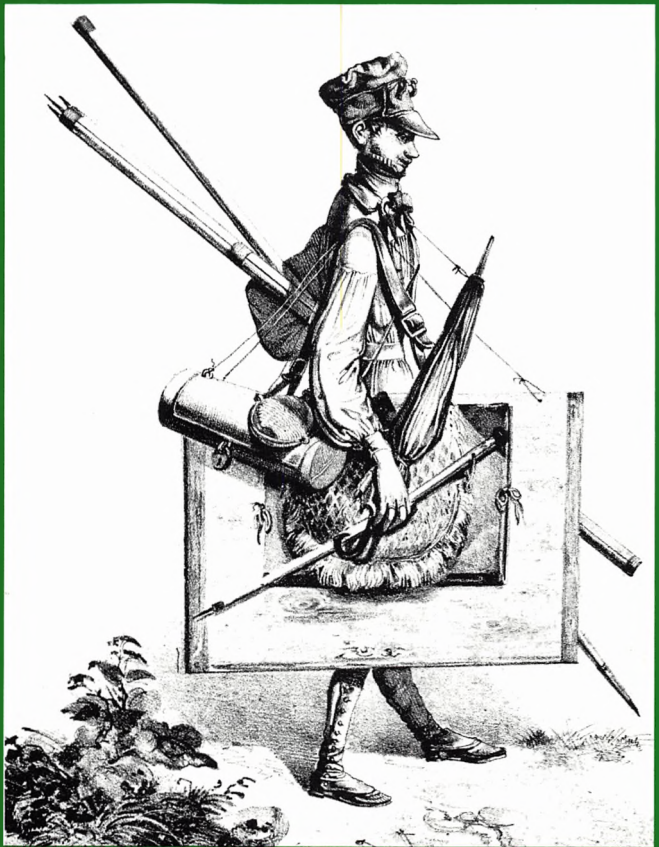
Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

www.genealogi.dk

Bemærk, at hjemmesiden indeholder værker, som er omfattet af ophavsret. For ældre værker, hvor ophavsretten er udløbet, kan PDF-filen frit downloades og anvendes.

For værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun må benyttes til rent personligt brug. Distribution og publicering af PDF-filen er ulovlig.

Personalhistorisk Tidsskrift 1990:1

Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie

Indhold

<i>Ejnar C. Larsen</i> : Nogle familier med rod i 1500-tallets Ribe. Slægten Lime . . .	1
<i>Gregers Hansen</i> : En formue samles og spredes	21
<i>Mogens Seidelin</i> : Familieoptegnelser 1643–1771 vedrørende præsteslægterne Harlev-Framlev og Gyberg i Linåa-Dallerup	53
<i>Agnes Guldbrandsen</i> : Dyr- og Bataillemaler Jens Chr. Holm	91
<i>Orientering:</i>	
Medlemstilbud – sidste chance	102
Forespørgsler fra udlandet	103
Stambogsstudier	105
Hjemmeforskning – et supplement	106
Resultatopgørelse og balance 1989	108
Hvem Forsker Hvad 1989	112
SLÆGTEN – nyt tidsskrift	112
<i>Småstykker:</i>	
Thomesen/Thomsen – Bähr/Behr	110
<i>Anmeldelser:</i>	
Kommunearkiver. Ringsted. Registratur. Kommunearkiver. Fuglebjerg. Registratur. (<i>Jørgen Mikkelsen</i>)	113
Litteratur om Frederiksberg. 4. udgave. (<i>Allan Tønnesen</i>)	113
P. I. Liebe og E. Borgstrøm: Litteraturfortegnelse til de danske hær- afdelingers, samt militære korps' Institutioners, Skolers, Arkivers og Museers Historie. (<i>Jesper Godvin Hansen</i>)	114
Suno Scharling: Min slægt. Hvorfor. Hvordan. Hvornår. (<i>Hans H. Worsøe</i>) . .	114
Mit navn er Jensen. En bog om slægtsforskning af Knud Prange. (<i>Tommy P. Christensen</i>)	116
Fogtsdals Kunstsleksikon. Bind 1 og 2. Redaktion Peter Michael Hornung og Bjarne Jørnæs. (<i>Lis Bruselius</i>)	117
Danske Trylleeventyr. Udvalgt af Bengt Holbek. Bearbejdet af Lisbeth Jensen. Bengt Holbek, Tolkning af Trylleeventyr. (<i>Julie Fryd Johansen</i>)	118
Jørgen Hatting: For Kongen og Staden. (<i>Jesper Godvin Hansen</i>)	118
Oscar Udsholt og Bent Thestrup: Reerslevs sogns historie. (<i>Hans H. Worsøe</i>) .	119
Tage Heunecke og Jens Møllerup: Lærerstand på Langeland. Bidrag til Langelands lærer- og skolehistorie. Ove Pedersen: Lærerkreds og lærerkår gennem 100 år. Herningegnens lærereforening 1874–1974. (<i>Ning de Coninck-Smith</i>)	120
Arkivarer skriver Breve. En antologi 1882–1959 ved Hans Kargaard Thomsen. Studier og kilder, bd. 6. (<i>Harald Jørgensen</i>)	120

Indhold fortsætter på omslagets side 3.

Billedet på omslaget:

Karikaturtegning af dyr- og bataljemaler Holm, der blandt kunsthistorikere kendes under navnet Christian Fr. Carl Holm og hvis malerier karakteriseres som »prægedes af en rutinemæssig romantisk naturopfattelse« (Nørrøgard-Nielsen). Artiklen s. 91 påpeger, at han faktisk var døbt Jens Christian, og selv kaldte sig Christian. (*Forlaget Bogan fot.*).

Nogle familier med rod i 1500-tallets Ribe Slægten Lime

Af Ejnar C. Larsen

Ved gennemgangen af de første 125 års tingbøger fra Ribe¹ er jeg stødt på en hel del tilfælde, hvor tingbogsoplysningerne muliggør en supplerings, og nogle gange revidering, af tidligere publicerede familiemæssige sammenhænge. I det følgende skal fremdrages nogle familier, som skønnes at have interesse for en videre kreds, da de talte adskillige fremtrædende mænd inden for gejstligheden og den verdslige administration.² De her beskrevne familier blev betegnet med tilnavnet Lime, men for den førstes vedkommende dog tilsyneladende kun af eftertiden. De vil blive behandlet i 5 afsnit, hvert afsnit med udgangspunkt i den først kendte stamfader:

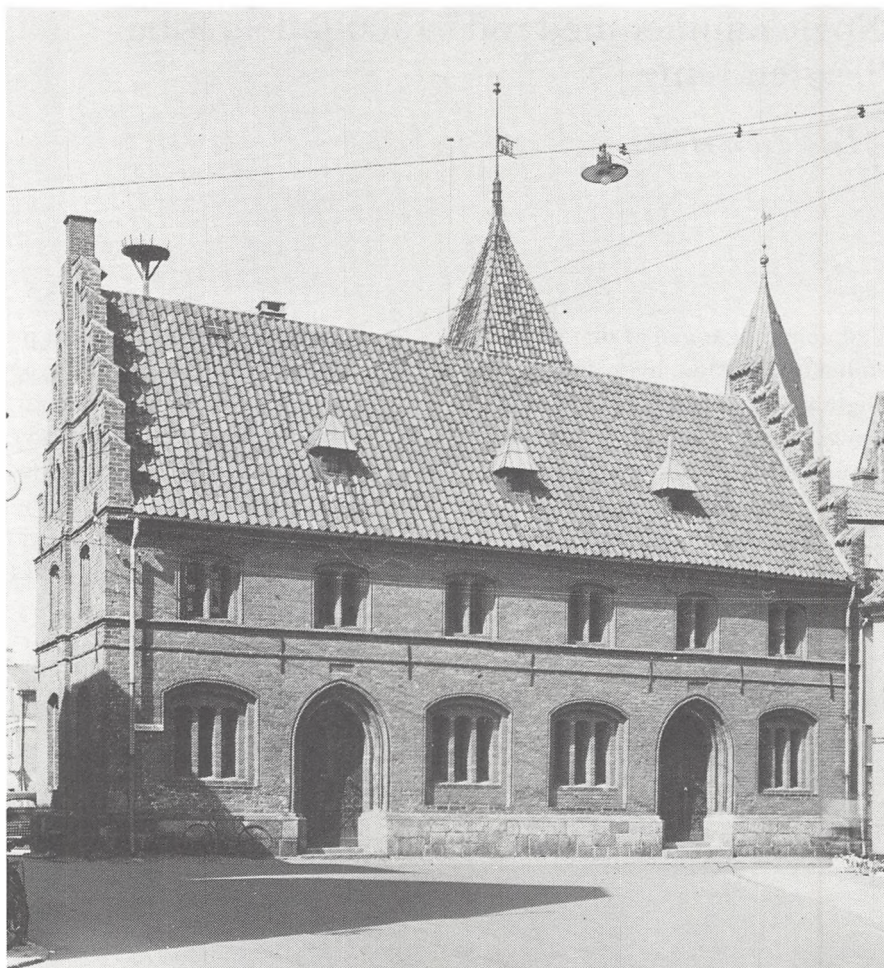
- A. Niels Terkildsen
- B. Las Hansen Lime
- C. Morten Madsen Lime
- D. Mads Nielsen Lime I³
- E. Mads Nielsen Lime II³

A

Første generation: *Niels Terkildsen*, adlet *Rosenstjerne*

Det har været fremført, at kanniken med dette navn, død 1553 i Ribe, skulle være stamfader til familierne i Ribe med tilnavnet Lime^{4,5} og den første bærer af dette tilnavn.⁴ Det sidste kan næppe være tilfældet. Niels Terkildsens levned er udmærket beskrevet tidligere i Personalhistorisk Tidsskrift 10. rk. 1. bd. s. 231–37. I de der citerede dokumenter nævnes han aldrig med tilnavnet Lime (eller Lym). I andre samtidige dokumenter, hvor jeg har set ham nævnt^{6,7} bruges heller aldrig dette navn. Derimod fik mange af hans efterkommere navnet Lime ved, at to af hans sønner blev gift Lime, som det vises nedenfor.

Det ser ud til, at Niels Terkildsens patronymikon har været Jensen, idet han i et par pergamenter fra Ribe⁸ nævnes som »Niels Jensen eller Terkild-

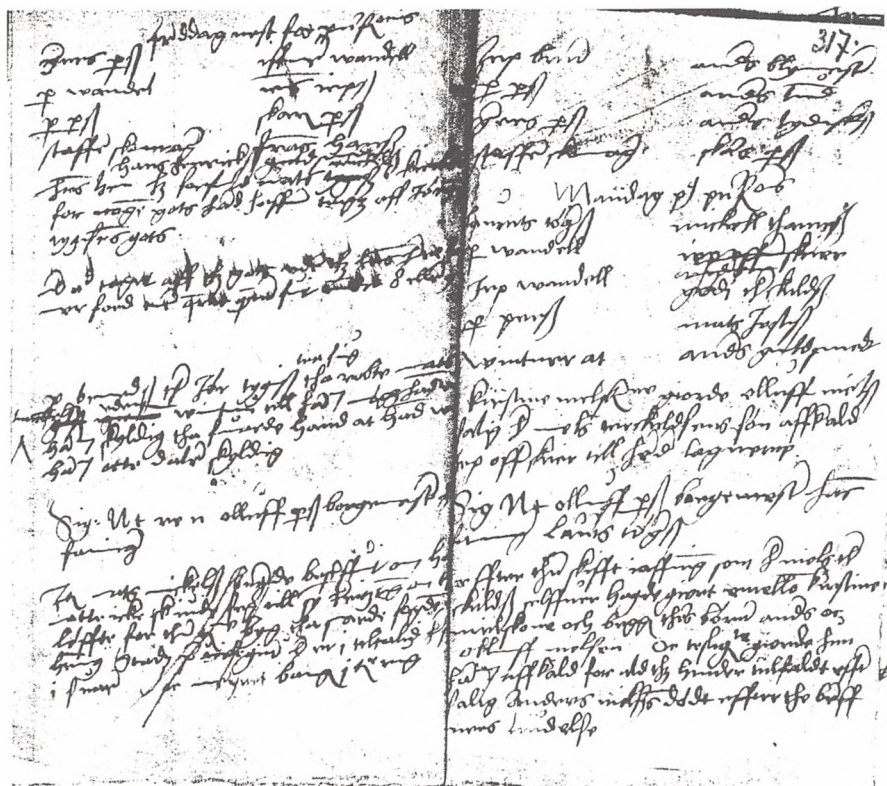
Huset på hjørnet af Stenbogade og Smedegade står som det sidste minde om middelalderens verdslige bygningskunst i Ribe. De to middelalderlige stenhuse blev i 1528 købt og sammenbygget i et langhus mod gaden af kannik Niels Terkildsen Rosenstjerne. Senere boede hans søn Oluf Nielsen i huset, der i 1708 indrettedes til rådhus. Huset er nu fredet og kendt som »det gl. rådhus i Ribe«.

(Det særlige Bygningssyn).

sen« og senere alene som »Niels Jensen«. Det må derfor antages, at Terkildsen var en slags slægtsnavn, og at Nielses fader sandsynligvis har heddet Jens Terkildsen og ikke nødvendigvis boet i Lime.

Niels Terkildsen var gift med *Kirsten*, hvis herkomst ikke kendes. Hun døde i begyndelsen af 1577 eller slutningen af 1576, idet hendes søn Oluf Nielsen d. 13. febr. 1577 opsiges arv og gæld efter hende.⁹ Hun havde efter 1559¹⁰ gif-

Ribe tingbog 1566. Heri læses under 4. februar, nederst på højre side:

»Kirstine nielskone gjorde olluf nielsen salig hr niels terkilsens Søn affkald . . . efter then skifte iaffning som hr niels therkildss selfuer hadge gjort emellom kirstine nielskone och begge there børn anders oc olluff nielsen. Oc tesligste gjorde hun siel affkald for ald the hinder tiilfaldt effte salig anders nielsens dødt efter tho breffwes liudelse.«

tet sig igen med en borger i Ribe Knud Lassen, som døde før 27. marts 1588.¹¹ Det må anses for sikkert, at Niels Terkildsen og Kirsten kun havde børnene Anders og Oluf. Der tales nemlig i tingbogen¹² om, at Niels Terkildsen selv havde gjort skifte mellem Kirsten og »begge deres børn Anders og Oluf«. Ligeledes nævnes hos Wegener¹³ også kun to sønner. Det må derfor være en fejltagelse, når Friis-Petersen⁴ vil have, at det skal være en søn Hans, som var kannik i Ribe. En sådan har det heller ikke været muligt at finde i fortegnelsen over domkapitlets medlemmer i den pågældende periode.⁶ Begge sønnerne blev opdraget af domprovsten i Ribe Jens Pedersen Grundet,¹³ hvis nære forbindelse til Niels Terkildsen nok kan indikere slægtskab. Jens Grundets fader hed jo Peder Terkildsen.

A. Anden generation:

1. *Anders Nielsen* var ugift og døde 13. maj 1559 og blev begravet i domkirken i Ribe.¹⁴

2. *Oluf Nielsen* fødtes 1538 og døde i Ribe 15. febr. 1587.¹⁵ Han brugte tilsyneladende ligesom broderen aldrig faderens adelsnavn og ej heller tilnavnet Lime. Han var gift med *Lene Lauridsdatter*, datter af borgmester i Ribe Laurids Tøgersen og hans første kone Karen Jensdatter Varder.¹⁶ Lene blev anden gang gift med magister Iver Iversen Hemmet, ca. 1564–1629, som senere blev biskop i Ribe, og hun døde 21. nov. 1602.¹⁵ Oluf Nielsen var købmand i Ribe og boede fra 1566 til sin død i huset på det vestlige hjørne af Stenbogade og det daværende Smedegade, som faderen havde købt i 1528. Huset står stadig på Von Stöckens Plads. Han havde, at dømme efter skattelisterne, en glimrende forretning indtil 1580, hvorefter hans skatteansættelse faldt kraftigt. Hans ansættelse var i 1572 på 80 skilling, en af de højeste i byen, men fra 1584 kun på 6 skilling.¹⁷

Af Oluf Nielsen og Lenes børn kendes 5: Niels, Anders, Jens, Karen, og Kirsten. Deres nøjagtige rækkefølge er ukendt.

A. Tredie generation:

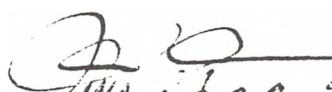
1. *Niels* fødtes 20. sept. 1570 og døde 3 dage senere.¹⁵

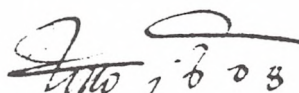
2. *Anders Olufsen Riber* var student fra Ribe skole 1599.¹⁸ Han har muligvis studeret i Frankfurt og Heidelberg, da det må formodes at være ham, der omtales i breve til Anders Sørensen Vedel.¹⁹ Han giver 8. okt. 1603 sammen med broderen Jens afkald til deres stedfader biskop Iver Iversen Hemmet for arv efter deres forældre.²⁰ Han omtales 1616 og 1618 som borger i Århus,²¹ d.v.s. det må være ham, der tager borgerskab i Århus 23. juni 1608²² uden angivelse af erhverv. I de bevarede skattelister fra Århus optræder han 1612 med 1 sk. og 1619 med 4 sk., som bosiddende i Immervad.²³ I den næste bevarede liste, 1622, ses han ikke. Om han var gift vides ikke.

3. *Jens Olufsen Riber* er antagelig født omk. 1580 og døde i febr. 1639 i Lunde sogn, Lunde herred, Odense amt som præst der. Hans levned og den kendte del af hans efterslægt er beskrevet i Personalhistorisk Tidsskrift 11. rk. 3. bd. s. 192–197, så her skal ikke tilføjes yderligere.

4. *Karen Olufsdatter* døde 1630 og blev begravet inde i domkirken i Ribe.²⁴ Hun blev gift 14. nov. 1596¹⁵ med købmand i Ribe *Mads Nielsen Lime I*, som døde 1641 og blev begravet i domkirken i Ribe.²⁴ Han behandles nedenfor.

5. *Kirsten Olufsdatter*, død efter 17. okt. 1657.²⁵ Hun blev trolovet 17. marts 1605, og 20. okt. samme år¹⁵ gift med *Mads Lassen Lime*, født ca. 1584, død 18. juli 1645.²⁶ Han var søn af borger i Ribe Las Hansen Lime, og omtales nedenfor under Las Hansen Limes efterslægt.

 Anno 1608 den 23 Junij
 gjorde Anders Olufsen færd,
 sigte sin borger og med sig gællede
 sin vens Gode Jørgen Spejers
 for sig de horeffes færd og
 sigte sig sigte sigte sigte

 Anno 1608 den 30 Junij

Udsnit af Århus borgerskabsprotokol, der fortæller, at Anders Olufsen, født i Ribe, gjorde sin borgerskabsed den 23. juni 1608.

B

Første generation: *Las Hansen Lime*

Denne mand døde 3. marts 1593.¹⁵ Det har været påstået,²⁷ at han skulle være sønnesøn af kannik Niels Terkildsen. Som ovenfor anført ses ikke, at Niels Terkildsen havde en søn ved navn Hans. Las Hansen Limes levnedsløb tyder heller ikke på, at han skulle være søn af en kannik Hans Nielsen. *Las Hansen Lime* var gift med *Karen Pedersdatter*, død 10. juli 1601,¹⁵ datter af Peder Notler i Ribe, hvilket ses af, at Peder i 1582²⁸ sælger en stald til sin svoger Las Lime, svoger vil her sige svigersøn. Desuden ses, at det sidste år, 1581, hvor Peder Notler optræder i skattelisten, er han inderst hos Las Hansen Lime.

Las optræder første gang i skattelisten i 1560 som svend hos købmand Mads Douffer, året efter som dreng samme sted, og ligeledes frem til 1563, herefter hos Søren Douffer, broder til nævnte Mads. Las har tilsyneladende også tjent borgmester Laurids Tøgersen, idet skattelisten 1567 oplyser: »Las Lym 8 sk., Laurts Tøgersen betalde 5 mark der till landsknecht att ud-

giør«. I 1568 siger skattelisten: »Las Liime 8 sk., forloffuer Laurs Tøgersen«. I 1569 ses han ikke at være ført i skattelisten. I 1570 og 1571 bor han i 4. fjerding som inderst hos Las Nollund i matr. nr. 449, hvor nu Storegade 5 ligger. I 1572 er han tilsyneladende blevet selvstændig og bor i 1. fjerding nr. 21, – og er steget til 16 sk. i skatteansættelse – d.v.s. i huset på matr. nr. 10, hvor nu Mellemdammen nr. 20 ligger, som hans svigerfader Peder Notler netop har købt,²⁹ så året er nok også Las' es og Karens bryllupsår. I 1574³⁰ køber Las selv huset af Peder Notler. Las Lime får tilsyneladende snart en stor forretning, idet hans skatteansættelse hurtigt stiger til 72 sk., for i 1592, året før hans død, at nå op på 96 sk., hvilket bringer ham blandt Ribes allerstørste skatteydere.

Han var medlem af de 24 mænd i 1578 og 1591, skatmester 1582 og 1588 og kæmner 1581,³¹ men når det siges,³² at han var borgmester, må det afvises. Der har ikke i Ribe været en borgmester af dette navn.³³

Karen Pedersdatter boede efter Las Limes død stadig i Mellemdammen nr. 20, og da hun i 1597 efter 31. maj³⁴ blev gift med Morten Madsen, flyttede denne ind hos hende og blev straks benævnt Lime, selv om han tidligere var kaldt Keldkær efter sit fødested på herregården af dette navn i Bredsted sogn, hvor hans fader Mads Nielsen boede. Biskop Peder Hegelund kalder ham dog så sent som 1606 stadig med tilnavn Keldkær.³⁵ Han vil blive omtalt i det følgende afsnit C. Han fik tilsyneladende ingen børn med Karen Pedersdatter.

Af Las Hansen Limes og Karens børn kendes 5: Kirsten, Hans, Mads, Peder, og Ebbe. At disse var søskende ses af flere tingbogsindførsler.³⁶

B. Anden generation:

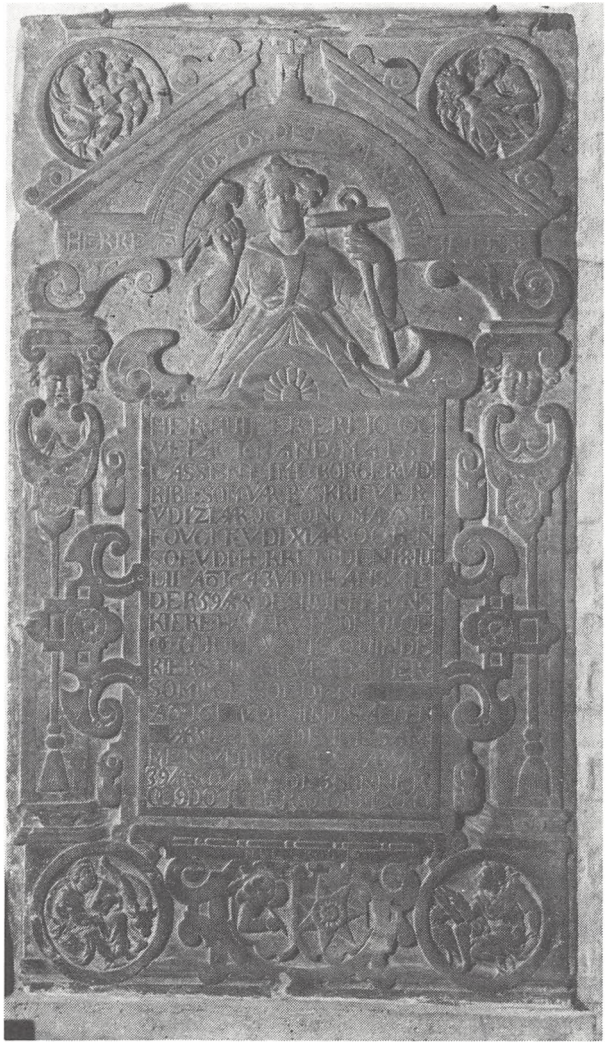
1. *Kirsten Lasdatter* var født ca. 1574 og døde 30. juni 1602. Hendes gravsten findes i domkirken.³⁷ Hun blev gift 1. nov. 1589 med *Oluf Pedersen Roed*,¹⁵ født i Vandel ca. 1548 og død i Ribe 13. maj 1620.³⁷ Oluf var medlem af de 24 mænd 1589–92 og 1594, pengemester 1590–1620, hospitalsforstander 1607–18 og rådmand fra 2. sept. 1595 til 1620.³⁸

Af Kirsten og Oluf Pedersen Roeds børn kender vi 5: Dorte, Johanne, Peder, Gertrud, og en søn begravet 3. juli 1597.³⁹

2. *Hans Lassen Lime* fødtes ca. 1580 og døde 23. febr. 1616 og blev begravet i domkirken.⁴⁰ Han blev 12. febr. 1604 gift med *Sara Pedersdatter Hegelund*, født 17. sept. 1587¹⁵ og død efter 1662,⁴¹ datter af biskop Peder Jensen Hegelund. Hans var herskabsfoged og sisemester i Ribe 1611–12, medlem af de 24 mænd 1606, 1608–10 og 1613–15 og skatmester 1603.⁴² Efter Hanses død skyldte Sara store beløb til forskellige.⁴³

Hans og Saras 6 sønner og 3 døtre⁴⁰ kendes mere eller mindre.⁴⁴

3. *Mads Lassen Lime*, født ca. 1584, døde 18. juli 1643 og blev gift 20. okt.

Gravstenen i Ribe
Sct. Cathrine kirke over
foged Mads Lassen Lime og
hustruen Kirsten Olufsdatter
med deres initialer
(MLL KOD) og våben
nederst.
(NM fot. Lennart Larsen,
1973).

1605 med *Kirsten Olufsdatter*, sønnedatter af Niels Terkildsen Rosenstjerne og nævnt ovenfor som A. 3. generation nr. 5.

Mads var byskriver fra 1612 til 1633, havnekæmner 1620–31, herskabsfoged 1624–33, byfoged 1633–39, kgl. tolder 1640–43 og rådmænd 1638–43.²⁶ I skattelisten optræder han fra 1604 i magister Hans Svanings hus på Storegade, antagelig hvor det nuværende nr. 5 ligger, indtil han i 1618 køber hus på Nederdammen, hvor nu nr. 37 ligger, og flytter ind der.⁴⁵ Indtil han bliver byskriver i 1612, – hvorefter han bliver skattefri -, ligger hans skatteansættelser på 12–14 skilling, så han har haft en nogenlunde høj økonomisk sta-

tus. Hans økonomiske evner må imidlertid have været for ringe. Det viste sig efter hans død, at der i toldkassen var en manko på 2195 Sdlr. 1 mk. og 11 sk.,⁴⁶ hvoraf kongen eftergav de 400 dlr.⁴⁷ Han ejede flere huse, hvis vurderingssum dog ikke kunde dække gælden,⁴⁶ så kautionisterne sagsøger til sidst Kirsten for resten af gælden.⁴⁸ Der var også gæld til anden side, bl.a. for 1/5 af Store Kobro og 1/10 af Lille Kobro samt for Ebbe Lassens eng.⁴⁹ Gælden behandles flere gange i tinget og endnu 1654⁵⁰ er sagen ikke afsluttet.

På Kirsten og Madses gravsten i Sct. Cathrine kirke i Ribe er deres våben angivet. Hans en skrivende hånd og hendes en stjernerose,⁵¹ d.v.s. Rosenstjernes våben eller del deraf.

Af Kirsten Olufdatter og Mads Lassen Limes 3 sønner og 9 døtre⁵² kender vi kun de 7: Lene, Karen, Laurids, et uangivet barn, Kirsten, Dorte og Maren.

4. *Peder Lassen Lime* var født ca. 1583 og døde 26. dec. 1669.⁵³ Hans første hustru var en datter af Christen Olsen og Maren Mogensdatter, ejerne af Avsumgård i Vejrum sogn, Hjerm hrd., der 17. april 1624 betegner hani som deres svoger (d.v.s. svigersøn) sammen med præsten i Hjerm og Gjønsing Anders Pedersen, der var gift med deres anden datter Ide Christensdatter.⁵⁴ Peders anden kone var *Anne Poulsdatter*, død 1684, begravet 16. jan. i Skibsted,⁵⁵ datter af præsten i Astrup-Rostrup-Store Arden Poul Andersen Astrup, død 1642,⁵⁶ og dennes hustru Else Christensdatter. Anne var enke efter præsten ved den nu nedlagte kirke Stenstrup i Rostrup sogn Niels Nielsen Riis, død nogen tid før 18. nov. 1641,⁵⁷ søn af præst i Vive-Oue-Valsgård Niels Nielsen Riis, død før 18. nov. 1641, og hustru Maren Nielsdatter.

Peder Lassen Lime blev immatrikuleret ved Københavns Universitet i 1603 og i Rostock og Wittenberg 1611. Han blev magister i København 9. maj 1620,⁵⁸ hvor han betegnes som rektor for skolen i Lemvig og skriver sig Peder Lassen Riber.⁵⁹ Det er derfor usikkert, hvornår han blev præst i Vejrum, Hjerm hrd., hvor Wiberg siger, han blev præst 1618. De 2 embeder kan dog muligvis have været kombinerede. I 1642 opgiver han embedet i Vejrum og lader sig kalde af fru Ingeborg Parsberg til et andet embede i Ålborghus len, men desværre for ham ville kongen ikke godkende dette, så Peder står pludselig uden embede,⁶⁰ idet Vejrum-embedet i mellemtiden er overtaget af hans svigersøn Niels Poulsen Astrup, hvis søster var Peders anden kone. Peder Lassen får dog straks bevilling til at få det første kald der bliver ledigt.⁶¹ I august 1643 overtager Peder så præsteembedet i Skibsted-Lyngby, Helligum hrd., efter at det havde stået ledigt siden den gamle præst døde næsten 2 år tidligere og præstegården derfor var meget forsømt og jorden ikke tilsået.⁶²

Peder var i flere år før sin død »højbedaget og skrøbelig«.⁶³ Præstegårdens brand i 1666 gav senere anledning til svære stridigheder mellem Anne og de

to følgende præster,⁶³ hvoraf den første var hendes søn af første ægteskab, Niels Nielsen Riis, død 1695 i Vroue, Fjends hrd.

Det er usikkert hvor mange børn Peder havde med sin første kone. Sikker kendt er kun døtrene: Karen og Gertrud. Med Anne Poulsdatter havde han kun datteren Karen.⁶⁴

5. *Ebbe Lassen Lime* er antagelig død 1636.⁶⁵ Han var gift med *Marine Lambertsdatter*,⁶⁶ datter af købmand i Ribe Lambert Knudsen, død 1603, og Margrete Christensdatter, hvis andet ægteskab var med rådmand Oluf Pedersen Roed.

Ebbe var skatmester i 1615 og medlem af de 24 mænd i 1629.⁴² Han ernærede sig som købmand og eksporterede øksne, i perioden fra 1612 til 1633 ialt 777 stk.⁶⁷ Hans skatteansættelse lå i årene fra 1615 til 1622 på 8 sk., derefter steg den jævnt for i 1624 og 1625 at nå sit højeste med 28 sk. og derefter at falde helt ned til 4 sk. i 1635, det sidste år, hvor han forekommer i skattemlisten.

Ebbe og Marine boede fra 1615 til 1632 på Nederdammen nr. 26, matr. nr. 5, som de havde arvet part i efter hendes fader. I 1622 købte han huset af sine medarvinger.⁶⁸ I 1632 byttede han bopæl med sin svigerinde Sara Pedersdatter Hegelund, enke efter hans broder Hans, og flyttede altså til Melledammen nr. 20, matr. nr. 10, som oprindelig tilhørte Ebbes fader.

Af Ebbes og Marines børn kendes 3: Lambert, Knud og Keld. Der kan vel have været flere, idet der er et stort spring fra nr. 1 til nr. 2. At nr. 2 og 3 kan registreres, skyldes at Ebbe og Marine i 1632 flyttede til domsognet, hvor fødsler er indført i kirkebogen fra 1623.

B. Tredie generation:

I. Børn af Kirsten Lasdatter og Oluf Pedersen Roed (jfr. 2. gen. nr. 1).

1. *Dorte Olufsdatter* døde efter 5. dec. 1650.⁶⁹ Hun blev trolovet 3. jan. 1608¹⁵ og gift samme år med bager i Ribe *Hans Jacobsen*, født ca. 1579 og død 2. nov. 1624 og begravet i Sct. Cathrine kirke.⁷⁰

Af deres 5 sønner og 1 datter⁷¹ kendes 4: Las, Peder, Jacob og Hans.⁷²

Dorte blev gift 2. gang med bager *Jacob Hansen*, som døde 29. juni 1635. Hans gravsten findes i Sct. Cathrine kirke.⁷⁰ Hans dødsfald skete 8 dage efter, at hans 14-årige stedsøn Jacob havde slået ham med en vognkæp, fordi Jacob Hansen havde slået sin kone Dorte i ansigtet.⁷³ Den ældre bager Jacob Hansen var første gang gift med Elspe Hansdatter med hvem han havde 2 sønner og 1 datter.⁷⁰ Dorte og Jacob Hansen havde vistnok ingen børn.

2. *Johanne Olufsdatter* blev gift 30. aug. 1612¹⁵ med købmand i Ribe *Mads Hansen Lang*, som døde før 1647. Han tog borgerskab 11. sept. 1612, var medlem af de 24 mænd 1613 og 1634, skatmester 1612 og 1614 og kæmner 1617.⁷⁴

3. *Peder Olufsen Roed* fødtes ca. 1597 og døde 29. aug. 1659. Han var gift med *Dorete Baggessdatter*, datter af rådmand i Ribe Bagge Pedersen, 1578–1621, og hustru Margrete Lauridsdatter, 1582–1637. Peder var rådmand i Ribe 1633–50 og borgmester 1650–59. Han var desuden skatmester 1623 og medlem af de 24 mænd 1625–26, 1629 og 1632.⁷⁵

4. *Gertrud Olufsdatter* blev gift med borger i Ribe *Knud Lambertsen*, død i marts 1632. Han var søn af den velhavende borger i Ribe Lambert Knudsen, død 1603, og hans kone Margrete Christensdatter Friis, der blev Gertruds fader Oluf Pedersen Roeds anden kone. Knud Lambertsen var pengemester 1620–31, forvalter for vin- og saltkompagniet 1622–25 og rådmand 1623–32.⁷⁶

II. Børn af Hans Lassen Lime og Sara Pedersdatter Hegelund (jfr. 2. gen. nr. 2).

1. *Las Hansen* født 19. febr. 1605, død 17. juli 1605.¹⁵

2. *Las Hansen* født 1606, død i aug. 1659. Amtsskriver i Møgeltønder og borger i Tønder.⁷⁷ Hans enke *Ane* lever endnu 1662.⁴¹

3. *Jens Hansen*.⁴⁴ Iøvrigt ukendt.

4. *Karine Hansdatter*.⁴⁴ Lever 1646,⁷⁸ ellers ukendt.

5. *Margrete Hansdatter*, født 9. aug. 1610.⁴⁴ Lever 1646, ellers ukendt.

6. *Jørgen Hansen Riber* (Lime) døde 12. aug. 1666 og blev begravet i Nikolai kirke i København. Han var gift med *Gertrud Pedersdatter*. Han var renteskriver og blev 1661 kontrollør og forvalter med tegnebøgerne i det kgl. skatkammer.⁷⁷

7. *Kirstine Hansdatter*, født 7. dec. 1612, død spæd.⁴⁴

8. *Peder Hansen Lime*, død ca. 1642–43 i Såderup på Fyn, hvor han havde tjent Hans Markdanner til Rønninge Søgård. Han var gift med Cathrine Sechmann, der overlevede ham. Ægteskabet var barnløst.⁷⁹

9. *Samuel Hansen Lime*, død før 1661, boede 1646 i Ringkøbing, men var senere borger i Nykøbing Mors.⁷⁷ Han var gift med *Karen Jørgensdatter Lund*, død 19. marts 1696 i Gadgård i Sejerslev sogn, skifte den 17. april.⁸⁰ Karen blev i 1661 gift anden gang, denne gang med sognepræst i Sejerslev Knud Olufsen Thisted, ca. 1629–1685, med hvem hun havde en datter Anne Marie, gift med eftermanden i præsteembedet Jens Ibsen.⁸¹ Samuel og Karen havde 2 børn.⁸²

III. Børn af Mads Lassen Lime og Kirsten Olufsdatter (jfr. 2. gen. nr. 3)

1. *Lene Madsdatter*, død efter 10. nov. 1668.⁸³ Hun blev første gang gift i 1657, antagelig mellem 17. okt. og 21. nov.,⁸⁴ med *Hans Hommersen* i Ribe, som døde i 1660, boregistrering d. 17. april.⁸⁵ De havde ingen børn. Lene blev gift igen mellem 24. aug. 1660 og 13. febr. 1661⁸⁶ med bager *Anders Clemenssen*, som ligesom hendes første mand flyttede ind i hendes salig forældres hus. Det er vistnok denne Anders Clemenssen, som tog borgerskab

13. dec. 1662 og han er da født i Rostrup sogn.⁸⁷ Han ses sidste gang i skatelisten 18. jan. 1675 og må antages død snart derefter. Hans skatteansættelse lå de fleste år på 6–8 skilling, men de sidste år kun på 2 sk. Han var første gang gift med Dorte Moltedatter, døbt 26. jan. 1630, som døde barnløs i 1660, boregistrering d. 16. maj.⁸⁸ Hun var datter af humlemænd Molte Nielsen og Johanne Jørgensdatter. Det er ikke klarlagt om Lene og Anders havde børn.

2. *Karen Madsdatter* døde 1651 uden børn, skifte d. 3. juni.⁸⁹ Hun var gift med handelsmand i Helsingør *Jens Mortensen*, som overlevede hende.

3. *Laurids Madsen Lime* døde ved nytårstid 1660 og blev begravet 4. jan. 1660 i Sct. Olai kirke i Helsingør som toldskriver der. Han blev i 1639 gift med *Kirstine Clausdatter Wildschytz*, død 1670, begravet 16. sept. i Sct. Olai.⁹⁰

4. Et barn, hvis navn ikke oplyses, blev begravet i Oluf Nielsens grav i Ribe domkirke d. 14. aug. 1614.²⁴

5. *Kirsten Madsdatter* døde 1649.²⁶ Hun var gift med *Anders Lydicksen*, død 1650 i Norge,²⁶ søn af guldsmed og rådmand i Ribe *Lydick Andersen* og *Lene Pedersdatter*.⁹¹ Anders var 1618 håndskriver hos lensmanden *Albert Skeel*, og 1640–49 dansk Skolemester i Ribe, derefter i Christiania i Norge.⁹¹ De havde vistnok kun en søn, *Mads*, som i 1672 sagsøger sin morbroder *Lauridses* enke for arv efter sin moster *Karen*.⁹² Han nævnes i Ribe 1666–73⁹³ som *Mads Andersen Lihme*.

6. *Dorte Madsdatter* nævnes som ugift ved skiftet efter søsteren *Karen*.⁸⁹ Iøvrigt ukendt.

7. *Maren Madsdatter* døde 1637 efter, som det siges, at være forgjort af hek-sene *Maren Splids* og *Anne Ebbes*.⁴⁷

IV. Børn af *Peder Lassen Lime* og *NN Christensdatter* (jfr. 2. gen. nr. 4).

1. *Karen Pedersdatter Lime* fødtes ca. 1626 og døde 1651 i Vejrum.⁹⁴ Hun var gift med en broder til sin faders anden kone *Niels Poulsen Astrup*, født 1615 og død 29. marts 1690. Han blev ordineret som præst i Vejrum i 1642 og blev provst i Hjerm herred 1659.⁹⁴

Deres epitafium angiver, at de havde 8 børn,⁹⁴ ganske godt klaret af en kone, der døde før hun var fyldt 25 år. Kun 3 overlevede til voksenalder.⁹⁵

2. *Gertrud Pedersdatter Lime* døde ca. 30. dec. 1684, med skifte 30. jan. 1685.⁹⁶ Her fremgår, at *Gertrud* var svigerinde til *Niels Poulsen Astrup* og beslægtet gennem ægteskab med præsten i Hjerm *Henrik Jensen*. *Gertrud* blev gift i 1646 med præst i Ølby *Søren Sørensen Gjording*, født 1606 og død 14. marts 1687 med skifte 12. april 1687,⁹⁷ søn af præst i Nørre Gjording *Søren Sørensen Mariager*.

V. Barn af *Peder Lassen Lime* og *Anne Poulsdatter* (jfr. 2. gen. nr. 4).

1. *Karen Pedersdatter Lime* døde 1682 og blev begravet 11. sept. på Skibsted kirkegård. Hun blev 12. juni 1681 gift med rytter *Thomas Mattiesen* i Svanfolk

i Skibsted sogn.⁵⁵ Deres søn født 14. aug. 1681 døde 6. sept. 1681.⁵⁵ Det er forkert, når det anføres,⁹⁸ at hun var gift med præsten Niels Nielsen Riis i Skibsted. Det er udelukket, da de begge var børn af Anne Poulsdatter.⁹⁹

VI. Børn af Ebbe Lassen Lime og Marin Lambertsdatter (jfr. 2. gen. nr. 5).

1. *Lambert Ebbesen Lime* fødtes 29. sept. 1620 i Ribe og døde 29. sept. 1677 i Helsingør.¹⁰⁰ Han må uden tvivl være den Lambert Ebbesen, som Friis-Petersen¹⁰¹ anfører som søn af en antaget datter af Las Hansen Lime og en formodet Ebbe eller Ib Lambertsen i Ribe. Lambert Ebbesen var toldskriver i Helsingør og gift første gang med *Alhed Johansdatter*, født 1632 i Helsingør, død samme sted 20. juni 1652, datter af Johan Pedersen Holst og Margrete Simensdatter.¹⁰⁰ Lamberts andet ægteskab var med *Anne Fuires*, født i København 30. marts 1634 og død 21. marts 1678 i Helsingør, datter af Willum Fuires, rådmand i København, og Drude Motzfeld.¹⁰⁰

2. *Knud Ebbesen Lime* blev døbt i Ribe domkirke 4. juni 1632. Iøvrigt ukendt.

3. *Keld Ebbesen Lime* døbt i Ribe domkirke den 19. juli 1635, andet om ham kendes ikke.

C

Første generation: *Morten Madsen Lime*

Han var født ca. 1564 på Keldkær hovedgård i Bredsten sogn som søn af Mads Nielsen på Keldkær, død 2. aug. 1602, og hustru Marine, død 23. sept. 1602.¹⁰² Morten døde 1639.¹⁰²

Morten var, som nævnt ovenfor, gift første gang med *Karen Pedersdatter*, enke efter Las Hansen Lime, og det må antages, at det er her fra, han har fået tilnavnet Lime, som imidlertid bragtes videre af hans børn i hans andet ægteskab, som han indgik ca. 1603¹⁰³ med *Else Iversdatter Vandel*, født 1563 og død 28. marts 1665,¹⁰⁴ enke efter købmand i Ribe Peder Christensen, ca. 1560 – 13. febr. 1601,¹⁰⁵ og datter af borger i Ribe Iver Hansen Vandel, død 1593, og hustru Susanne Jensdatter Grundet, død 1598. Morten og Else boede på matr. nr. 248, hvor nu Sønderportsgade nr. 26 ligger, som Peder Christensen havde købt i 1593 af biskop Hans Laugesen.¹⁰⁶

Morten var skatmester 1585 og 1602, medlem af de 24 mænd 1589 og 1604, hospitalsforstander 1607–37, kongelig tolder 1634–39, rådmand 1607–17 og borgmester 1617–38.¹⁰² Han tog borgerskab i Ribe 1. dec. 1597.⁸⁷ Han spillede en hovedrolle ved et borgermøde afholdt i 1629 i Ry i protest mod adelens privilegier.¹⁰⁷ Han havde hvert år i perioden 1596 til 1638 en stor eksport af øksne, ialt 1771 stk.¹⁰⁸ Hans skatteansættelse faldt fra 80 sk. i 1600 til 32 sk. i 1630. Else drev tilsyneladende forretningen videre efter Mortens død, således lejede hun i 1642 Teglårdens mark.¹⁰⁹

Morten var i 1599 ved sin senere svigerinde og svoger Karen Iversdatter Vandel og Mads Pedersens Roed's bryllup på rådhuset i slagsmål med en anden gæst, Jens Andersen Guldsmed.¹¹⁰ I det hele gik det tilsyneladende livligt til ved dette bryllup med flere slagsmål.¹¹¹

Af Morten og Elses børn kendes 3: Peder, Karen og Mads.

C. Anden generation:

1. *Peder Mortensen Lime* fødtes ca. 1605 og døde 1659 og blev begravet inde i Føvling kirke d. 9. marts.¹¹² Hans ægtefælle er mig ukendt. Han studerede i Lübeck og Rostock 1625 og blev immatrikuleret i København 1626 og var sognepræst i Føvling-Holsted fra 1632 til ca. 1654,⁵⁸ hvorefter embedet overgik til hans svigersøn. Hans børn fragik arv og gæld efter ham.¹¹²

Af hans børn kendes 2: Morten og Ide.

2. *Karen Mortensdatter Lime* levede 1666 ugift, hvor hun med sine halvsøstre Margrete og Susanne Pedersdatter opsiger arv og gæld efter moderen.¹¹³ Iøvrigt vides intet om hende.

3. *Mads Mortensen Lime* fødtes 10. marts 1610 og døde 7. febr. 1658.¹⁰² Han var gift med *Elisabeth Clausdatter Bang*, død 31. aug. 1660, datter af borgmester i Middelfart Claus Madsen Bang, ca. 1594–1653, og hustru Anne Rasmusdatter. Elisabeth blev senere gift med Madses efterfølger som sognepræst i Middelfart.

Mads blev student i Ribe 1630, immatrikuleret i København 1630, Rostock 1630, Leiden 1632, Franeker 1632, Oxford 1633 og blev magister 1. maj 1637.⁵⁸ Han blev ordineret som sognepræst i Middelfart-Kauslunde d. 13. juli 1642.¹¹⁴

Af Madses og Elisabeths børn kendes 3: Hans, Karen og Eleonora.¹¹⁵

C. Tredie generation:

I. Børn af Peder Mortensen Lime og NN. (jfr. 2. gen. nr. 1).

1. *Morten Pedersen Lime*, født ca. 1644 i Bækbølling præstegård i Føvling sogn og død 25. aug. 1698. Han blev gift i 1670 med *Stenche Pedersdatter*, som overlevede ham. Han blev student 1663 og kapellan i Brørup-Lindknud d. 23. maj 1676 og sognepræst samme sted 30. aug. samme år. Han hængte sig i sindsforvirring efter kort tid forinden at have afstået kaldet »på Grund af Alderdom, dog mest for sit Hoveds Svagheds Skyld«.¹¹⁶

2. *Ide Pedersdatter Lime* døde 1688 eller kort før.¹¹⁷ Hun var første gang gift med *Chresten Jensen Henne*, der 1654 blev sognepræst efter sin svigerfader. Ide's anden mand var den næste præst i Føvling-Holsted *Bent Olufsen Grøn*, født i november 1639 i Horsens, død 18. aug. 1707 i Føvling,¹¹⁸ søn af købmand i Horsens Oluf Grøn og hustru Dorthe.¹¹⁹ Bent blev student i Horsens 1661 og præst i Føvling-Holsted 1. juni 1668, men fratrådte i 1695¹²⁰ til for-

del for sin svigersøn Hans Vandal Nielsen Terpager, død 1703, gift med datteren Karen. De var beslægtet i 4. led. Bent og Ide havde desuden børnene Johan og Bodil.¹¹⁷ Med sin første mand Chresten Jensen havde Ide datteren Mette, der var gift med Niels Christensen i Starup.¹¹⁷

II. Børn af Mads Mortensen Lime og Elisabeth Clausdatter Bang (jfr. 2. gen. nr. 3).

1. *Hans Madsen Lime*, født ca. 1646 i Middelfart, død 15. aug. 1704 samme sted.¹²⁰ Han blev gift d. 13. maj 1674 i Odense med *Karen Jørgensdatter Thaulov*, født 1655, død 1735 i Sønder sø og begravet 2. nov. i Middelfart, datter af professor i Odense Jørgen Bertelsen Thaulov og hans anden hustru Margrethe Jeremiasdatter Wulf.

Hans blev student i Odense 1664, hører i Kolding 4. dec. 1666, rektor i Middelfart 1670, sognepræst i Middelfart-Kauslunde 10. maj 1672, magister 1673 og provst i Vends herred 21. april 1700.¹²⁰ Der kendes 7 børn.¹²⁰

2. *Karen Madsdatter Lime* fødtes i nov. 1642 og døde 1718 i Fredericia Michaelis sogn, bisat 14. febr. og dagen efter ført til Middelfart.¹²¹ Hun blev gift første gang 21. juli 1680 i Middelfart med *Bertil Jørgensen Thaulov*, født 2. sept. 1653 i Odense, død 18. febr. 1682, søn af professor i Odense Jørgen Bertelsen Thaulov. Bertil Thaulov blev student i Odense 1670, immatrikuleret ved Københavns Universitet 20. juli 1670, rektor i Middelfart 1674 og sognepræst i Asperup-Roerslev, Båg hrd. d. 3. okt. 1679.

Karen blev anden gang gift efter kgl. bevilling af 14. febr. 1693 med *Gert Morville*, født 1660 i Sorø, død 14. febr. 1701 i Fredericia, søn af kirurg Johannes Carl Morville, 1618–1667. Gert var student fra Sorø, blev immatrikuleret ved Københavns Universitet 19. juli 1678, siden rektor i Middelfart, og blev magister 16. maj 1694.

3. *Eleonora Madsdatter Lime* døde 11. jan. 1689 i Taulov.¹²² Hun var gift første gang med *Laurits Andersen Ringkøbing*, født ca. 1640, død 1671 i Taulov. Han var student fra Ribe 1660 og blev ordineret som personlig kapellan i Taulov d. 7. nov. 1662 og blev sognepræst samme sted 1667.

Eleonora blev anden gang gift med *Laurits Pedersen Bang*, født ca. 1640 i Middelfart, død 1697 i Taulov, søn af rådmand Peder Bjørn.¹²⁰ Han blev ordineret som sognepræst i Taulov 30. marts 1672. Han ægtede senere Sophie Amalie Jensdatter Risom.¹¹⁴

D

Første generation: *Mads Nielsen Lime I*

Denne *Mads Nielsen Lime*, som døde 1641 og blev begravet i domkirken i Ribe,²⁴ blev 14. nov. 1596¹⁵ gift med *Karen Olufsdatter*, død 1630 og begravet i domkirken i Ribe.²⁴ Hun var sønnedatter af kannik Niels Terkildsen Rosensjerne og nævnt ovenfor som A. 3. generation nr. 4.

Mads stammede sandsynligvis fra en af landsbyerne Lime, usikkert hvilken, idet vi ser, at hans datter Kirsten i 1657 fører sag mod Bertel Andersen i Lime, fordi denne ikke har betalt resten af beløbet i et forlig fra 1647 om hendes faders part i den gård Bertel Andersen bor i.¹²³ Mads tog borgerskab i Ribe 14. nov. 1593¹²⁴ og boede forskellige steder i byen: 1590–91 i 4. fjerding, 1592–95 i Stenbogade matr. nr. 324, 1597–1606 i 1. fjerding, 1607–15 i 4. fjerding, 1617–24 i 1. fjerding og 1624–35 i Stenbogade matr. nr. 324, og fra 1635 til sin død i Stenbogade matr. nr. 325. Han eksporterede bl.a. øxne, – i perioden 1596–1621 i alt 942 stk.⁶⁷ – og hjemtog også krydderier¹²⁵ og sæbe¹²⁵ fra Holland. Hans økonomiske forhold var jævne med 4 skilling som laveste og 8 som højeste skatteansættelse.

Som børn af Karen og Mads Nielsen Lime I kender vi: Lene, Laurits, Niels, Karen, Kirsten og Johanne.

D. Anden generation:

1. *Lene Madsdatter* må nok være den ældste. Hun giver i 1642 sine søstre Karen, Kirsten og Johanne's værge rådmanden Peder Olufsen Roed afkald for arv efter deres forældre salig Mads Nielsen Lime og salig Karen Olufsdatter.¹²⁷ Hendes videre skæbne er ukendt. Hun er muligvis død før 21. sept. 1643, idet hun ikke nævnes, da broderen Laurits giver sine søstre Karen og Kirsten afkald for arv efter forældrene.¹²⁸

2. *Laurits Madsen Lime*, født ca. 1610 i Ribe, død 4. dec. 1647,¹²⁹ som sognepræst i Husby og Nisum i Ulfborg hrd., Ringkøbing amt. Han var gift med *Margrethe Jacobsdatter*, død 1681,¹³⁰ datter af hans forgænger i embedet Jacob Nielsen Staby. Hun blev gift anden gang med Lauritses eftermand som præst i Husby Peder Christensen Møeborg, død 1674.¹³⁰ Laurits og Margrethe havde 2 børn: Karen og Edel.

3. *Niels Madsen Lime* opholdt sig først i København og siden i Norge, hvor han døde uden livsarvinger nogle år før 1643, men dog efter 1634. Hans søstre Karen og Kirsten stævnes i 1643 til at betale gæld, som han havde udgivet håndskrift på i København d. 10. dec. 1634.¹³¹

4. *Karen Madsdatter* betegnes ved hendes begravelse d. 18. juni 1655 i Ribe domkirkes omgang som datter af Mads Lime i Stenbogade.²⁴ Hun var ugift. Hendes boregistrering fandt sted d. 5. juli 1655.¹³²

5. *Kirsten Madsdatter*, død 1669.¹³³ Hun blev gift i 1656 mellem 7. febr. og 7. okt.¹³⁴ med hjulmand i Ribe *Hans Knudsen Knurborg*, død 1673, begravet 5. aug. hos sin hustru i domkirkens omgang.²⁴ Fra oktober 1656 optræder han i skattelisten i Stenbogades vestside, frem til 1661 med skatteansættelse varierende fra 4 til 10 skilling. Stedet er kannikerresidencen, hvor Kirsten og hendes forældre hidtil har boet. Huset bliver vurderet og synet d. 7. febr. 1656 og d. 27. juni 1657.¹³⁵ Fra 1662 til 1670 finder vi ham i 1. fjerding, d.v.s. Stenbogades østside i domskolens 11 fag hus på Peder Dounsgades hjørne, som i 1670¹³⁶ blev vurderet til 120 dlr. inklusive 4 fag stald. Han køber d. 8. marts 1670 huset af skolen.¹³⁷ Fra 1671 til sin død bor han som inderst hos Lene Hjulmands i 3. fjerding, det vil antagelig sige i Gråbrødregade.

Kirsten havde en svær strid med sin kusine Lene, datter af Mads Lassen Lime, om et stykke burrat (lærred), som Lene påstod Kirsten havde stjålet af Lenes kiste, som stod i Kirstens hus, medens Kirsten, – vistnok ikke helt i overensstemmelse med sandheden – påstod, at hendes salig fader havde købt det i Holland og hendes 2 brødre havde fået deraf til hver en hue og til besætning af en kappe, og resten havde hun fået af sin mand i bryllups-gave.¹³⁸

Kirsten og Hans Knudsen havde ingen overlevende børn,¹³³ og de fik heller ingen døbt i domkirken i perioden 1656 til 1669 inklusive, hvor de jo ellers boede i domsognet.

6. *Johanne Madsdatter* døde ugift i 1642 og blev begravet 12. nov. i domkirkens omgang.²⁴ Yderligere om hende vides ikke.

D. Tredie generation:

I. Børn af Laurits Madsen Lime og Margrethe Jacobsdatter Staby (jfr. 2. gen. nr. 2).

1. *Karen Lauritsdatter Lime*, født ca. 1639 i Husby præstegård, begravet 18. sept. 1713 i Lemvig. Hun var i 1669 og til sin død i ægteskab med *Niels Pedersen Vestergård*, fæster af Vestergård i Ulfborg sogn.¹³⁹ Han døde på Vestergård og blev begravet 18. april i Ulfborg.¹⁴⁰

2. *Edel Lauritsdatter Lime* var ugift d. 3. maj 1669.¹⁴¹ Mere om hende vides ikke.

E

Første generation: *Mads Nielsen Lime II*

Denne *Mads Nielsen Lime* døde i 1631 og blev begravet i Ribe domkirkes omgang.²⁴ Han blev gift ca. 1600¹⁴² med *Line Andersdatter*, død 1640 og begravet 17. nov. i domkirkens omgang.²⁴ Hun var datter af købmand i Ribe Anders

Jepsen, død 1570 eller før,¹⁴³ og hustru Else Kjeldsdatter, død 14. marts 1614. Denne sidste var i sit andet ægteskab gift med Peder Pedersen Spandet, 1530–1596, borger i Ribe.¹⁴⁴

Mads Nielsen Lime II forekommer fra 1586 i skattelisten som kræmmer i 4. fjerding, antagelig i Fiskergade, med 6–8 sk. i skatteansættelse. Fra 1596 til sin død bor han, og derefter enken og børnene, på Skibbroen nr. 9, matr. nr. 455, hvor han fra 1600 står til 0 sk., hvilket må være en følge af, at det er dette år, han bliver byens sagesaldsfoged og havne- og kranmester. Sådan nævnes han i årene derefter flere gange,¹⁴⁵ og det fremgår ligeledes af byens og havnens regnskaber.¹⁴⁶

E. Anden generation:

De eneste af Mads Nielsen Lime II's børn, det er lykkedes mig at spore er:

1. En spæd søn begravet 14. jan. 1611 i domkirkens omgang.²⁴
2. En søn begravet 1631 i domkirkens omgang.²⁴
3. En datter *Kirsten* begravet 6. aug. 1648 i domkirkens omgang,²⁴ men der må have været mindst en datter mere, idet der i skattelisten 1644 nævnes »Mads Limes piger« i forældrenes bopæl.

Noter

Anvendte særlige forkortelser:

D.A.A. 1967 = Danmarks Adelsårbog, 1967.

DkR = Nationalmuseet: Danmarks kirker, Ribe amt. 1979–.

F.-P. 1932 = H. Friis-Petersen: Kannik Niels Thorkildsen Lym og hans efterkommere med udeldelse af kvindernes descendenter. Aarhus 1932. Duplikeret.

Kinch = J. Kinch: Ribe bys historie og beskrivelse II, 1884, s. 361.

LAV = Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg.

O.D. 1981 = Ole Degn: Rig og fattig i Ribe. Økonomiske og sociale forhold i Ribe-samfundet 1560–1660. Aarhus 1981.

RA = Rigsarkivet.

Tbg = Ribe byfogeds tingbog, LAV, kode B85A.

1. Under gennemgangen er lavet korte uddrag af et udvalg af sager behandlet på tinget 1561–1685 inkl. Det drejer sig om sager vedr. fast ejendom, arveafkald og lign. udvalgte sager, hvoraf fremgår familiesammenhænge. Uddragene 1561–1600 findes på læsesalen på LAV som Navneregistre, Guide 1/199. Notaterne fra 1601–85 afventer videre behandling.
2. Under arbejdet har dr. Ole Degn, LAV, ydet værdifuld og meget inspirerende hjælp, som jeg er ham meget taknemlig for.
3. Da der i Ribe var 2 personer med navnet Mads Nielsen Lime, betegnes de her med henholdsvis I og II.
4. F.-P. 1932 s. 1.
5. D.A.A. 1967, s. 3f.
6. Tbg nr. 2 s. 28 og nr. 4 s. 116 og s. 317, og Domkapitlets tegnebog 1538–1675.
7. Friis-Petersen, F.-P. 1932, hævder, at Niels Terkildsen i et gavebrev 1530 nævnes med tilnavnet Lym og han giver som henvisning: Thot 16. En sådan har imidlertid ikke kunnet findes, medmindre det er Frederik I's konfirmation 1530 af et gavebrev fra 1474. Den origi-

- nale konfirmation findes i RA i Ribe kapitel, tidl. Stiftskisten 515-L15-702, her set som kopi i LAV, C4-12 nr. 505. Her nævnes Niels Terkildsen, men ikke med tilnavnet Lym.
8. LAV, D22 pergamenter 1528 10/3 og 29/4, 1536 4/11, og 1544 17/12.
  9. Tbg nr. 9 s. 8b.
  10. Tbg nr. 2 s. 28.
  11. Tbg nr. 20 s. 43.
  12. Tbg nr. 4 s. 315 d. 3/2 1566.
  13. C.F. Wegener: Om Anders Sørensen Vedel, Kongelig Historiograph i Frederik IIs og Christian IVs Dage. Kjøbenhavn 1846, s. 20.
  14. DkR s. 599.
  15. Peder Hegelunds almanakoptegnelser 1565–1613, udg. v. Bue Kaae, 1976, anførte datoer.
  16. Dette har hidtil været accepteret, se Kinch s. 234, men Lene var måske stedatter af Laurids Tøgersen og altså datter af Karens Jensdatter Varder i dennes første ægteskab med Jens NN, idet Lene nævnes i Ribe tingbog 1570 22/6 blandt de børn, som notorisk var af Karens første ægteskab, da disse giver Laurids Tøgersen arveafkald efter deres moder.
  17. Han må have lidt store tab i sin forretning, idet han i 1580 d. 24/11 giver Corfitz Wiffert til Nes pant i sine ejendomme i Ribe for lån på 700 daler, efter at han tidligere havde lånt af Anders Sørensen i Ribe med pant i samme ejendomme 1500 daler og af borgmester i Vejle Clemend Sørensen 300 daler og af kannik i Ribe Jens Pedersen Viborg 100 daler. Se bilag til Ribe tingbog LAV, B85A-101.
  18. P. N. Thorup: Historiske Efterretninger om Ribe Cathedralskole, 1846, s. 118.
  19. Som note 13, men s. 241 og 243.
  20. Tbg nr. 34 s. 223.
  21. Tbg nr. 48 d. 17/1 1616, og nr. 49 d. 3/3 1618.
  22. Aarhus borgerskabsprotokol 1470–1673, LAV, D2-303, d. 23/6 1608.
  23. Aarhus. Regnskab over forsk. kgl. skatter 1612–1739, LAV, D2-114.
  24. Ribe domkirkes regnskab, LAV, C4-1298.
  25. Hun forekommer sidste gang i skattelisten anførte dato, hvor hun bor i sit hus på Nederdammen, som nu ejes af hendes søn Laurits, se Ribe Justitsprotokol for Raadstueretten 1665–68, LAV, D22-4, s. 191, efter at hun tidligere havde boet i Foldingbro, se Ribe dombog 1651–52, d. 6/2 1652.
  26. O. D. 1981, II s. 195.
  27. F.-P. 1932 s. 4, og D.A.A. 1967 s. 3.
  28. Tbg nr. 14 s. 23.
  29. Tbg nr. 6 s. 29.
  30. Tbg nr. 7 s. 226.
  31. O. D. 1981, II s. 190.
  32. F.-P. 1932, D.A.A. 1967, og i Bentzons adelige slægtstavler, Rosenstjerne, i RA.
  33. Ole Degn: personlig meddelelse, 1988.
  34. Sammenlign tbg nr. 28 s. 64b og skattemliste i dec. 1597.
  35. Som note 15, men s. 470.
  36. Bl.a. tbg nr. 28 s. 64b, nr. 34 s. 216b, nr. 36 s. 102, nr. 38 s. 103, nr. 40 s. 137, nr. 51 d. 25/9 1620 og nr. 54 d. 23/10 1523.
  37. DkR s. 605.
  38. O. D. 1981, II s. 189–190.
  39. DkR s. 605, og tbg nr. 54 d. 11/3 1623.
  40. DkR s. 605.
  41. Tbg nr. 77 s. 184b d. 17/3 1662.
  42. O. D. 1981, II s. 195.
  43. Tbg nr. 48 d. 29/2 1616.
  44. Som note 15, men d. 7/12 1612.
  45. Tbg nr. 49 d. 15/12 1618.
  46. Tbg nr. 66 d. 30/4 1645.
  47. Kinch s. 361, og Kancelliets brevbøger 1642 18/3 og 1643 18/11.
  48. Tbg nr. 67 s. 160b d. 10/11 1647.
  49. Tbg nr. 67 s. 117 d. 23/8 1647.
  50. Tbg nr. 73 s. 87 og s. 141 d. 8/11 1654.
  51. DkR s. 793.
  52. DkR s. 795.
  53. Dagbog fra det 16de, 17de og 18de Aarhundrede, forud sammenskreven af Hr. Mads Pedersen Farstrup og Hr. Laurits Axelson. Udg. af Ignatius Becher, Aalborg 1813. Fotografisk optryk 1987 af Historisk Samfund for Himmerland og Kjær Herred. s. 225.
  54. Viborg Landstings dombog, LAV, B24-561 s. 245b–247.
  55. Skibsted kirkebog anførte datoer.
  56. Lever 18/11 1641, er tilsyneladende død 13/10 1642. Hindsted hrd.s tingbøger disse datoer.

57. Hindsted hrd. tingbog 25/11 1641. Han må have været kapellan hos svigerfaderen, siden han boede og døde i Stenstrup præstegård, som lå i det ene af svigerfaderens sogne.
58. Vello Helk: Dansk-Norske studierejser fra reformationen til enevælden 1536–1660. Odense 1987, s. 299.
59. Personalhistorisk Tidsskrift 1882, s. 143. Senere skriver han sig dog igen Lime, se Bjørn Kornerup: Lector Theologiæ Jens Poulsen Windings Vita. København 1957, s. 61.
60. Iver Vinds brev af 28/6 1642 til kongens sekretær Otto Brockenhus, RA Indgåede breve til Cancelliet. Venligst meddelt mig af hr. ambassadør Villads Villadsen, København.
61. Kancelliets brevbøger 4/7 1642.
62. Helligum hrd. tingbøger 14/6 1642 og 4/8 1646.
63. Viborg bispearkiv, LAV, C2-196, læg Skibsted.
64. Det er tvivlsomt, at den Rasmus Pedersen Lime i Horsens, som formodes født omk. 1600 (LAV, Baumgartens samling) og som døde 1669 med skifte 23/4 (tingsvidne i Horsens tingbog, LAV, B66-2 s. 58b) og som Friis-Petersen, F.-P. 1932 s. 42, angiver som mulig søn af Peder Lassen Lime, kan stamme fra ham eller nogen anden af Lime'rne fra Ribe. Rasmus Pedersen Lime havde antagelig familierelationer til den Morten Madsen Lime, som døde 15. febr. 1650 i Horsens, hvilket synes at fremgå af Herredagsdombog 1653 fol. 426–430b, og Stævningebog til Kongens Retterting 1653 fol. 1306–1316. Denne Morten Madsen Lime var broder til rådmand i Vejle Knud Madsen Lime og de var sønner af en selvejerbonde Mads Knudsen i Lime.
65. Sidste gang i skattelisten ved juletid 1635.
66. Tbg nr. 54 d. 11/3 1623.
67. O. D. 1981, II s. 63.
68. Tbg nr. 53 d. 26/2 1622.
69. Hvor hun ses i skattelisten anførte dato i 3. fjerding, LAV, D22–30, det var byens hus i Grønnegade, se tbg nr. 69 s. 65.
70. DkR s 795.
71. DkR s. 794.
72. Tbg nr. 65 s. 89b.
73. Kinch s. 344ff.
74. O. D. 1981, II s. 190.
75. O. D. 1981, II s. 194.
76. O. D. 1981, II s. 193–94.
77. F.-P. 1932 s. 17.
78. F.-P. 1932 s. 18.
79. F.-P. 1932 s. 16.
80. Aalborg bispearkiv. Gejstlige skiftebreve V A, 1696–1699, LAV, C1-433.
81. Knud Olufsen Thistedts skifte 12/11 1685 i Aalborg bispearkiv, Gejstlige skiftebreve II, 1680–85, LAV, C1-428.
82. Hans Samuelsen Lime boende i Hesselbjerg i Sejerslev sogn, og Maren Samuelsdatter, død 1677 eller før (det første barn i Oluf Nielsen Aslovs andet ægteskab, med Anne Pedersdatter, blev døbt 24/3 1678), gift med sognepræst i Næsborg-Salling-Outrup i Slet hrd. Oluf Nielsen Aslov, død 1698, skif-tere registrering 4/4 1698, Slet hrd.s provsti, Gejstlige skifteprotokol 1690–1776, LAV, C17B-1 s. 86.
83. Tbg nr. 81 s. 65 d. 10/11 1668.
84. Sammenlign skattelister anførte datoer, LAV, D22–32.
85. Ribe byfoged. Originale registreringer og skiftebreve 1660–1662, LAV, B85A-133, skifte nr. 120.
86. Sammenlign skattelister anførte datoer, LAV, D22–31.
87. Navneregister til Ribe borgerskabsprotokol, LAV, D22–242.
88. Som note 85, men skifte nr. 127.
89. F.-P. 1932 s. 5.
90. V. Hostrup Schultz: Helsingørs Embeds og Bestillingsmænd. 1906, s. 127.
91. O. D. 1981, II s. 191.
92. Viborg Landsting Skøde og Pantebog 23/10 1672 nr. 33, s. 116.
93. Tbg nr. 80 s. 82b og s. 136b, og tbg nr. 82 s. 174, samt Ribe Justitsprotokol for Raadstueretten 1668–72, LAV, D22-5, d. 11/5 1670.
94. O. Nielsen: Historisk-topografiske Efterretninger om Hjerm og Ginding Herreder. 1895, s. 78.
95. Gejstlig skifteprotokol for Hjerm hrd. 1682–1750, LAV, C39F-2, Niels Poulsens skifte s. 24ff.
96. Som note 95, men s. 3b.
97. Som note 95, men s. 7.
98. F.-P. 1932 s. 21, og Kirkehist. Samlingen 3. rk. 4. bd. s. 517.

99. Ses foruden af tidligere angivne kilder også af Aarhus skifteprotokol 1712-1716, LAV, B56-42, s. 65.
100. Som note 90, men s. 129.
101. F.-P. 1932 s. 15.
102. O. D. 1981, II s. 191.
103. Tbg nr. 34 d. 1/2 1603.
104. Personalhist. Tidsskrift, 8. rk. 6. bd. s. 52, og P. Terpager: Inscriptiones Ripensis, s. 135.
105. DkR s. 789 og s. 801.
106. Tbg nr. 24 s. 165 og tbg nr. 25 på pergamentbindets inderside.
107. Kinch s. 310, og O. D. 1981, I s. 359.
108. O. D. 1981, II s. 61.
109. P. Adler: Bidrag til Skildring af Byen Ribe i de forrige Aarhundreder, efter utrykte kilder. B. Om Byens Jorder i ældre Tider. I Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Ribe Cathedral-skole, 1847.
110. Tbg nr. 30 s. 219.
111. Tbg nr. 30 s. 202, s. 207b, s. 218b og s. 219b.
112. Malt hrd. tingbog, LAV, B83E-1, s. 62b d. 30/6 1660.
113. Tbg nr. 86 s. 40b d. 26/4 1666.
114. Wiberg som note 129, anførte sogne.
115. F.-P. 1932 s. 25 og s. 27, samt Svend Larsen: Studier over det fynske Rådsaristokrati i det 17de Århundrede. 1965, bd. II s. 104.
116. O. Nielsen: Historiske Efterretninger om Malt Herred. København 1870, s. 142.
117. Skiftet findes som første indførsel i Gejstlige Justitsprotokol for Malt hrd., LAV, C43G-1 s. 2b, hvor den øverste del af siden med datoen mangler, men den næste indførsel er dateret 16. maj 1688. Se også s. 30b.
118. Føvling kirkebog anførte datoer.
119. Sammenlign Horsens kirkestolebog 1652, LAV, C621-7.
120. F.-P. 1932 s. 24.
121. Fredericia Michaelis kirkebog, 69 år 3 måneder.
122. Skifte 6/2 1689, Elbo hrd.s provsti, Provsteprotokol 1685-1715, LAV, C37E-3.
123. Tbg nr. 76 s. 66b d. 24/8 1657. I betragtning af, at stævningmændene kom fra Meilby, er der en vis sandsynlighed for, at det drejer sig om Lime i Sønder Hald herred i Randers amt, da det er det eneste af de 3 kendte byer Lime, hvor der findes et Meilby nogenlunde tæt på.
124. Ribe borgerskabsprotokol, LAV, D22-241 s. 24.
125. Tbg nr. 45 s. 96.
126. Tbg nr. 50 d. 16/11 1619.
127. Tbg nr. 64 d. 25/8 1642.
128. Tbg nr. 65 s. 97b d. 21/9 1643.
129. S. V. Wiberg: Personalhistoriske, statistiske og genealogiske Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie. I-IV, 1870-73, og H. Friis-Petersens sedler LAV, H1(6)-6. O. D. 1981, II s. 191 har fødselsår 1599.
130. P. Storgård Pedersen: Ulfborg Herred. En historisk-topografisk Beskrivelse. 1900, s. 46-47.
131. Tbg nr. 65 s. 112b.
132. Tbg nr. 77 s. 118b.
133. Tbg nr. 81 s. 86b d. 3/5 1669.
134. Sammenlign tbg 1656 7/2 og skattemliste 1656 7/10.
135. Tbg nr. 75 s. 2b og nr. 76 s. 44.
136. Tbg nr. 81 s. 157b d. 5/9 1670.
137. Tbg nr. 81 s. 132 d. 8/3 1670.
138. Tbg nr. 78 s. 221 d. 25/8 1664 og tbg nr. 79 s. 4b d. 27/9 1664.
139. Tbg nr. 81 s. 86 og Lemvig kirkebog 1713.
140. Ulfborg kirkebog 1727.
141. Tbg nr. 81 s. 86.
142. Sluttes af, at Mads Nielsen Lime II d. 31/1 1600, tbg nr. 31 s. 2b, takker Lines farbroder Niels Jepsen for værgemål for Lines fædrene arv.
143. Tbg nr. 2 s. 184.
144. O. D. 1981, II s. 192, tbg nr. 46 s. 59.
145. For eks. tbg nr. 45 s. 132, nr. 46 s. 6, nr. 47 d. 4/2 1615, nr. 48 d. 21/2 1616 og nr. 49 d. 3/3 1618.
146. Regnskabsbog for byen 1595-1633, LAV, D22-307, og Ribe Havnekæmnerregnskaber 1596-1616, LAV, D22-335.

En formue samles og spredes

Skifterne efter hofskrædder,
kammertjener Hans Voskamp og hans datter

Af

Gregers Hansen

Under de første enevoldskonger var skrædderi en af vejene til magt, ære og rigdom. Tre skræddere kan i denne forbindelse anføres. Frederik III's Jacob Petersen skal blot nævnes. Han er godt kendt flere andre steder fra.¹

Christian V's første skrædder hed Herman Weyberg. Han var søn af Wilchen Weyberg og Schwante Schwane, som på grund af papistisk forfølgelse var flygtet til Oldenburg fra landsbyen Weiberg i stiftet Paderborn i Westfalen. Han var født i 1630. I 1655 var han med rejsehjælp fra Frederik III i Amsterdam og i Hamburg.² I 1657 blev han hof- og livskrædder hos den 11-årige prins Christian. I 1670, da Christian besteg tronen, blev Weyberg hans kammertjener og senere overkammertjener. Han døde 1685. Han var gift med Anna Lorentzen, en købmandsdatter fra Flensborg. De havde to børn, sønnen Frederik (som dog ansås for at være en illegitim søn af Adam Levin Knuth),³ der allerede i Christian V's tid som kronprins stod denne nær og altså har kendt Weyberg, hvis nabo han blev i 1680, jvfr. nedenfor, og datteren Anna Margrethe.

Frederik Weyberg, der antagelig fødtes omkring 1670, blev 1693 – efter at have studeret i Holland – hofjunker og samme år adledes han og søsteren. Fra 1703 til sin død 1720 var han med en kort afbrydelse dansk gesandt i Wien. Han døde ugift.⁴

Anna Margrethe Weyberg blev 1682 gift med kongens kammertjener Hans Voskamp, som ved hendes faders død efterfulgte denne som overkammertjener. Hans Voskamp var holstener, født i Pløn. Hvornår han kom til København vides ikke, men i 1678 blev han kammertjener hos kronprins Frederik og kort derefter hos faderen, Christian V. Samtidig med kammer-tjenesten hos kongen forestod han det kongelige livskrædderi og leverede uniformer. Det kan i denne forbindelse oplyses at det i 1688 bestemtes, at højesteretsassessorerne og rettens øvrige personale skulle bære uniformer efter en model, som Hans Voskamp havde udfærdiget og at Hans Voskamp mod betaling skulle forestå fremstillingen af uniformerne. Samtidig ordne-

redes en klædedragt for prokuratorerne og disse skulle henvende sig til Hans Voskamp, som ville udlevere dem en model, hvorefter dragten kunne forfærdiges.⁵

Hans Voskamp blev justitsråd 1699 og fik sæde i Højesteret. Han har dog aldrig voteret i retten og hvervet honoreredes ikke.⁶ Han fortsatte som overkammertjener og han adledes 1701. Han førte stort hus, hvor mange af landets fornemme og ansete mænd mødtes og han havde fremtrædende litterære interesser. Han døde 1713 (begr. 19. marts i Kbh., Sct. Petri).⁷

Det er naturligt, at kammertjenerne måtte bo i nærheden af kongen. Man kunne tænke sig, at de logerede i et par værelser på slottet. Men Herman Weyberg købte i 1669 en gård⁸ på Slotsholmen på det sted, hvor Slotskirken nu ligger. Det kan undre, at han på et så tidligt stadium af sin løbebane har haft råd til denne investering. Noget tyder endda på, at han udskiftede bebyggelsen, thi i 1673 betegnes ejendommen som »nylig opbyggt«.⁹ Vi ved intet om hans forældre og heller ikke om hvad han foretog sig før han 25 år gammel kom i forbindelse med Frederik III. Men hvis han på dette tidspunkt havde midler af betydning, havde han antagelig valgt en anden levevej. Ægteskabet med købmandsdatteren kan imidlertid have bragt ham formue.

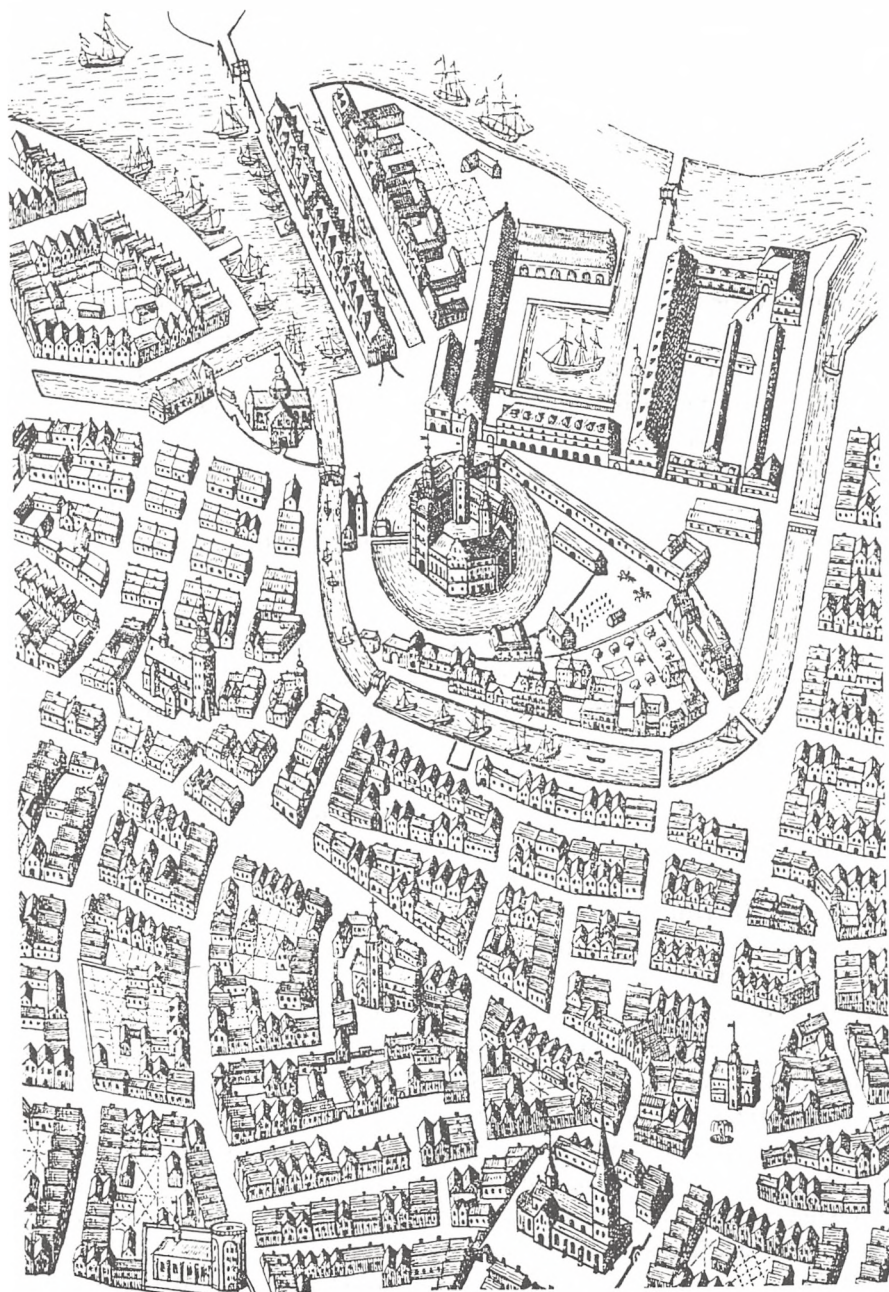
Sælgeren af gården var Diderik Schult,³ som dog kun havde ejet den i ganske kort tid. Schult var kort tid før salget til Weyberg blevet oversekretær i Danske kancelli (samtidig med at Peder Schumacher (Griffenfeld) udnævntes til ældste oversekretær) og på tidspunktet for salget forberedte han sit ægteskab med en datter af statholderen i København Christoffer Gabel.³ Weybergs enke beholdt gården, der ved hendes død 1698 tilfaldt sønnen og ved hans død hans søster, Voskamps enke.¹⁰

Sønnen havde i 1708 købt den umiddelbart sydøst for den fædrende gård

Udsnit af Resens store Københavnskort, 1674, visende Slotsholmen. Midt i billedet ses Højbro og på Slotsholmsiden Højbro Porthus, som rummede kongens klædekammer. Umiddelbart til højre for porthuset ses Herman Weybergs »nylig opbygte« gård.

Professor ved Københavns Universitet Peder Hansen Resen, der i 1664 var blevet borgmester og i 1672 præsident i residensstaden, foranledigede at »Kiøbenhaffn. HAFNIA 1674« som er kortets titel, forelå som kobberstik i 1674. Det anses normalt for ret troværdigt, hvad angår Gammel-København og Slotsholmen, hvorimod gengivelsen af Christianshavn og Ny-København mere er præget af påtænkte projekter end det da opførte.

Selvom kongen, Chr. V. i marts 1674 eftergav et større beløb som Peder Resen skyldte i kaution for sin broder Niels Resen, der havde været foged i Norge, forhindrede økonomien færdiggørelsen af Atlas Danicus. Ved Peder Resens død i 1688 forelå kun Københavnskortet, Samsøs beskrivelse (1675) og mere end 100 løse kobberstik trykt i 1677. Et udsnit af et af disse, Københavnskortet 1619, ledsaget af yderligere oplysninger blev bragt i et tidligere nummer af *Personalthistorisk Tidsskrift* (1988:2, s. 119).

beliggende gård. Også denne gård tilfaldt ved hans død søsteren, som ved skøde af 14. aug. 1730 solgte den til Frederik IV.¹¹

Til belysning af det milieu, i hvilket kammertjenerfamilien boede, skal nævnes nogle af ejerne af gårde langs den nuværende Vindebrogade, den gade, langs hvilken Slotskirken og Thorvaldsens Museum nu ligger. Grænsende til Weybergs gård lå en gård, som fornævnte Adam Levin Knuth købte i 1680 og ejede til sin død 1699. Gården havde tidligere tilhørt den i note 37 nævnte overjægermester Vincent Joachim Hahn, som 1674 solgte en grundstrimmel til udvidelse af Weybergs ejendom. Efter Knuths død solgtes gården til Knud Juel til Taasinge,³ der ved denne tid overtog Knuths embede som amtmand over Københavns amt. Han døde 1709. Enken ægtede 1714 oberst Alexander Frederik Møsting,²⁵ som ejede gården til 1728.

Der var andre fornemme folk i nabolaget i den Weyberg-Voskampske tid. Nævnes kan kansler Peder Reedtz³ 1655–74, baron Diderich Fuiren³ 1679–86, storkansler Frederik Ahlefeldt³ 1672–81 og oversekretær i Danskeancelli Mathis Moth³ 1698–1719.

Endvidere skal anføres at kongelig kammertjener Andreas Søebøtke i 1668 købte en gård på dette strøg, en gård, som 1713–31 ejedes af den nedenfor blandt Voskamps svigersøns kreditorer nævnte regimentskvartermester Hans Henrich Ermandinger.

Endelig skal nævnes en fremmed fugl, der i Voskamps enkes tid var hendes nabo som lejer i den tidligere Knuthske gård i den tid, den tilhørte oberst Møsting: hofjuvelerer Meyer Goldschmidt.¹² Han var en af de første jøder, der kom til København. I 1684 opnåede han og hans kompagnon tilladelse til at afholde gudstjenester for mosaiske trosbændere og han var formand for menigheden, da den i 1694 afkøbte magistraten en grund uden for Nørreport til anlæg af en begravesplads (Møllegadepladsen).

Hans Voskamp og Anna Margrethe Weyberg havde to børn, Christian Voskamp, som blev domherre i Lybæk og 1732 døde uden livsarvinger (begr. 4. april i Kbh., Sct. Petri) og Charlotte Friderica Voskamp, som 1720 blev gift med geheimeråd Christian von Støcken.¹³ Dette ægtepar boede hos Anna Margrethe Weyberg i gården på Slotsholmen. Efter hendes død 1731 købtes gården sammen med resten af gårdrækken af kongen som et led i planerne for opførelsen af Christiansborg slot.¹⁴ Gården har åbenbart været rummelig og man kan formode, at Hans Voskamp ligesom senere Christian von Støcken har boet hos sin svigermoder.

Hans Voskamp og Anna Margrethe Weyberg havde i 1706 oprettet et testamente, som gav den længstlevende ret til at sidde i uskiftet bo. Efter den længstlevendes død skulle boet deles lige mellem søn og datter, dog at 3000 rdl. forlods skulle reserveres til datterens udstyr.¹⁵

Trods denne ret til uskiftet bo begærede Anna Margrethe Weyberg i 1726

boet skiftet. Hendes begæring – et følelsesfuldt dokument – indledes med en bemærkning om, at hendes svigersøn, von Støcken havde forladt byen for at undgå sine kreditorers forfølgning.¹⁶ I 1721 – året efter datterens giftermål med ham – var det blevet opdaget, at han »stak i en heel vidtløftig gæld«. Hans moder og svigermoder betalte denne gæld. Men i 1723 kom mere gæld for lyset. Til betaling af gæld var foruden mødrenes bidrag medgået hvad salg af datterens juveler havde indbragt samt det beløb af 3000 rdl., som i testamentet af 1706 var reserveret til datterens udstyr men ikke var kommet til udbetaling, da datter og svigersøn som sagt boede hos Anna Margrethe Weyberg, hvis hus med udstyr således var til deres rådighed. Anna Margrethe erklærede at være klar over, at alt hvad der ved skiftet tilfaldt datteren, ville indgå i von Støckens bo, men har vel ment, at hun bedre kunne holde sig ham fra livet, når hun ikke længere rådede over datterens fædrene arv.

Skiftet foretoges 29. april 1726. Enken mødte med sin lavværge, højesteretsassessor etatsråd Peder Benzon til Gjeddesdal. Boet blev skiftet på basis af en af enken affattet opgørelse over dets aktiver. Hun bemærkede, at hun i opgørelsen ikke havde medtaget hvad hun efter mandens død havde arvet efter sin broder. (Arven efter denne omfattede bl.a. – foruden den ovenfor nævnte nabogård – lystgården Rustenborg i Lyngby. Ved hendes død overgik den til hendes søn, Christian Voskamp og efter hans død til hans enke).¹⁷ Anna Margrethe Weyberg kunne ikke fuldt ud bevise, hvad der henhørte under arven efter broderen. En del af det arvede var omsat og lød nu på hendes navn og var derfor medtaget i opgørelsen. Hendes søn og datter, der begge var tilstede ved skiftet, tiltrådte opgørelsen.

Den udviste aktiver til et samlet beløb af		80916 rdl.
hvor i fragik		
gæld	2500 rdl.	
Hans Voskamps begravelse	1000 rdl.	
Skifteomkostninger	240 rdl.	3749 rdl.
Boets beholdning		77167 rdl.

Blandt aktiverne skal nævnes 11 obligationer til samlet beløb 30500 rdl. med pant i københavnske ejendomme. Blandt debitorerne var kommandør Seneca Hagedorn, kommandørkaptajn Ulrich Friderich Suhm og boet efter etatsråd Johan Neve. Endvidere fandtes en obligation på 1500 rdl. fra etatsråd Johan Conrad Wolfen med pant i hans bibliotek (uden specifikation eller tinglysning), en obligation på 12000 rdl. med pant i Aalstrupgaard og gods på Lolland og en obligation på 2600 rdl. med pant i en gård i Sundbyøster. Desuden 6 vekslere på tilsammen 6895 rdl., alle udstedt i december

1725 og forfaldende i juni 1726. Blandt vekseldebitorerne kan nævnes admiral Peter Raben¹⁸ og generalløjtnant von Stöcken.¹⁹ Endelig må nævnes »Hans kongelige Majestæts allernaadigste obligation af 23. juni anno 1710 på capital rigsdaler 4000 rdl.« – Til finansiering af den store nordiske krig optog kongen (staten) lån hvorsomhelst de kunne fås. Man må altså ikke på basis af det citerede referat af obligationen tro, at penge er flyttet fra kamertjenerens lomme over i kongens. – Lånet fra Voskamp var af betragtelig størrelse. Andre embedsmænd ydede væsentligt mindre, Ole Rømer 500 rdl., Arne Magnussen kun 300 rdl.²⁰

Boet ejede to gårde i København: en gård på hjørnet af Højbrostræde (nu Højbro Plads) og Gl. Strand,²¹ som enken havde måttet overtage som ufyldstgjort panthaver for 4000 rdl. og som hun ansatte til en værdi af 3500 rdl. og den ovenfor nævnte gård på Slotsholmen, som hun beboede, med deri værende møbler og som hun havde overtaget for 8000 rdl. ved søskendeskiftet efter sin moder og nu ansatte til samme 8000 rdl.

Det er bemærkelsesværdigt at 10 af de 14 panteobligationer er udstedt efter hendes mands død 1713. Det tyder på en betydelig omplacering af formuen, jvfr. bemærkningen om arven efter broderen.

Af boets beholdning tilhørte halvdelen enken. Den anden halvdel deltes i tre lige store dele mellem enken, søn og datter. Enken fik således 51444 rdl. 4 mark og hvert af hendes børn 12861 rdl. 1 mark.

Anna Margrethe Weybergs udlæg til dækning af gæld, stiftet i 1720–23 af svigersønnen (veksler og obligationer til Joseph Meyer Levin,²² Hans Jørgensen, amtmand Schøller, Abraham Pelt,³ generalmajor Hans Jacob Arnoldt,³ regimentkvartermestrene Dreves og Ermandinger²³ og Levin Meyer Goldschmidt udgjorde

		13630 rdl.
heraf havde hans moder refunderet	1300 rdl.	
datterens juveler havde indbragt	1800 rdl.	
hvortil kom de til datterens udstyr		
reserverede	3000 rdl.	6100 rdl.
resten		7530 rdl.

fradroges datterens arvelod til fordel for moderen, således at der kun blev 5331 rdl. 1 mark, som von Stöckens kreditorer kastede sig over uden dog derved at blive tilfredsstillede.

Naturligvis måtte Anna Margrethe Weyberg under disse omstændigheder være bekymret m.h.t. den arv, som ved hendes død ville tilfalde datteren, men hun opnåede ved åbent brev af 28. juni 1726²⁴ tilladelse til at disponere over sine midler på en sådan måde, at datteren sikredes. Hun oprettede

da 2. marts 1728 et testamente, hvori bestemtes, at alt, hvad hun ejede, herunder også arven efter hendes broder, ved hendes død skulle deles lige mellem søn og datter og at datterens halvdel skulle være hendes særeje. Hun døde i 1731 (begr. 22. juni i Kbh. Sct. Petri).

Hvormeget datteren arvede ved vi desværre ikke. Vi ved kun, at hun i 1743 ejede 30000 rdl., thi 9. maj 1743 oprettede hun, der var barnløs, et af hendes mand og af daværende justitsråd Enevold Falsen²⁵ som kurator medunderskrevet, d. 4. dec. 1744 konfirmeret testamente vedrørende hendes og hendes mands fælles bo (således hedder det i testamentet, skønt arven efter moderen var hendes særeje). Heri anføres at der var 30000 rdl. courant i behold af hendes arv efter forældre og broder. Af disse 30000 rdl. skulle halvdelen henlægges til gudelig brug, den anden halvdel, 15000 rdl. deles med halvdelen til hendes fædre og halvdelen til hendes mødre pårørende til deling efter loven. Denne bestemmelse om deling med halvdelen til gudelig brug og halvdelen til pårørende fandtes allerede i hendes forældres testamente af 1706 for det tilfælde – som nu ville komme til at foreligge – at såvel hendes morbroder som hun selv og hendes broder skulle dø uden at efterlade sig livsarvinger.

Hvad der fandtes i det fælles bo ud over 30000 rdl. erklærede hun at tilhøre hendes mand, da han enten selv havde indført det i det fælles bo eller havde fået det foræret af hende.

Hun døde 12. maj 1760 og Hofretten gik i gang med at skifte efter hende.²⁶ Geheimeråd von Stöcken omtales ikke i skiftet, ej heller de 15000 rdl. til gudelig brug. Sagen drejer sig alene om fordelingen af 15000 rdl. mellem fædre og mødre pårørende. Efter udstedt proklama meldte der sig et stort antal personer som arvinger, hvilket ikke kan undre, da der hverken fandtes efterkommere efter søskende til hende eller efter søskende til hendes moder. I skiftesagen foreligger nogle skematisk opstillede efterslægtstavler, som dog kun indeholder personernes navne. Slægtsskabet er dokumenteret gennem udskrifter af kirkebøger og attester fra verdslige embedsmænd samt – for de ældre slægtsleds vedkommende – tingsvidner. På basis af materialet i skiftet har jeg konstrueret de vedføjede efterslægtstavler:

Tavle 1 over Charlotte Friderica Voskamps fædrene slægt.

Tavle 2 over hendes morfaders slægt, slægten Weyberg. Denne slægt falder i to grene, A og B. Slægtskabsforholdet mellem de to grene henstår uafklaret.

Tavle 3 over hendes mormoders slægt, slægten Lorentzen.

Alle i tavlerne indeholdte oplysninger er uddraget af skiftesagen.²⁷ Jeg har blot ved mindre kendte lokaliteter i Slesvig og Holsten i parentes tilføjet

hertugdømmets navn. Oplysninger ud over hvad skiftesagen indeholder er anført i noter.

Jeg er klar over, at disse tavler langt fra tilfredsstillende krav, man må stille til slægtstavler. Gennem omfattende arkivstudier, bl.a. i Tyskland kunne de nok bringes i tilfredsstillende stand. Men på en måde blev de derved af mindre interesse. Som de nu foreligger, viser de, hvad der er fundet på et enkelt sted i arkiverne. (Jeg må dog fraråde slægtsforskere, der læser denne artikel, at gå på jagt efter dåbsattester i skiftesager – eller skiftedokumenter som det hedder i arkivsproget. Der findes kun yderst sjældent dåbsattester blandt skiftedokumenterne).

Medvirkende til at jeg trods tavlernes mangler tør give dem fra mig har været, at tavlerne 1 og 3 indeholder oplysninger fra kirkebøger, som senere er gået tabt. Det drejer sig om kirkebøger for København, Sct. Petri, Lyderslev, Nykøbing på Falster og Stokkemærke. De pågældende data er i tavlerne trykt med *kursiv*. Herudover indeholder tavlerne data om personer, der har levet i Sydslesvig og i Holsten, områder, hvis ældre genealogi er en del af den danske genealogi, men hvorfra det er besværligt for danske slægtsforskere at indhente oplysninger, hvorfor det synes rimeligt at offentliggøre de autentiske data, der her i landet foreligger fra disse områder.

En efterslægtstavle føres enten frem til tidspunktet for dens affattelse eller den omfatter et antal slægtsled. De her opstillede tavler hører til den første kategori, de er ført frem til det tidspunkt, da skiftet sluttede, fremtræder altså som affattede i 1763.

Skifteforvalterne afviste ved kendelse af 9. dec. 1762 arvekravet fra Johan Günther Weybergs efterkommere (tavle 2 B) med den begrundelse, at de ikke tilfulde havde kunnet legitimere sig og bevise, at Johan Günther Weyberg, fra hvem de nedstammede, havde været en brodersøn af afdødes morfader, Herman Weyberg, således som de Lorentzenske arvinger havde legitimeret sig at være descendenter af hendes mormoder, Anna Lorentzen. Efterkommere efter Johan Günther Weyberg havde allerede i 1746 – medens der efter deres mening endnu levede personer med kendskab til slægtskabsforholdet – ved Københavns byting ladet optage et arvetingsvidne. Der var indstævnet tre personer: parykmager Johan Günther Frank, der var søn af Johan Günther Weybergs enke, Margrethe Knocken i et senere ægteskab samt Lorentz Badstuber, der boede hos sin broder, Poul Badstuber²⁸ på Nørregade og Elisabeth Badstuber, kantor Claudis enke. Der blev stillet dem en række på forhånd af rekvirenterne formulerede spørgsmål. Det i denne forbindelse relevante spørgsmål lød: »om det kan nægtes, at oftberørte Herman Weyberg jo har haft en eneste brodersøn, navnlig (d.v.s. ved navn) Johan Gynther Weyberg, som har været kongl. hofbarberer her i Danmark og for rum tid siden ved døden er afgangen«.

Lorentz Badstuber besvarede ikke dette spørgsmål. De to andre udtalte, at Johan Günther Weyberg enten var brodersøn af Herman Weyberg eller farbroder til denne.²⁹ Johan Günther Frank vidste dette »med fuld vished«. Denne vished om noget uvist synes i høj grad at være faldet skifteforvalterne for brystet. Stævningen var bekendtgjort for geheimeråd von Støcken som »ægteherre« for Charlotte Friderica Voskamp »ifald det måtte behage ham at lade møde« for at påhøre vidnerne og eventuelt udtale sig. Han gav dog ikke møde.

Man må formode, at Charlotte Friderica Voskamp ikke har været interesseret i at bidrage til afklaring af slægtskabsforholdet, thi det kan vanskeligt tænkes at hun ikke har vidst besked. Hendes moder var voksen, da Herman og Johan Günther Weyberg døde. Hun blev gift 1682, Johan Günther døde 1683 og hendes fader 1685. Da de begge var nær knyttede til hoffet, må hun ofte have hørt faderen omtale Johan Günther og det skulle derfor være mærkeligt, om hun ikke har fortalt datteren om ham. Charlotte Friderica Voskamp var ved tingsvidnets optagelse kun 53 år gl. og kan have følt sig krænket ved, at Weybergerne allerede forberedte sig på at arve hende.

Skifteforvalternes kendelse betød, at hele den for den mødrene slægt bestemte halvdel af arven ville tilfalde den Lorentzenske slægt. De Weybergske prætendenter ville ikke finde sig i dette og truede med proces. For at undgå en sådan erklærede de Lorentzenske arvinger sig villige til af den mødrene arvehalvdel at afstå 2/27 eller et beløb af 555 rdl. 3 mark 5/3 sk. til Weybergerne. I beløbet skulle dog fragå en forholdsmæssig del af skifteomkostningerne. Dette tilbud akcepteredes.

Efter fradrag af omkostninger var der 14643 rdl. til deling mellem 67 arvinger:

18 arvinger af faderens slægt modtog tilsammen	7321 rdl. 3 mark
14 arvinger af morfaderens slægt	542 rdl. 2 mark
35 arvinger af mormoderens slægt	6779 rdl. 1 mark
	<hr/>
tilsammen	14643 rdl.
Lokalt fordeltes arven således:	
40 arvinger i kongeriget modtog	5115 rdl.
17 arvinger i Slesvig modtog	3252 rdl.
8 arvinger i Holsten modtog	4185 rdl.
2 arvinger i Mecklenburg modtog	2091 rdl.
	<hr/>
tilsammen	14643 rdl.

Arvingerne er i efterslægtstavlerne mærket med *.³⁰

Man vil umiddelbart være klar over, at den formue på 77167 rdl., som Hans Voskamp ved sin død 1713 efterlod sig, var stor. Men noget virkeligt begreb om størrelsen får man først ved at sammenligne den med andre formuer og med indtægter fra den tid. Med dette for øje er for det første samtlige hofretsskifter fra årene 1701–1726 gennemgået.³¹ Der fandtes intet bo af blot tilnærmelsesvis samme størrelse som Voskamps. Følgende 6 personer efterlod sig en formue større end 20000 rdl.:

Oversekretær i Danske Kancelli Mathias Moth, ³ d. 1719	44000 rdl.
Generalmajor, overkrigssekretær Valentin v. Eickstedt, ³ d. 1718	38580 rdl.
Anna Kristine v. Knuth, d. 1723, (g. 1 ^o m. brigadér C. F. C. Bielke, ³ d. 1709, 2 ^o m. geheimeråd, overhof- mester Frederik Walter, ²⁵ d. 1718, hvis bo var insolvent)	32644 rdl.
Anna Jacobsdatter, d. 1711 (enke efter kgl. konfessionarius Hans Leth, ³ d. 1688)	25476 rdl.
Geheimeråd, overkrigssekretær Christian v. Lente, ³ d. 1725	21201 rdl.
Anne Thune, d. 1718 (enke efter etatsråd Wilhelm Muhle)	20211 rdl.

Man må dog ikke drage for vidtgående konklusioner af denne opstilling. Der kan meget vel inden for hofrettens personkreds have foreligget privat skiftede boer, der var større end Voskamps.

Yderligere skal anføres en af Carl Christiansen foretaget beregning af formueforholdene i 1691: »I København var formuemassen 3227490 rdl., fordelt på 4101 skatteydere med 787 rdl. i gennemsnit til hver. Af skatteydere talte geistligheden og universitetet 87 personer med en formue af 221157 rdl. eller 2542 rdl. gennemsnitlig.«³³

Lad os dernæst se på de lønninger, som kongen udbetalte. I 1686 var vederlaget til kammertjener Hans Voskamp 800 rdl.³⁴ I sine sidste leveår var han pensionist og modtog 600 rdl. i årlig pension.³⁵ Til sammenligning med hans løn i 1686 skal anføres følgende lønninger, ligeledes for 1686:

Konfessionarius	1500 rdl.
Hofbarber	500 rdl.
Slotsfoged	400 rdl.
Borgretspræsident	300 rdl.

Jeg tager det forbehold over for denne tabel, at nogle af de anførte bestillinger kan have været kombineret med andre lønnede hverv, således at en sammenligning med Voskamps løn vil halte.

Ved justitsråd Hans Voskamp's død i 1713 var dette moden ved hoffet. Hvorledes den tidligere hofskrædder og uniformskaber så på denne nye franskdominerede hofmode melder historien ikke noget om.

(Braun & Schneider. Zur Geschichte der Kostüme. Privateje).

Lønningerne har været ret uforandrede i årene omkring 1700, nogle helt uændrede. Det kan således oplyses at slotsfoged- og borgretspræsidentembederne i 1696 ses at være slået sammen til ét embede, som 1696 og endnu 1715 aflønnedes med 500 rdl.³⁶

Naturligvis har der været forandringer i pengeværdien i den periode, fra hvilken de ovenfor anførte formueangivelser er hentet, men de ret uforandrede lønninger kunne tyde på, at ændringerne ikke har været så voldsomme, at de på afgørende måde forrykker det billede, som en umiddelbar betragtning af tallene giver.

En betragtning af den tids priser bekræfter denne antagelse. Sjællands stifts kapitelstakst for en td. rug var i yderpunkterne af den periode, fra hvilken de ovenfor anførte formue- og lønangivelser er hentet: 1686 1 rdl. 2 mark, 1725 2 rdl. 16 sk. Periodens laveste takst (1722) var 1 rdl. 1 mark 12 sk. og de højeste (1699 og 1709) henholdsvis 4 rdl. 8 sk. og 4 rdl. 2 mark. Gennemsnittet for de 40 år er 2 mark 8 sk. Angivet i »Nutids-Maal og Mønt« var taksterne 1686 5 kr., 1725 6,67 kr. og den højeste takst 14,78 kr. i 1699.³⁷

Man kan spørge, hvorledes det har været muligt for Hans Voskamp at samle sig en formue på 77000 rdl. En del er vel hans kones arv efter faderen, Herman Weyberg. Men hvordan har så han kunnet samle sig en formue. Til lønnen som overkammertjener kommer fortjenesten ved skrædderiet, som i Hans Voskamps tid kunne synes at have været en ret omfattende forretning, men man kan dog ikke tænke sig, at den alene kan have skabt den store formue. Begge de to overkammertjenere kan have haft en vis indflydelse på deres konge – vel ikke i egentlige statssager, men måske i sager, som drejede sig om enkeltpersoner, der havde etableret en særlig forbindelse med dem.

Om Laurids Kjærulf, der begyndte som ridefoged på Viffertsholm i Himmerland og siden købte gården og som døde i 1728, skriver Gunnar Olsen: »Han samlede en mægtig formue; i hans skifte angives den til 144000 rigsdaler. »På hvad måde har han samlet sin formue, ved han bedst selv«, hedder det.«³²

Det samme kan vel siges om Hans Voskamp.

Tre Efterslægtstavler Voskamp, Weyberg og Lorentzen

Tavle 1.

Charlotte Friderica Voskamps fædrene slægt.

1. slægtled

- 1 MATHIAS VOSKAMP.
4 børn, 2. slægtled, nr. 2–5.

2. slægtled

- 2 HANS VOSKAMP, f. i Pløn, justitsråd, kgl. kammertjener, g. m. ANNA MARGRETHE WEYBERG (d. af hofskrædder, senere kgl. kammertjener Herman W. (tavle 2 A, nr. 1) og Anna Lorentzen (tavle 3, nr. 3)).
2 børn, 3. slægtled I, nr. 6–7.
- 3 CLAUS VOSKAMP, f. i Pløn, skrædder smst.
1 barn, 3. slægtled II, nr. 8.
- 4 ANNA VOSKAMP, f. i Pløn, begr. 8. nov. 1693 smst., g. 8. nov. 1679 smst. m. fyrstelig mundkok CARL WEDERKOPP.
3 børn, 3. slægtled III, nr. 9–11.
- 5 AUGUSTA ELEONORA VOSKAMP, f. i Pløn, begr. 5. febr. 1714 smst., g. m. hoftrumpeter smst. HANS REYERN.
3 børn. 3. slægtled IV, nr. 12–14.

3. slægtled I

- Kammertjener Hans Voskamps børn m. Anna Margrethe Weyberg (jvfr. nr. 2).
- 6 CHRISTIAN VOSKAMP, domherre i Lybæk, død uden livsarvinger, g. m. admiralinde Paulsen.³⁸
- 7 CHARLOTTE FRIDERICA VOSKAMP, d. 11. maj 1760, g. m. geheimeråd CHRISTIAN von STÖCKEN, ingen livsarvinger.

3. slægtled II

- Skrædder i Pløn Claus Voskamps barn (jvfr. nr. 3).
- 8 CATHRINE SOPHIE VOSKAMP, d. 1754 uden livsarvinger, g. m. sekretær RIEGEN i Mecklenburg-Strelitz.

3. slægtled III

- Anna Voskamps børn m. mundkok Carl Wederkopp (jvfr. nr. 4).

- 9 CORT WEDERKOPP, f. 17. marts 1684 i Pløn, begr. 22. dec. 1732 smst., gæstgiver smst.
4 børn, 4. slægtled I, nr. 15–18.
- *10 ELEONORA SOPHIA WEDERKOPP, f. 11. marts 1687 i Pløn, enke efter bager og brygger smts. JOHAN JOACHIM SAHR.
- *11 ANNA MARGRETHE WEDERKOPP, f. 31. marts 1690 i Pløn, enke efter gæstgiver smts. GREVSMÜHL.

3. slægtled IV

- Augusta Eleonora Voskamps børn m. hoftrumpeter Hans Reyern (jvfr. nr. 5).
- 12 En søn, som ikke har efterladt sig livsarvinger.
- 13 DOROTHEA ELEONORA REYERN, f. 1. aug. 1667 i Pløn, *bisat 17. aug. 1702 i Nykøbing på Falster og derefter ført til Sdr. Kirkeby kirke*, g. 12. febr. 1690 i Hans Voskamps hus i Kbh. m. husfoged på Nykøbing slot, kgl. ridefoged på Falster og fiskemester på Lolland og Falster CASPAR ERNST MØLLER, f. søndagen før pinse 1646 i hertugdømmet Mecklenburg-Schwerin,³⁹ d. 20. dec. 1720, begr. i Sdr. Kirkeby kirke. Han oplyser, at han 22. aug. 1685 trådte i kgl. tjeneste i Nykøbing,^{40,41,42} g. 1° 7. sept. 1671 m. Catharina Taysen (d. af Michel T.), d. 29. jan. 1689 i sit 40. år.⁴³ – I dette ægteskab fødtes 7 børn: Catharine Elsabe, f. 26. juli 1672 i hertugdømmet Slesvig, Hans, f. 7. marts 1674, Ida Hedevig, f. 26. marts 1676 på Jægerspris, Joachim, f. 29. okt. 1677 på Jægerspris,⁴⁴ d. 23. april 1678 på familiens hjemrejse til Holsten, Joachim, f. 23. marts 1679 i Holsten, Elsabe, f. 30. marts 1682 og Eva Maria, f. 12. april 1685.
8 børn, 4. slægtled II, nr. 19–26.
- 14 HANS ADOLPH REYERN, dbt. 10. jan. 1673 i Pløn, begr. 11. jan. 1719 smst., fyrstelig kammertjener og kirurg smst., g. m. ERNESTINE MAGDALENE, begr. 2. marts 1719 smst.
1 barn, 4. slægtled III, nr. 27.

4. slægtled I

- Gæstgiver i Pløn Cort Wederkopps børn (jvfr. nr. 9).
- 15 CORT WEDERKOPP, dbt. 26. dec. 1714 i Pløn, begr. 8. nov. 1754 smst., gæstgiver smst.
1 barn, 5 slægtled I, nr. 28.
- 16 HANS JOACHIM WEDERKOPP, f. 8. dec. 1716 i Pløn, d. i Gnissau i fyrstendømmet Lybæk, degn i Gnissau, g. m. ELSABE.
2 børn, 5 slægtled II, nr. 29–30.
- *17 ANNA SOPHIE WEDERKOPP, f. 28. jan. 1720 i Pløn, lever ugift.

- 18 DOROTHEA CATHARINA WEDERKOPP, f. 27. sept. 1728 i Pløn, d. 1759 smst., g. 1755 smst. m. tømremester KØHLER. 2 børn, 5 slægtled III, nr. 31–32.

4. slægtled II

- Dorothea Eleonora Reyerns børn med husfoged på Nykøbing slot Caspar Ernst Møller (jvfr. nr. 13).
- 19 HANS CHRISTIAN MØLLER dåb bekr. 22. juli 1691 i Nykb. F., død som apotekerdreng.
- 20 ANNA SOPHIE MØLLER, *dbt. 12. marts 1693 i Nykb. F., død, g. 3. juli 1710 smst. m. slotsforvalter på Nykb. slot JENS GYMOS,^{45,46} d. 25. aug. 1752 i Nykb. F.* 8 børn, 5. slægtled IV, nr. 33–40.
- 21 AUGUSTA ELEONORA MØLLER, *dbt. 16. sept. 1694 i Nykb. F., begr. 22. aug. 1695 smst.*
- 22 Dødfødt datter, *begr. 22. marts 1696 i Nykb. F.*
- 23 CHRISTOPHER BERNHARD MØLLER,^{40,41,47} *dåb bekr. 22. april 1697 i Nykb. F., begr. 8. maj 1750 smst., g. 1° 3. okt. 1723 m. ANNA CATHARINA SCHUMACHER (d. af kontrollør ved Helsingør toldkammer Jørgen S., d. 1679 og Anna Hermannsdatter, d. 1699), f. 23 maj 1679, d. 1. dec. 1732 i Nykb. F. (g. 1° 1697 m. privilegeret kromand i Stokkemarke Hans Jacobsen Forbus,⁴⁸ d. 21. dec. 1722, 2 sønner, 1 datter), 2° 12. april 1723 i Nykb. F. m. ANNA DOROTHEA BLISKOV⁴⁹ (d. af maler Asmus B. og Catharina Jacobsdatter Degner, f. i Rostock).* 1 barn i 1. ægteskab, 5. slægtled Va, nr. 41. 6 børn i 2. ægteskab. 5. slægtled Vb, nr. 42–47.
- 24 CATHARINA MARGRETHE MØLLER *dbt. 5. maj 1698 i Nykb. F., begr. 29. dec. 1724 i Idestrup kirke, g. 29. april 1717 i Idestrup m. HENRICH GYMOS,⁴⁶ begr. 28. maj 1725 i Idestrup kirke, 53 år gl.* Han beboede en gård i Elkenøre, Idestrup sogn. 3 børn, 5. slægtled VI, nr. 48–50.
- 25 EVA MARIE MØLLER, *dbt. 14. nov. 1699 i Nykb. F., begr. 23. jan. 1740 i Kbh., Helligånds, g. 30. juni 1726 i Idestrup m. skrædder på Gråbrødretorv i Kbh. LAURITZ HANSEN GRØNBECH, begr. 13. juni 1741 i Kbh., Helligånds, g. 2° m. Malene Catharine.* 8 børn, 5. slægtled VII, nr. 51–58.
- 26 CHARLOTTE AMALIE MØLLER, *dbt. 3. febr. 1701 i Nykb. F., begr. 8. marts 1707 smst.*

4. slægtled III

Kammertjener i Pløn Hans Adolph Reyerns barn m. Ernestine Magdalene (jvfr. nr. 14).

- 27 DOROTHEA SOPHIE REYERN, dbt. 15. jan. 1707 i Pløn, d. 25. maj 1754 i Neustrelitz, g. 18. okt. 1737 smst. m. hertugelig kancellisekretær smst. JOHAN HEINRICH VØLCKER, d. 25. nov. 1744 smst., 40 år gl. Hun oplyses at have været kammerjomfru hos hertuginde i Neustrelitz.
2 børn, 5. slægtled VIII, nr. 59–60.

5. slægtled I

Gæstgiver i Pløn Cort Wederkopps barn (jvfr. nr. 15).

- *28 ANNA SOPHIE WEDERKOPP, f. 3. juni 1748 i Pløn, lever ugift.

5. slægtled II

Degn i Gnissau Hans Joachim Wederkopps børn m. Elsabe (jvfr. nr. 16).

- *29 JOHAN JOACHIM WEDERKOPP, dbt. 1. febr. 1750 i Gnissau.
*30 DOROTHEA MARIE WEDERKOPP, dbt. 18. febr. 1752 i Gnissau.

5. slægtled III

Dorothea Catharina Wederkopps børn m. tømremester Køhler (jvfr. nr. 18).

- *31 JOHAN CHRISTIAN CONRAD KØHLER.
*32 SOPHIE MARGRETHE KØHLER.

5. slægtled IV

Anna Sophie Møllers børn m. slotsforvalter i Nykøbing Jens Gymos (jvfr. nr. 20), alle født på Nykøbing slot.

- 33 ABIGAEL MARIE GYMOS, dbt. 25. aug. 1711 i Nykb. F., begr. 9. okt. 1754 i Korsør, ingen livsarvinger, g. m. købmand i Korsør SØREN SØRENSEN.
34 DOROTHEA ELEONORA GYMOS, dbt. 9. sept. 1712 i Nykb. F., begr. 20. jan. 1722 smst.
35 MARIE MAGDALENE GYMOS, dbt. 19. sept. 1713 i Nykb. F., begr. 30. juni 1717 smst.
36 ANNA MAGDALENE GYMOS, dbt. 19. nov. 1714 i Nykb. F., begr. 4. juni 1716 smst.
37 CASPAR ERNST GYMOS, dbt. 28. jan. 1716 i Nykb. F., begr. 27. febr. s.å. smst.

- 38 DOROTHEA ELEONORA GYMOS, dbt. 26. jan. 1717 i Nykb. F., begr. 16. april 1723 smst.
- 39 MARIA SOPHIA GYMOS, dbt. 21. april 1718 i Nykb. F., begr. 4. juni 1732 smst.
- 40 MAGDALENE GYMOS, dbt. 8. april 1719 i Nykb. F., begr. 17. maj s.å. smst.

5. slægtled Va

Christopher Bernhard Møllers barn m. Catharina Schumacher (jvfr. nr. 23).

- *41 DOROTHEA ELEONORA MØLLER, dbt. 9. maj 1724 i Stokkemarke, g. 1. dec. 1762 i Nykb. F. m. skoleholder i Nr. Alslev HANS MUNCHEBO.⁵⁰

5. slægtled Vb

Christopher Bernhard Møllers børn m. Anna Dorothea Bliskov (jvfr. nr. 23).

- 42 CASPAR ERNST MØLLER, dbt. 4. aug. 1734 i Nykb. F., begr. 23. nov. 1739 smst.
- *43 CATHARINA DOROTHEA MØLLER, dbt. 9. marts 1736 i Nykb. F., ugift.
- *44 ANNA SOPHIE MØLLER, dbt. 19. aug. 1739 i Nykb. F., ugift.⁵¹
- *45 CASPAR ERNST MØLLER, dbt. 6. sept. 1743 i Nykb. F.⁵²
- 46 JENS GYMOS MØLLER, dbt. 23. marts 1746 i Nykb. F., begr. 28. juli 1752 i Nykb. F.
- *47 CHRISTIANA MØLLER? dbt. 4. juni 1749 i Nykb. F.

5. slægtled VI

Catharina Margrethe Møllers børn m. Henrich Gymos (jvfr. nr. 24).

- *48 DOROTHEA ELEONORA GYMOS, dbt. 30. juni 1717 i Idestrup, g. m. handelsmand i Korsør JENS FRANSEN.
- *49 GOTFRIED GYMOS, dbt. 13. nov. 1718 i Idestrup, sejlende mand i Nykb. F.⁴⁶
- 50 ANNA MARIA CATHARINA GYMOS, dbt. 13. okt. 1720 i Idestrup, begr. 30. nov. 1733 i Kbh., Helligånds.

5. slægtled VII

Eva Marie Møllers børn m. skrædder i Kbh. Lauritz Hansen Grønbech (jvfr. nr. 25).

- 51 HANS CASPAR GRØNBECH, dbt. 30. maj 1727 i Kbh., Helli-

- gånds, skræddersvend, rejst bort for 10 år siden, hans skæbne ukendt.
- 52 ERNST GRØNBECH, begr. 31. aug. 1731 i Rye⁵³ i sin alders 3. år.
- *53 RASMUS GRØNBECH, dbt. 16. april 1730 i Rye, skræddersvend i Kbh., lever.
- 54 INGER DOROTHEA GRØNBECH, dbt. 14. maj 1732 i Kbh., Helligånds, begr. 18. okt. s.å. smst.
- 55 VIBEKE MARGRETHE GRØNBECH, dbt. 20. okt. 1733 i Kbh., Helligånds, begr. 4. marts 1739 smst.
- 56 MARIE KIRSTINE GRØNBECH, dbt. 25. jan. 1736 i Kbh., Helligånds, begr. 4. okt. 1737 smst.
- 57 ABEL KIRSTINE GRØNBECH, dbt. 4. nov. 1738 i Kbh., Helligånds, begr. 18. jan. 1741 smst.
- 58 En datter, som døde straks efter fødselen.

5. slægtled VIII

- Dorothea Sophie Reyerns børn m. kancellisekretær i Neustrelitz Johan Heinrich Vølcker (jvfr. nr. 27).
- *59 ADOLPH FRIEDERICH VØLCKER, f. 20. okt. 1738 i Neustrelitz.
- *60 CARL LUDEWIG FRIEDERICH VØLCKER, f. 8. nov. 1742 i Neustrelitz.

Tavle 2

Charlotte Frederica Voskamps morfaders slægt, slægten Weyberg.

A. Herman Weybergs linie.

1. slægtled

- 1 HERMANN WEYBERG, hofskrædder, senere kammertjener hos Chr. V., g. m. ANNA LORENTZEN (d. af købmand i Flensborg Lorentz Andersen) (tavle 3, nr. 3).
3 børn, 2. slægtled, nr. 2–4.

2. slægtled

- 2 FRIEDERICH WEYBERG, kammerjunker, etatsråd, envoyé ved det kejserlige hof i Wien, d. i Wien, ugift.
- 3 ANNA MARGRETHE WEYBERG, g. m. justitsråd, kgl. kammer-tjener HANS VOSKAMP (tavle 1, nr. 2).
- 4 SOPHIE CHARLOTTE WEYBERG, død ugift.⁵⁴

B. Johan Günther Weybergs linie.

1. slægtled

- 1 JOHAN GÜNTHER WEYBERG, hofbarber,⁵⁵ g. m. MARGRETHE KNOCKEN.
4 børn, 2. slægtled, nr. 2–5.

2. slægtled

- 2 CHRISTIAN CARL WEYBERG, barber i Kalundborg, død uden livsarvinger, g. m. Peder HERCKERs datter.⁵⁶
- 3 FRIEDERICH WEYBERG, død ugift.
- 4 ANNA CATHARINE WEYBERG, g. m. kaptajn, birkedommer JACOB GUDENRATH, boede 1745 i Dalby på Fyn.⁵⁷
3 børn, 3. slægtled I, nr. 6–8.
- 5 CHRISTINE MARGRETHE WEYBERG, død, g. m. parykmager PETER la ROSE, d. 1757, begr. på Sct. Petri kirkegård, Kbh.
3 børn, 3. slægtled II, nr. 9–11.

3. slægtled I

- Anna Catharine Weybergs børn m. kaptajn, birkedommer Jacob Gudenrath (jvfr. nr. 4).
- 6 SCHACK GUDENRATH, magister.⁵⁸
2 børn, 4. slægtled I, nr. 12–13.
- *7 CHARLOTTE AUGUSTA GUDENRATH, g. m. informator ved Søkadetakademiet JOHAN HENRIK THESEN. Var ved skiftets slutning i økonomiske vanskeligheder.
- 8 SOPHIE ELISABETH GUDENRATH, d. januar 1752 i Kbh., g. m. ritmester GABRIEL WILHELM TORKOS.
3 børn, 4. slægtled II, nr. 14–16.

3. slægtled II

- Christine Margrethe Weybergs børn m. parykmager Peter la Rose (jvfr. nr. 5).⁵⁹
- *9 HERMAN la ROSE, kobbersmedemester, Frederiksberggade, Kbh.
- 10 PETER la ROSE, skræddersvend i Kattesundet, Kbh., g. m. INGER JENSDATTER.
6 børn, 4. slægtled III, nr. 17–22.
- *11 ANNA CATHARINE la ROSE, enke efter købmand HANS LÜDERS.⁶⁰

4. slægtled I

Magister Schack Gudenraths børn (jvfr. nr. 6).

- *12 CHRISTENCE MARGRETHE GUDENRATH, dbt. 1. dec. 1756 i børnehuskirken.⁶¹
- *13 JACOB JUSTUS GUDENRATH, dbt. 29. juni 1758 i børnehuskirken.⁶²

4. slægtled II

Sophie Elisabeth Gudenraths børn m. ritmester Gabriel Wilhelm Torkos (jvfr. nr. 8).

- *14 GABRIEL TORKOS, landkadet, lever.
- *15 LOUISE TORKOS, bor i Krigshospitalets plejehjem.
- *16 WILHELMINE TORKOS, bor hos regimentskvartermester Fri-borg i Ringsted.

4. slægtled III

Skræddersvend Peter la Roses børn m. Inger Jensdatter (jvfr. nr. 10).

- *17 ELSE la ROSE, dbt. 26. sept. 1738 i Kbh., Vor Frue.
- *18 ANNA ELISABETH la ROSE, dbt. 26. april 1742 i Kbh., Vor Frue.
- *19 JOHANNE la ROSE, dbt. 19. marts 1744 i Kbh., Vor Frue.
- *20 EVA CATHRINE la ROSE, dbt. 5. jan. 1746 i Kbh., Vor Frue.
- *21 KIRSTINE MARGRETHE la ROSE, dbt. 26. marts 1748 i Kbh. Vor Frue.
- *22 AGNETE la ROSE, dbt. 8. aug. 1755 i Kbh. Vor Frue.

Tavle 3

Charlotte Frederica Voskamps mormoders slægt,
slægten Lorentzen.

1. slægtled

- 1 LORENTZ ANDERSEN (s. af Andreas Lorentzen i Weesby i Angel og Anna) d. 1644, købmand i Flensborg, g. m. ANNA (d. af købmand i Flensborg Jens Petersen og Anna Freese, som var d. af købmand smst. Martin F. og Christina).
4 børn, 2. slægtled, nr. 2–5.

2. slægtled

- 2 NIELS LORENTZEN, f. 29. sept. 1628, d. 30. juni 1681, rådmand

i Flensborg, g. m. MARGRETHE,⁶³ ingen børn. Hun g. 2° m. slotsforvalter i Kbh. Claus Hartwigsen (heller ikke børn i dette ægteskab).

- 3 ANNA LORENTZEN, g. m. hofskrædder HERMANN WEYBERG (tavle 2 A, nr. 1).
- 4 CHRISTIAN LORENTZEN, d. 1684, købmand i Flensborg, g. 29. april 1661 i Flensborg, Sct. Nic. m. ELSE (d. af Jürgen Petersen). 2 børn, 3. slægtled I, nr. 6–7.
- 5 FRIEDERICH LORENTZEN, f. 27. april 1633, købmand og deputeret borger i Flensborg, g. 26. april 1669 i Flensborg, Sct. Mariæ m. BIRTHE von LUTTEN (d. af købmand i Flensborg Gotthard v. L.),⁶⁴ f. 25. jan. 1649, d. 19. maj 1690. 6 børn, 3. slægtled II, nr. 8–13.

3. slægtled I

Købmand i Flensborg Christian Lorentzens børn (jvfr. nr. 4).

- 6 ANNA MARGRETHE LORENTZEN, dbt. 10. april 1670 i Flensborg, Sct. Mariæ, g. 1° 22. nov. 1688 m. købmand i Kbh. HANS HENRIK NØRCK,⁶⁵ 2° m. politimester CLAUS RASCH,³ 3° m. kaptajn ERIK FLEMMING ULFELDT.⁶⁶ 2 børn i 1. ægteskab, 4. slægtled Ia, nr. 14–15. 1 barn i 2. ægteskab, 4. slægtled Ib, nr. 16. Ingen børn i 3. ægteskab.
- 7 LORENTZ LORENTZEN, dbt. 6. maj 1676, død, ingen børn.

3. slægtled II

Købmand i Flensborg Friederich Lorentzens børn m. Birthe von Lutten (jvfr. nr. 5).

- 8 ANNA LORENTZEN, dbt. 25. juni 1671 i Flensborg, Sct. Mariæ, g. m. magister, sognepræst i Grumtoft (Slesvig) OLAUS ALTER.⁶⁷ 6 børn, 4. slægtled II, nr. 17–22.
- 9 GOTTHARD LORENTZEN, dbt. 17. nov. 1672 i Flensborg, Sct. Mariæ, præst i Ulsnæs (Slesvig),⁶⁸ g. m. MARGRETHE MAGDALENE ZESCHE (d. af magister Alexander Z).⁶⁹ 3 børn, 4. slægtled III, nr. 23–25.
- 10 LORENTZ LORENTZEN, dbt. 13. maj 1675 i Flensborg, Sct. Mariæ, d. 1709 før datterens fødsel, købmand i Flensborg, g. m. MARIE CATHARINA STRICKER. 1 barn, 4. slægtled IV, nr. 26.
- 11 BIRTHE LORENTZEN, dbt. 16. sept. 1677 i Flensborg, Sct. Ma-

riæ, d. 1. aug. 1752 i Vemmetofte, g. m. magister JØRGEN SORTE-
RUP,⁷⁰ begr. 19. okt. 1723 i Lyderslev.

10 børn, 4. slægtled V, nr. 27–36.

- 12 ANNA MARGRETHE LORENTZEN, dbt. 5. febr. 1682 i Flens-
borg, Sct. Mariæ, g. 1° m. købmand i Sønderborg FRIEDERICH
BENDIX MØLLER, 2° m. kbmd. smst. THOMAS CLAUSEN.

2 børn i 1. ægteskab, 4 slægtled VIa, nr. 37–38.

1 barn i 2. ægteskab, 4. slægtled VIb, nr. 39.

- 13 HERMAN LORENTZEN, dbt. 17. maj 1687 i Flensborg, Sct. Ma-
riæ, købmand i Ekernfærde, g. 13. nov. 1714 smst. m. ANNA BA-
DENDIX.

2 børn, 4. slægtled VII, nr. 40–41.

4. slægtled Ia

Anna Margrethe Lorentzens børn m. købmand i København Hans
Henrik Nørck (jvfr. nr. 6).

- *14 CHRISTIAN NØRCKENKRONE, dbt. 4. juli 1692 i Kbh., Sct. Petri,
lever, generalmajor i kavalleriet,⁷¹ g. m. oberst REUSCHs datter.
Har en datter.

- *15 JOHANNE HENRIETTE NØRCK, dbt. 30. okt. 1694 i Kbh., Sct. Petri,
lever, enke efter hofapoteker Becker.⁷²

Har 4 døtre.

4. slægtled Ib

Anna Margrethe Lorentzens barn m. politimester Claus Rasch
(jvfr. nr. 6).

- 16 CHARLOTTE AMALIE RASCH, dbt. 7. aug. 1696 i Kbh., Slots-
kirken, d. på Flintholm, Salling herred, Fyn, skifte af 20. juni 1761,
enke efter landsdommer SCHOUBOE.⁷³

4 børn, 5. slægtled I, nr. 42–45.

4. slægtled II

Anna Lorentzens børn m. sognepræst i Grumtoft Olaus Alter (jvfr.
nr. 8).

- 17 JOHAN HERMANN ALTER, f. i Grumtoft, d. 1753, præst i Hüt-
ten (Slesvig),⁶⁸ g. 1° m. MARIE ELISABETH PANTEL (d. af sog-
nepræst i Hütten Jacob P),⁶¹ 2° m. BRIGITTA CHRISTINA von
KAAS.⁶⁷

4 børn i 1. ægteskab, 5. slægtled IIa, nr. 46–49.

1 barn i 2. ægteskab, 5. slægtled IIb, nr. 50.

- 18 FRIEDERICH ALTER, d. ung, ingen børn.

- 19 BIRGITTE ALTER, g. m. degn i Holtug og Magleby JOHAN HØYER.⁷⁵
4 børn, 5. slægtled III, nr. 51–54.
- *20 ANNA ELISABETH ALTER, enke efter Gerhard Lange (s. af en præst i Viol (Slesvig)),⁷⁶ bor i Aceebro i Viol sogn ved Husum.
2 børn, 5. slægtled IV, nr. 55–56.
- *21 ANNA ALTER, ugift, bor i Aceebro hos søsteren.
- *22 ANNA MARGRETHE ALTER,⁷⁷ enke efter HALLING, bor i Jyderup ved Holbæk.

4. slægtled III

- Pastor Gotthard Lorentzens børn m. Margrethe Magdalene Zesche (jvfr. nr. 9).
- *23 FRIEDERICH LORENTZEN, f. i Ulsnæs, d. 21. okt. 1760, kancelliråd, landskriver i Krempe (Holsten), ugift.
- 24 LORENTZ LORENTZEN, f. i Ulsnæs, d. 1733.
- *25 MARGRETHE ELISABETH LORENTZEN, f. i Ulsnæs, lever ugift i Slesvig.

4. slægtled IV

- Købmand i Flensborg Lorentz Lorentzens barn m. Marie Catharina Stricker (jvfr. nr. 10).
- *26 LAURETTA LORENTZEN, dbt. 18. jan. 1709 i Flensborg, Sct. Mariæ, g. 1° m. købmand og deputeret borger i Flensborg PAUL MAGNUSSEN, d. 1745, 2° m. købmand og deputeret borger smst. BALTHASAR ASMUSSEN.

4. slægtled V

- Birthe Lorentzens børn m. magister Jørgen Sorterup (jvfr. nr. 11).
- 27 HERMAN FRIEDERICH SORTERUP, dbt. 24. jan. 1698 i Lyderslev, d. 26. febr. 1736, garnisonsdegn på Christiansø, g. m. ULRICA ANTONETTA SCHRAM, ingen børn.⁷⁸
- 28 ANNA BIRGITTE SORTERUP, dbt. 12. marts 1700 i Lyderslev, begr. 10. juni 1712 smst.
- 29 JØRGEN MATHIAS SORTERUP, dbt. 11. dec. 1701 i Lyderslev, begr. 3. okt. 1704 smst.
- 30 JENS FRIEDERICH SORTERUP, dbt. 18. april 1703 i Lyderslev, købmand i Præstø, g. m. METTE SPLET.⁷⁹
3 børn, 5. slægtled V, nr. 57–59.
- *31 CHRISTIAN SORTERUP, *hjd*bt. 18. april 1706 i Lyderslev, gæstgiver i Skibet på Vestergade i København.⁸⁰

- 32 JØRGEN MATHIAS SORTERUP, *hjdbt.* 1. dec. 1707 i Lyderslev, *begr.* 27. jan. 1708 *smst.*
- *33 JØRGEN MATHIAS SORTERUP, *hjdbt.* 27. juni 1709 i Lyderslev, *levede ved arvens udbetaling i Maribo.*⁸¹
- 34 ANNA CATHARINA SORTERUP, *hjdbt.* 23. dec. 1711 i Lyderslev, g. 21. sept. 1730 i Kbh., Vor Frue m. urtekræmmer i København HANS HANSEN GRIMMETON.⁸²
2 børn, 5. slægtled VI, nr. 60–61.
- 35 ANNA BIRGITTE SORTERUP, *dbt.* 19. sept. 1714 i Lyderslev, *begr.* 17. dec. s.å. *smst.*
- 36 THOMAS GOTTHARD SORTERUP, *hjdbt.*, *dåben bekr.* 15. dec. 1717 i Lyderslev, d. 24. jan. 1751 i Sønderborg, købmand i Sønderborg, g. 21. marts 1747 i Sønderborg m. sin kusine BIRGITTE SOPHIE MØLLER.
1 barn, 5. slægtled VII, nr. 62.
Birgitte Sophie Møller g. 2° 8. febr. 1754 i Sønderborg m. skipper, senere købmand Peter Hinrichsen (jvfr. nr. 38).

4. slægtled VIa

- Anna Margrethe Lorentzens børn m. købmand i Sønderborg Friederich Bendix Møller (jvfr. nr. 12).
- *37 DOROTHEA MØLLER, lever, g. m. MATHIAS PECHMAN⁸³ i Sønderborg.
- *38 BIRGITTE SOPHIE MØLLER, lever, g. m. købmand i Sønderborg Peter Hinrichsen (jvfr. nr. 36).

4. slægtled VIb

- Anna Margrethe Lorentzens barn m. købmand i Sønderborg Thomas Clausen (jvfr. nr. 12).
- 39 ANNA SOPHIE CLAUSEN, d. 23. aug. 1748 i Sønderborg, g. 27. jan. 1739 *smst.* m. skipper *smst.* PAUL KARBERG (stiftsøn af købmand i Sønderborg Andres Krabbe), d. febr. 1758 i Danzig.⁸⁴
5 børn, 5. slægtled VIII, nr. 63–67.

4. slægtled VII

- Købmand i Ekerneførde Herman Lorentzens børn m. Anna Bendix (jvfr. nr. 13).
- 40 FRIEDERICH LORENTZEN, død, ingen børn.
- 41 ANNA BIRGITTE LORENTZEN, f. 24. sept. 1716, g. 1. sept. 1735 m. købmand i Ekerneførde CARL ALBRET QUADE.
3 børn, 5. slægtled IX, nr. 68–70.

5. slægtled I

Charlotte Amalie Raschs børn m. landsdommer Schouboe (jvfr. nr. 16).

*42 JENS SCHOUBOE, løjtnant ved prins Frederiks regiment.

*43 MARGRETHE WEST SCHOUBOE i Odense, enke efter rådmand AAGAARD.⁸⁵

*44 ANNE MARGRETHE SCHOUBOE, g. m. ANDREAS KNUDSEN i Frederiksborg.

*45 CHARLOTTE AMALIE SCHOUBOE hos apoteker Becker i Kbh.

5. slægtled IIa

Pastor Johan Hermann Alters børn m. Marie Elisabeth Pantel (jvfr. nr. 17).

*46 JACOB OLAUS ALTER, f. 12. aug. 1732 i Hütten, cand. teol.

47 ANNA ROSINA ALTER, død.

48 CHARLOTTE ALTER, død.

49 MARIE MARGRETHE ALTER, død.

5. slægtled IIb

Pastor Johan Hermann Alters barn m. Birgitta Christina von Kaas (jvfr. nr. 17).

*50 CHARLOTTE LOUISE ALTER, f. 18. aug. 1740 i Hütten, d. 10. april 1763 smst., ugift.

5. slægtled III

Birgitte Alters børn m. degn Johan Høyer (jvfr. nr. 19).

*51 CHRISTIAN HØYER, bager i Store Hedinge, gift, meget fattig, døde under skiftet, hans arvelod tilfaldt hans børn.

*52 ANNA HEDEVIG HØYER, g. m. skovrider GRANDJEAN ved Vemmetofte kloster.⁸⁶

*53 BARBARA KIRSTINE HØYER, g. m. skytte hos grevinde Lerche SPLITORF.

*54 MARGRETHE HØYER, ugift, bor på Christianshavn, fattig.

5. slægtled IV

Anna Elisabeth Alters børn m. Gerhard Lange (jvfr. nr. 20).

55 HENRICH LANGE.

56 MARGRETHE DOROTHEA LANGE.

5. slægtled V

Købmand i Præstø Jens Friederich Sorterups børn m. Mette Spleth (jvfr. nr. 30).

- *57 KAREN SORTERUP, dbt. 16. marts 1730 i Store Hedinge, g. m. CHRISTOPHER ERMANDINGER i Store Hedinge.⁸⁷
- *58 JØRGEN SORTERUP, dbt. 27. okt. 1734 i Præstø, styrmand i Asiatisk Kompagni.⁸⁸
- *59 THOMAS SORTERUP, dbt. 22. maj 1739 i Præstø, vintapper-svend i København.⁸⁹

5. slægtled VI

Anna Catharina Sorterups børn m. urtekræmmer i Kbh. Hans Hansen Grimmeton (jvfr. nr. 34).

- *60 BIRGITTE GRIMMETON, dbt. 3. juli 1733 i Kbh., Vor Frue, g. 12. nov. 1756 i Budolphi kloster i Sct. Peders Stræde (Vor Frue kbg.) m. kgl. berider JOHAN GIØDER.
- *61 INGER SOPHIE GRIMMETON, dbt. 5. dec. 1738 i Kbh., Vor Frue, ugift.

5. slægtled VII

Købmand i Sønderborg Thomas Gotthard Sorterups barn m. Birgitte Sophie Møller (jvfr. nr. 36).

- 62 BIRGITTE SOPHIE SORTERUP, f. 14. sept. 1748 i Sønderborg, d. 4. aug. 1757 smst.

5. slægtled VIII

Anna Sophie Clausens børn m. skipper i Sønderborg Paul Karberg (jvfr. nr. 39).

- *63 ANNA KARBERG, f. nov. 1739 i Sønderborg, g. m. CHRISTIAN JEPPESEN i Sønderborg.
- *64 THOMAS KARBERG, f. okt. 1741 i Sønderborg.
- *65 VALENTIN KARBERG, f. jan. 1744 i Sønderborg.
- *66 PAUL KARBERG, f. aug. 1746 i Sønderborg.
- *67 HINRICH KARBERG, f. maj 1748 i Sønderborg.

5. slægtled IX

Anna Birgitte Lorentzens børn m. købmand i Ekernførde Carl Albert Quade (jvfr. nr. 41).

- *68 JOHAN VOLCKERT QUADE, f. 4. marts 1737 i Ekernførde, lever.

- *69 BIRGITTE FRIEDERICA QUADE, f. 12. febr. 1741 i Ekernførde, lever ugift.
- *70 FRIEDERICH CONRAD QUADE, f. 26. juli 1745 i Ekernførde, lever.

Noter

1. Dansk Biografisk Leksikon, 3. udg. (DBL 3). I DBL I findes han under navnet Jacob Pedersen.
2. Emil Marquard: Kongelige Kammerregnskaber fra Frederik III's og Christian V's Tid, Kbh. 1918, s. 12 og 21.
3. DBL 3.
4. DBI. 2 og Danmarks Adels Aarbog (DAA), 1950 II, s. 83. Adelsårbogens oplysning, at moderen, Anna Lorentzen skulle være datter af købmand i Flensborg Asmus Lorentzen og Marina Arendrup (ang. hvem jeg henviser til Aage Bonde og Johan Hvidtfeldt: Borgmestre, rådmænd, byfogeder og byskrivere i Flensborg 1550–1848, nr. 123) er urigtig.
5. Højesteret 1661–1961, I, Kbh. 1961, s. 198.
6. Smst. II, Kbh. 1961, s. 222 og 206.
7. DBL I og DAA, 1950 II, s. 85.
8. En bygning med port kaldtes gård. Hvis der ikke var port, betegnedes den som hus.
9. Kbh. Diplomatarium VI, nr. 886, jvfr. I, nr. 496.
10. H. U. Ramsing: Københavns ejendomme 1377–1728, II, Strand Kvt., Kbh. 1943, s. 74.
11. Købesummen var 2666 rdl. 4 mark, L. A., Kbh., Kbh.'s byting, skødeprot. 1728–31, fol. 351.
12. Kbh. Stadsarkiv, Registre til indkvarteringsmandtal 1717–25.
13. DBL I og DAA, 1941 II, s. 63.
14. Købesummen var 7000 rdl., L. A., Kbh., Kbh.'s byting, skødeprot. 1731–32, fol. 765.
15. Testamentet er gengivet i skiftebrevet efter Hans Voskamp (L.A., Kbh., Hofretten, skiftebreve i ordinære boer 1726–32) og en kopi af det ligger sammen med en kopi af Anna Margrethe Weybergs nedenfor refererede testamente i skiftet efter Charlotte Friederica Voscamp (Hofretten, ordinære boer, 1761).
16. Von Stöckens bo blev 16. marts 1726 på hans hustrus begæring optaget til behandling af Hofretten. Aktiverne opgjordes til 8779 rdl., passiverne til 37491 rdl. (Hofretten, ordinære boer, 1726). Boet vil kunne yde et væsentligt bidrag til et studium af den tids »forbrugslån«, i hvilken forbindelse også henvises til de nedenfor anførte af Anna Margr. Weyberg for v. Stöcken indfrieede gældsfor skrivninger, der i afskrift er indført i skiftebrevet i Hans Voskamps bo. Von Stöcken døde 1762. Dødsboet udviste et overskud på 10847 rdl., som tilfaldt grev Adam Gottlob Moltke, som v. Stöcken ved testamente af 15. okt. 1747 havde indsat som sin eneste arving (Hofretten, ordinære boer 1762).
17. Eiler Nystrom: Lyngby sogn i Fortid og Nutid, Kbh. 1934, s. 80.
18. Om ham og de ovenfor anførte pantebrevsdebitorer henvises til DBL 3.
19. Kommandant i Kbh.'s Citadel general-løjtnant Gerhard Christian v. Stöcken (DBL I), en farbroder til Anna Margrethe Weybergs svigersøn.
20. J. Boisen Schmidt: Studier over Statshusholdningen i Kong Frederik IV's Regeringstid 1699–1730, Kbh. 1967, s. 280.
21. Ramsing, Strand kv., s. 21.
22. Anna Margrethe Weyberg har senere finansieret Joseph Meyer Levin. En af de ovenfor nævnte vekslere i hendes og hendes mands bo (515 rdl.) var udstedt 24. dec. 1725 af Joseph Meyer Levin.
23. Hans Henrich Ermandinger blev 1718 højesteretsprokurator og 1719 regimentskvartermester, H. Hjorth-Nielsen: Danske prokuratorer m. kgl. bev., Kbh. 1935, s. 92 og stamtafven Ermandinger i Louis Bobé: Die deutsche St. Petri Gemeinde zu Kopenhagen, 1925.

24. R.A., Danske Kancelli, Sjæll. Reg., 1726, nr. 219.
25. DBL I.
26. Hofretten, ordinære boer, 1761.
27. Oplysningerne om Caspar Ernst Møller (tavle 1, nr. 13) og hans familie til og med aug. 1685, da han trådte i kgl. tjeneste i Nykøbing og oplysningerne om sønnen Christopher Bernhard Møllers (nr. 23) første ægteskab stammer fra en i sagen liggende udskrift af notater i en bibel. Alle øvrige oplysninger i tavlerne stammer fra de i artiklen nævnte officielle dokumenter.
28. Poul Badstubers moder hed Anna Andreasdatter Knock (DBL 3., bd. 1, s. 351). Bobé, s. 458 anfører, at Johan Günther Weybergs hustru Margrethe Knock er d. af Andreas K., altså formentlig søster til Poul Badstubers moder. – se iøvrigt note 59.
29. Louis Bobé mener, at Herman og Johan Günther Weyberg var brødre og nævner en tredje broder, prins Jørgens hofskrædder Heinrich Weyberg (Die deutsche St. Petri Gemeinde, s. 458). Heinrich Weyberg, som ikke nævnes i skiftesagen, døde 1677 (Persh. T. 1916, s. 59). – Lengnick (Genealogier, 3. saml.) mener, at Johan Günther Weyberg var søn af en broder til Herman Weyberg, formentlig Berendt Weyberg, som var fyrbøder. Se iøvrigt note 55.
30. Der foreligger ikke i sagen nogen fortegnelse over arvens fordeling på de enkelte arvinger, men en ved skiftets slutning af skifteforvalterne udarbejdet og af arvingerne godkendt fortegnelse, hvorefter der, når omkostningerne ved skiftet fradrages, er 14643 rdl. til deling mellem arvingerne. De fædrene arvingers halvdel, 7321 rdl. 3 mark er delt i 7 hovedlodder (dette er den betegnelse, som skifteforvalterne har brugt) á 1045 rdl. 5 mark 9½ sk. Den mødrene halvdel er delt i 27 hovedlodder á 271 rdl. 1 mark. Der foreligger ikke kvittering fra alle arvingerne, men dog fra så mange, at det gennem efterslægtstavlerne er lykkedes at finde frem til de øvrige.
31. En optælling i registerprotokollen viser, at der fra disse 26 år foreligger ialt 86 skifter – 17 »skiftebreve i ordinære boer« og 69 »ordinære boer«. Skiftebrevene er fuldstændige dokumenter med både boopgørelse og plan over arvens fordeling (repartition). De »ordinære boer« indeholder bl.a. koncepter til boopgørelse og repartition, men i mangfoldige tilfælde er koncepterne ufuldstændige. Ofte kan man ikke finde fuldstændige koncepter hverken til boopgørelse eller til repartition. I ingen af disse ufuldstændige sager synes det dog at dreje sig om større boer.
32. Danmarks Historie, bd. 8, Politikens forlag, 1964, s. 319.
33. Carl Christiansen: Formueforhold i Danmark under de første enevoldskonnger 1660–1700, Kbh. 1941, s. 296.
34. R.A., Rentekammeret, 222.112–207, Reglement for Civilestaten 1686. – Beløbet er specificeret således: Løn 500 rdl., pension 300 rdl., ialt 800 rdl. En tilsvarende specifikation er ikke fundet for noget til andre ansatte normeret løb. Jeg kunne tænke mig, at Voskamp og hans husstand har fået deres kost i slottets køkken og at denne ydelse er ansat til 300 rdl. årlig. Voskamp er for-gæves søgt i reglementerne for 1694, 1695, 1696 og 1702. Heller ingen anden kammertjener er fundet i disse reglementer.
35. Partikulærkammeret, nr. 38, Partikulærkasseregnskaber 1707–12 og nr. 39, Bilag til partikulærkasseregnskaber, s.å. Løn og pension udbetaltes kvartalsvis bagud med betydelig forsinkelse. I regnskaberne er kun anført det samlede kvartalsbeløb for løn og pension og da der kun foreligger bilag fra og med 1707 kan det ikke gennem regnskaberne konstateres, hvornår Voskamp gik på pension og ej heller, hvad lønnen var i det sidste år i tjenesten.
36. Reglementerne for 1696, 1702 og 1715 er løseligt gennemgået.
37. Statistiske Meddelelser, 4. rk. bd. 15, udgivet af Statens statistiske bureau, Kbh. 1904.
38. Hans enke, Christine Margrethe Dys-seldorff (d. af slotsfoged Albert D. og Elisabeth Michelsbecker) blev 1735 g. m. viceadmiral Johan Anton v. Paulsen

- (DBL 1), som i Magstræde, der var hærget af branden i 1728, lod Philip de Lange opføre en gård (en tid kaldt Struenseegården), som er fredet og nylig restaureret (Magstræde 6).
39. Hans rette navn må vel have været Müller, men overalt i skiftesagen og også i Draaby kbg. ved børns dåb 1676 og 1677 benævnes han Møller.
40. LA., Kbh., Holms sedler, ældre række M.
41. Se note 27.
42. Nykøbing slot med krongodset på Lolland-Falster havde været i livgeding for enkedronning Sophie Amalie, der døde i febr. 1685.
43. Begr. i Systofte.
44. Ved hans dåb betegnes faderen som forvalter på Jægerspris, der dengang ejedes af overjægermester Vincent Joachim Hahn (DBL 3), der ligesom Caspar Ernst Møller stammede fra Mecklenburg.
45. Fiskemester i Nykb. F. fra 14. jan. 1710, blev 13. nov 1719 tolder i Nykb. (RA., Håndskriftsamlingen XIV, E 1-4, 1a, Systematisk fortegnelse over hofetaten 1660-1772, bd. II, s. 248).
46. LA., Kbh., Holms sedler, ældre række G.
47. Privilegeret kromand i Stokkemarke, borgerskab i Nykb. F. 1729 (øl- og brændevinssalg, købmand) betegnes i skattelisten 1743 som værtshusmand.
48. Holms sedler, ældre række F.
49. Dbt. 4. sept. 1716 i Nykb. F., d. 12. marts 1764 smst.
50. Alfred Larsen: Lolland-Falsters degne og skoleholdere, Kbh. 1960, s. 350.
51. Begr. 11. april 1809 i Kbh., Helligånds, g. 20. jan. 1767 smst. m. auktionsassistent Hans Lauritzen Hornbech, begr. 19. aug. 1811 smst., 74 år gl., 6 børn.
52. Præst ved Zions kirke i Trankebar (Kontorchef W. Kornerups memoirer, Memoirer og Breve XLII, s. 6).
53. Rye, Volborg herred.
54. Begr. 17. marts 1683 i Kbh., Sct. Petri (Persh. T. 1888, s. 292).
55. Johann Günther Weyberg er begr. 12. dec. 1683 i Kbh., Sct. Petri (Persh. T. 1888, s. 293, et af Louis Bobé foretaget uddrag af St. Petri kirkes begravelsesregnskaber 1667-1725). Bobé har til denne oplysning knyttet flg. note: »Hofbager (sic), Broder til ovennævnte Herman Weiberg (Weigber). Sj. Reg. 24, 252. Specialia. Gehark. V.« – Denne kilde er identisk med Sj. Reg. 1657-60, fol. 252, som gengiver en bevilling af 6. aug. 1658 til barber i Helsingør Christian Günther på eneret til et skilt med navnet Rosen. Et sådant skilt havde i lang tid hængt på en ham ved arv tilfalden gaard, men nu agtede andre at benytte samme skilt. I sit andragende anfører Christian Günther, at han i sin tid som barbersvend hos mester Salomon har betjent kongens fader og senere kongen. Altså en ganske fejlagtig kildeangivelse. – Det kan tilføjes, at barber Christian Günther er fundet i Helsingør skattebog så tidligt som 1642 (Helsingør rådstue, nr. 653).
- Marquard har flere udbetalinger til Johan Günther Weyberg. I regnskaberne kaldes han stedse blot Johan Günther, men at det drejer sig om Weyberg fremgår af at Johan Günther s. 161 (1676) anføres som prins Friderichs barber. To udbetalinger, som i registret er henført til Johan Günther, kunne tyde på, at han har opholdt sig i Helsingør: s. 188 (1678) »Udi Helsingør Günthers piger drikkpenge 6 r. – sammesteds kudskene til underholing 2 r.« og s. 224 (1680) »udi Helsingør Günthers folk drikkepenge 12 r.« Det drejer sig dog formentlig begge steder om direktør for Øresundstolden Andreas Günther, som anføres mange andre steder i regnskaberne og til hvis navn følgende udbetaling er henført i registret: s. 119 (1674) »i Helsingør fortæred kudskene med hestene, desligeste Günthers piger drikkpenge 19 r.«
56. Christian Carl Weyberg blev begr. 21. dec. 1719 i Kallundborg, 47 år 8 mdr. gl. Hans bo var insolvent. (Kallundborg skifteprot. 1717-24, fol. 400). Hans enke, Christine Hercker blev 6. sept. 1720 i Kallundborg g. m. barber Johan Christopher Fischer og efter dennes død troløvet 22. april 1729 smst. m. degn i Rørby Povel Rosenkilde.
57. Jacob Gudenrath var birkedommer på Schelenborg, se iøvrigt Persh. T. 1911, s. 82 og 211.

58. Sognepræst i Næstved, Sct. Peders 1758, død før tiltrædelsen (Wibergs præstehistorie).
59. Af skiftet 1720 efter deres morbroder Christian Carl Weyberg (se note 56) fremgår, at de ved hans død var forældreløse og opholdt sig hos kobbersmed Poul Badstuber i Kbh. (se note 28).
60. Født i Hamburg, borgerskab som købmand i Kbh. 1732.
61. Tugt- og forbedringshuset på Christianshavn, hvor faderen var præst 1754–58.
62. Juridisk forfatter (DBL 3). Om hans descendens henvises til Lengnicks genealogier, 2. saml. III.
63. Margrethe Asmusdatter, d. af købmand og oldermand for de deputerede borgere i Flensborg Asmus Lorentzen og Marina Arendrup (jvfr. note 3).
64. Se Bonde og Hvidtfeldt, nr. 133.
65. Søn af købmand i Lybæk, senere i Kbh. Heinrich N. (DAA 1927, s. 75).
66. DAA 1923, s. 537.
67. Senere tysk kapellan ved Vor Frelsers kirke på Christianshavn (Wiberg).
68. Otto Fr. Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten fra Reformationen til 1864, Kbh. 1932.
69. Præst i Ulsnæs (Arends).
70. Sognepræst i Lyderslev. Se tillige Ehrencron-Müllers Forfatterleksikon. – Skiftet efter ham udviste aktiver 5439 rdl., passiver 1089 rdl., overskud 4350 rdl. Hans bogsamling var blevet solgt i Kbh. for 907 rdl. (Stevns herreds provstis skifteprot. 1713–56, fol. 134).
71. Adlet 1754, g. 1° m. Sophie Elisabeth Reusch (DAA 1927, II, s. 75).
72. Hofapoteker Gottfried Becker (DBL 1).
73. Christian Schouboe, landsdommer i Fyn og Langeland (DAA 1914, s. 434). DAA 1938 II, s. 137.
74. Anders Petersen: Sjællands Stifts Degnehistorie, Kbh. 1899.
75. Præst i Viol Henrich Lange, d. 1732 (Arends).
76. G. 1° m. degn i Lyderslev og Frøslev Peder Christensen Præstøe, d. 1721, 2° m. degn smst. Gødert Halling d. 1750 (Anders Petersen). – To døtre af sidste ægteskab var g. m. brødre – Christian Grandjean og Otto Grandjean – til den nedenfor under nr. 52 anførte skovri-der Grandjean (H. F. Grandjean: Stamtavle over Familien Grandjean, 3. udg., Kbh. 1934, s. 27 og 36, H. Hjorth-Nielsen: Danske Prokuratorer, Kbh. 1935, s. 373 og A. Falk-Jensen og H. Hjorth-Nielsen: Candidati og examinati juris II, Kbh. 1955, s. 41). – En søn af Anna Margrethe Alter, Ole Gott- hard Halling mødte under skiftet på hendes vegne.
78. I Charlotte Friderica Voskamps skifte- sag findes skifte efter Herman Friede- rich Sorterup.
79. Dbt. 2. nov. 1701 i Store Hedinge (d. af sognekapellan Hans Spleth), g. 3. aug. 1729 smst. m. Jens Frederik Sorterup. Foruden at være købmand var han toldforpagter og overformynder. Han døde 23. aug. 1757. Mette Spleth døde 5. sept. s. å. Deres børn fragik arv og gæld (Præstø skifteprot. 1746–74, fol. 298).
80. Efterslægtstavlen Sorterup (Lengnicks genealogier 2. saml. III) omfatter alene Christian Sorterup og efterkommere. Lengnick betegner ham som gæstgiver, cand. teol. – 1740 blev han exam. jur. I sit petitum beretter han, at han, siden han 1726 blev student, har opholdt sig dels på landet hos sine venner, dels i Kbh., hvor han har studeret jura. – Ved det teologiske fakultet foreligger petita først fra 1790. Karakterprotokollen 1707–54 (nr. 310901) er gennemgået fra 1727 uden at han er fundet. Karakterprotokol for de umiddelbart føl- gende år eksisterer ikke. Eksamina- tionsprotokollerne er uden registre og for omfattende til at en gennemgang synes rimelig. Geistlig Stat 1750–60 omfatter kun teologer, der er i embede. – Det forekommer imidlertid ganske usandsynligt at en mand på et halvt hundrede år, der var exam. jur. og gæstgiver på Vestergade og således havde alle muligheder for at drive en indbringende vinkelskriverforretning, skulle tage teologisk eksamen og derefter fortsætte som gæstgiver. Gådens løsning er snarere, at Lengnicks hjem- melsmand, der har haft Christian Sor- terup, som døde 1763, noget på af- stand, har forvekslet de to eksaminer. –

- Christian Sorterup boede allerede 1740 i gæstgivergården på Vestergade (Petitum). Se iøvrigt Falk-Jensen og Hjorth-Nielsen.
81. Begr. 10. april 1779 i Store Hedinge. Han boede ved sin død hos inspektør Brasch (formentlig den i note 87 anførte Christen B.). Han havde været farver forskellige steder (Skanderborg, Sønderborg og Odense er anført). Han var ved sin død ubemidlet. (Store Hedinge skifte- og auktionsprot. 1763–98, fol. 210).
82. Han var tillige stadskaptajn (Kbh. Skiftekomm., konceptskifte 1747 efter Anna Cathrine Sorterup, d. 1741).
83. Skipper, begr. 27. okt. 1774 i Sønderborg, 67 år 9 mdr. gl.
84. Paul Karberg var s. af Valentin K. og Anne Hympsden (Persh. T. 1986, s. 40).
85. Rådmand i Odense.
86. Jochim Augustinus Grandjean, f. 1714, d. 1785. (H. F. Grandjean, s. 9). Se iøvrigt note 77.
87. Christopher Ermandinger var s. af sogneprest i Kragelund og Funder Carl Henningsen E., d. 1745 (Hids herreds provstis skifteprot. 1745–1805, fol. 7). Ved faderens død var han handelsmand i Skanderborg, hvor han 25. jan. 1742 var blevet g. m. Dorothe Sophie Udsen, som døde smst. 1748, 26 år gl., begr. 6. febr. En datter, Elisabeth Marie blev hjdbt. 21. aug. 1743 smst. – 10. juni 1749 blev han i Præstø g. m. Karen Sorterup og umiddelbart derefter købte han svigerfaderens gård på Adelgade, hvor han nedsatte sig som købmand. Desuden købte han 1751 en mindre gård, ligeledes på Adelgade. 1755 solgtes denne sidste gård på auktion. – Natten mellem 21. og 22. maj 1757 opstod der brand i hans førstnævnte gård og flere andre gårde gik op i luer, bl.a. præstegården (Præstø Jusitsprot. 1757–85, fol. 29ff.). Hans gård solgtes derefter ved auktion (skøde af 10. dec. 1757). Selv mistede han ved branden alt, hvad han ejede og han sad arresteret i 7 fjerdingår, mistænkt for at have forårsaget branden, men en kommissionsdomstol frikendte ham. Men da han var set gå gennem sin gård og have med tobakspibe, ville man påny anlægge sag mod ham. På hans begæring fritog kongen ham dog 14. dec. 1759 for tiltale, men bestemte, at han aldrig mere måtte lade sig se i Præstø. Han var på dette tidspunkt boddende i Store Hedinge (LA, Poul Steens Præstø registre med dertil hørende materiale i manuscriptsamlingen). Her købte han 1761 hus. Han var da økonomisk meget dårligt stillet (Store Hedinge skøde- og panteprot. 1720–68, fol. 100). 1769 synes han at være velstillet (Skøde- og panteprot. 1768–87, fol. 6). Ved sin død 1774 (begr. 29. sept.) ejede han en af byens større gårde (Store Hedinge rådstue, købstadsregnskaber 1766–79, ligning af brandbidrag 1774). Hans enke, Karen Sorterup blev g. m. forvalter ved grevskabet Bregentved, landvæsenskommissær i Tryggevælde amt Christen Brasch, som 1778 solgte nævnte gård til Karen Sorterups broder Thomas Sorterup (Skøde- og panteprot. 1768–87, fol. 110). Hos Christen Brasch og Karen Sorterup boede ved Store Hedinge folketælling 1787 hans broder Jens Braschs enke Elisabeth Marie Ermandinger, Christopher Ermandingers ovennævnte datter af 1. ægteskab med to børn. – Christopher Ermandinger var beslægtet med den i note 23 beskrevne Hans Henrik Ermandinger, men er ikke anført i stamtavlen hos Bobé.
88. Senere købmand i Store Hedinge.
89. Borgerskab som vintapper i Kbh. 1767, senere vinhandler i Store Hedinge.

Medlemstilbud - sidste chance

Kraks Blå Bog. Register 1910–1988

Som det fremgik af Hans H. Worsøes anmeldelse af Kraks Blå Bog 1989 i forrige nummer, kan registeret til de tidligere årgange af Kraks Blå Bog ikke købes særskilt.

Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie vil dog forsøge, at få lavet en særudgave af dette register, såfremt der er interesse herfor blandt medlemmerne.

Det samlede register til alle hidtil udkomne årgange af Kraks Blå Bog vil blive leveret som en indbunden bog på ca. 140 s. trykt på godt papir og indeholde mere end 15.000 personer med fulde navn, titel, fødselsdag og dødsdag. Denne særdeles nyttige opslagsbog vil kunne sælges til Samfundets medlemmer for lige under 100,- kr. pr. stk. (+ forsendelse).

Interesserede bedes sende et postkort til nedenstående adresse med oplysning om navn, adresse og det antal eksemplarer man ønsker. Er interessen tilstrækkelig stor fremsendes registeret vedlagt et girokort i maj 1990.

Postkort mærket »Blå Bog Reg.« sendes til

Personalhistorisk Tidsskrift

Redaktionen v.

Tommy P. Christensen

Bulgariensgade 5, st.

DK-2300 København S.

Familieoptegnelser 1643–1771 vedrørende præsteslægterne Harlev i Harlev-Framlev og Gyberg i Linaa-Dallerup

Af Mogens Seidelin

I Aarhus Stifts Aarbøger XIV (1921, s. 46–70, S. Leth Danielsen: Fra Harlev Sogn i gamle Dage) beskrives de 6 ældste sognepræster i Harlev og Framlev sogne: Peder Kaae, sønnen Daniel Kaae, dennes søn Mads Kaae, dennes svigersøn Laurids Sørensen, dennes søn Jens Lauridsen Harlev (1643–96) og dennes søn Jens Jensen Harlev (1667–1741) samt Laurids Sørensens søn Mads Lauridsen (1652–1743) i Harlevholm og dennes tre hustruer.

I PT 1907, s. 51–85 og 166–178, meddelte E. Marquard dels en slægtsbog over familien Lønborg, der i et afsnit om Harleverne s. 79–81 omtaler sognepræst Laurids Sørensen (* 1606) og alle hans ni børn (om sognepræst Jens Lauridsen Harlev dog kun hans fødsel og dåb 1643), dels supplerende oplysninger om bl.a. slægten Harlev, nemlig om Jens Lauridsen Harlev (1643–96), hans to sønner Jens Harlev (1667–1741) og Laurids Harlev (1679–1730) og fem af sidstnævntes elleve børn.

Som en fortsættelse kan de her meddelte familieoptegnelser tjene, idet de er skrevet af sognepræst i Harlev Jens Lauridsen Harlev (1643–96), hans søn og efterfølger Jens Jensen Harlev (1667–1741) og dennes søn sognepræst i Linaa og Dallerup Christian Gyberg (1723–96).

Optegnelserne er indført i en lille bog med ornamentrammer på hver side, af den type, der ofte benyttedes til stambøger, som danske studierejsende havde med sig i udlandet. Bogen er af den type, der kaldes Christian IVs type, og som begyndte at fremstilles, antagelig i København, fra omkring 1615.

Nærværende bog – i slidt læderbind, 11 × 16,5 cm stor, på 152 sider, hvoraf kun 77 er benyttet – ejes nu af Christian Gybergs tiptiptipoldebarn fru Kirsten Rode-Møller, Vejle, der har fået den efter sin moder, landinspektør i Svendborg Christian Hvenegaards hustru Christine M. Hvenegaard f. Nielsen, der arvede den efter sin moster, købmand i Kragerø i Norge Samuel Lunøes hustru Ane Sophie Elisabeth f. Thomsen (1870–1932).

(Christian Krarup: Stamtavle over Efterkommere af Christian Krarup til Dejbjerglund, 5. udg. 1933, s. 7 og 22).

Bogens forfattere:

Sognepræst Jens Lauridsen Harlev (1643–96) har skrevet: s. 5, 11–15, 23, 29–30, 31–33, 41, 45–46, (46–47?), 55, 57 og 59.

Hans søn sognepræst Jens Jensen Harlev (1667–1741) har skrevet: s. 23–24, 30, 47–54, 55–56, 60–70(?), 93–107, 109–113, 116, 120–121, 125–126 og 146.

Dennes søn sognepræst Christian Gyberg (1723–96) har skrevet: s. 107–108, 127–131 (se dog nedenfor), 133 og 135.

Sidstnævntes svigersøn handelsmand Jens Christian Maarslet (c. 1765–1809) har skrevet: s. 71–74 (1797–98).

En ukendt har indført et dødsfald 1829 s. 129.

Udskrift af optegnelserne

[Tallene i marginen angiver sidetallene i optegnelserne].

- 5 Si Deus pro nobis quis contra nos.
- 11 Adsis O Jesu.
 Anno 1643. die. 7. Janv. blef Jeg fød her i Harløf p.stegaard.
 Anno 1649. die 15 Junii. begynte Farbroder først at lese for mig.
 Anno 1656. die 28 Maji, blef Jeg sat under Her Michel Æscesøns Disciplin udj Aarhus.
 Anno 1657. 7. April. blef Jeg introduceret udj Aarhus Dom Skole og blef sat udj femte lectie under Johan Rhodio, M. Nic. Krog. da Rectore, M. And. Regel. da Con-Rectore.
- 12 Anno 1662 die 24 Mart. blef vi examineret udj Scholen pro dimissione af Ven. Dno Episcopo M Brochmanno.
 Anno 1662, 4. Ap. Valediceret vi af Scholen og bekom Testimonia. 9. Apr. hora 7. matutina reiste vi fra Aars til Kiøbinghafn og kom der anden dagen hora 7. matutina.
 Anno 1662. 11. April. Blef vi examineret in artib. paa consistorio af M. Erasmo Vindingio, p.t. Decano. D. Erasmo Bartholino, M. Christierno Steenbuch, et M. Joanne Bircherod.
- 13 Die 12 April. Exciperet vi Stilen paa Auditorio hora 6. matutina.
 Die 24. Apr. var vi udj Acten udj Studii gaarden og fich honores samme dag.

Idag er byerne Harlev og Framlev i Framlev Herred ved at vokse helt sammen med Århus, men på Videnskabernes Selskabs »Kort over Haureballegaards Stiernholms Aakier og Skanderborg samt Stykker af Silkeborg og Koldinghuus Amter« fra 1787 er situationen en anden. På kortudsnittet, der kan ses i forlængelse af det følgende, er Aarhus lige kommet med til højre.

(Copyright Kort- & Matrikelstyrelsen 1990 (A.403/85)).

Die 25. April. Blef Jeg indskrefven in Album Studiosorum (sit gloria Deo) a Magnif. Rectore Dn. D. Petro Scavenio et Præceptorem privatum sc: M. Jacobum Finchium elegi.

Die 26. blef Jeg indskrefven hos M. Jacob Finch.

Die 28 April. reiste Jeg fra Kiøbinghafn og kom her hiem 3. Maji.

14 Anno 1663. die 16. Aprilis reiste Jeg igien her fra og kom den 17 Apr. til Kiøbinghafn.

Die 22. April. Eligeret Jeg Excellentissimum Virum Doct Thomam Bartholinum til Præceptorem privatum effter M. Jacobi Finchii Død.

Die 26 reiste Jeg igien fra Kiøbinghafn og kom den 27 her hiem.

Anno 1663. Die. 25. Novemb reiste Jeg igien til Kiøbinghafn.

Anno 1664. Var Jeg til examen Theologicum die 19. Decemb.

15 og bekom Attestation, examinerib. D. Johanne Vandalino, M. Christiern. Noldio, p. t. Rector. Magnifico, et D. Vilhelmo Vormio.

23 Anno 1642. Die. 24. Maji Blef min Kiereste Hustru Kiersten Jensdatter barnfød udj Storing Præstegaard, Patre Dno Joanne Joannis Pastore ibid. Matre Maria Nicolai.

Anno 1665 kom vi udj ætteskab til samem og stod voris Bryllups høitiid udi Storing Præstegaard in Junio.

Anno 1722 d 21. Martij Klochen halfgaaen 12 om natten døde min Sl. Moder Kiersten Jens-Daatter Ao ætat: 80. ÷ 5 ugger.

24 d 30. Martij blef hun begrafven, da velærværdige Hr Hans Vonsild Sogne Præst for Borum og Lyngbye Meenigheder forklarede ofver hende Texten af Psal. 116. v. 7.8.9. Exordium Philip. 1. v. 20.

29 Anno 1664, d. 6. Junii hora 1. p. meridiem blef vor liden Søn Niels Jensen fød. Gud lad ham lefve og voxte til det eget nafns ære. Eodem die baptizatus.

30 A: 1680, Til Mikelsdag antog Hans Vinter i Aars vor liden Søn Niels at tiene i hans Kramboe, hvor hand Skal tiene fra dato i 7. aar for Dreng. Gud vær self i raad og daad med ham og bevar ham fra ald ulycke og alt det som ont er. i den tieniste forblef hand udj 13. aar.

Anno 1694 d 27 Nov: Stod hands bryllup udj Aarhus med hæderborne Maren Willumsd. hvilchit ætteskab varede ichun 3. aar ringere 8te dage, i hvilchit de blefve af gud velsignede med een Søn og een daatter for uden det som liger under Moders hierte der hand døde som var Anno 1697. d 20 Nov. i sit alders 33. aar: 5 maaneder, 3: uger. Text ofver ham: Es. 38. v. 10.11.12.13.

31 Anno 1667. den 2 Junii som var H. Trefoldigheds Søndag blef vor liden Søn Jens Jensen fød om Morgenem Klocken var 3 Kvarter til 5. Gud lad ham opvoxte i alder, viisdom og naade hos dig og Mennsker. den 3 Junii inddøbte fader ham her i vor stue.

den 9 Junii som var Dom. 1. a. Trinitatis var hand udj Kirchen.

[Tabel]

41 Anno 1668. 31. Decemb. sc. ultimo anni die. blef voris liden Søn Søfren Jensen fød om Morgenem mellem horam 4. et 5. Gud lad ham voxte og forfremmis som i alder saa i Guds fryct til det eget nafns ære.

Samme Dag Indøbte fader ham her i vor stue.

45 Anno 1681 den 16. Novemb: Sente Jeg liden Jens og Søren til H. Jens i Aarsløf at Informeris og lofvede Jeg ham for et heel aar, for hver barn 16. Rxdlr. Gud gifve at ald ting motte vel lyckis for dem.

A: 1683. den 11. Junii. satte Jeg børnene liden Jens og Søren i Aarhus Skole og blev de introduceret i 4. lectie, under Jani Qvistii information, Rectore Mag. Nic. Krog: Conrect: M: Lavr: Lavr.

46 Da lejede Jeg kammer hos Jens Hvas til dem til Michaelis. Siden til Mich: samme aar lejede Jeg kammer hos Min Broder til dem.

Forblef de saa it aar in 4de classe til in Junio An: 84. da de blefve transfererede in qvint: classe under Christierni Andreæ Actonij information, hvor de for blef it aar indtil Annum 1685, da de in Julio blefve transfererede in supremam classem. Rectore Mag: Laurentio Laurentij, Con-Rectore Mag: Jano Mundelstrupio, hvor de forblef udj 3. aar

47 indtil Annum 1688. d 19 Junij da de med deris lovlige testimoniis til Kiøbenhafns universitet blefve ofverskickedede.

Anno 1688 samme 19 Junij gich vi fra Aars og d 20 dito kom vi til Kiøbenhafn og samme aften bekom logement hos hæderlig H^r Pofvel Andersen Holm Medtiener til Trinitatis Kierche.

d 5. Julij exciperede vi Stiilen paa Auditorio af Nobiliss. T. Temporis Decano D. Caspare Bartholino

d 15. Julij Sustinerede vi examen artium og

d 20. bekom vi honores og

d 23. Inscriptionen i Vandalini Huus og Eligerede ieg privatum præceptorem Nobiliss. Assorem Consistorialis Olaum Rømerum Matheos profess.

48 d 26. vi testification fra Nobiliss. Olao Rømero til Examen publicum, ita:

Amplissimis Dnis Theologis obnix commendo honestos cives nostros Janum et Severinum Harlevium, qvi vestro favore indigent in examine, qvod subire satagunt pro obtinenda mensa Regia Hafn. d. 25 Julij Ao 88.

O. Rømer

d 26. Componerede vi for Closterit stilum dictante Nobiliss. D. Hect: Gotfrede Masio. S. S. Theologiæ profess.

d 27. gich vi fra Kiøbenhafn og kom til Aars d 29. dito.

Anno 1688 d. 3. Novembr. kom ieg, efter min Morbroders H^r Jens J. Storings begæring til Snepdrup til hannem for at P. dicke for ham naaer behof giortis. der forblef ieg indtil Annum 1690 fer. 2. pentecost. d. 9. Junij da ieg fore reiste

49 med min Broder til Kiøben for at subjicere Examini Philosophico, da vi fer. 3. kom til Kiøben hafn til vor forrige logement hos H^r Pofvel Andersen. der efter

Anno dito d 15. August: blev min Broder Søfren Harløf siug og døde d 23 dito h. 8. pomerid: Anno ætatis 21. 7. mens: efter at hand hafde fuldkommen tagit afskeed med mit og tachit mig for broderlig Kiærlighed og bedit at ieg skulde hilse mine forældre og Søkende og tache dem for alt got beviist fra hands ungdom til hands dødsdag, samme dag besøgte Nobiliss. D. Janus Jacobæus ham, som da sagde: vix neqvam evadit, nisi interveniente Dei gratia. d 29. dito blev hand begravten I urtergaarden paa Trinit: Kierchegaard, ofver ham P. dichede H^r Pofvel, absente Magist: Alberto fogij, Text Psal. 91. v. 15 et 16. Exord. Psal: 27. 10.

der efter d 9. Sept: subjicerede ieg mig Examini Philosophico og fich god Censu(r) same dag hora 4. p:md. Testification

50 der til fich ieg fra Rømer, hisce verbis:

Amplissimis Philosophicæ Facultatis Arbitris impense commendant præstantissimi Juvenes Janus J. Harlevius et Severinus Otthonis meo hoc diligentia morumq(ue) testimonio dignissimi qvibus ex merito, et ultra si liceret, bene cupio.

O. Rømer

d 22. dito reiste jeg fra Kiøbenhafn igiennem landit til Callunborg, der fra ofver til Samsø, saa ofver landit og igien med hart vær ofver til Dyngbye, der fra til Aars. forblef ieg saa hiemme vinter ofver indtil

Annum 1691 d 22. Majj, da ieg reiste fra Aars til Kiøbenhafn for at Attestere, og andkom vi til Kiøbenhafn d 26. dito, da ieg atter bekom logement hos min for(rige?) vert H^r Pofvel Holm

d 3. Sept. blev ieg introducerit i Clost(e)rit og bekom sted
51 ved det 7de bord, dets Decanus var Nicolaus Fossius Præpositus nobiliss. Johannes Bartholinus og freqventerede der 46. ugger.

Anno 1692 d 14 Junij bekom ieg testificatz fra Rømer til Attestation, ita:

Laetissimi Theologiæ Candidati Dni Janus J. Harlevus et Severinus Brandt Amplissimis et Nobilissimis Dnis Examinatoribus Theologis inter maxime modestos et industrios merito commendant.

Hafn d. 14 Junij

O. Rømer

An: 92.

Anno dito d 17. Junij sustinerede vi Examen Theologicum Examinatoribus Hectore Gothfredo Masio et Doct. Johanne Lassenio og eligerede til Censore(m) D. Joh: Lassenium; der efter d 5. Julij P. dichede ieg P. limin(am) P. dichen i Regensen, Censore Dno Paulo Holmio, nomine Mag: Alberti Fogii.

d 14 Julij P. dichede ieg for min Dimiss. Censore Johanne Busk, nomine D. Joh: Lassenij. Totis censura: Per eximii sacri Mini-

Som dette kortudsnit af egnen øst for Silkeborg viser, ligger Linå og Dallerup i Giern Herred. Den stiplede linje til højre er herredsgrensen til Framlev. Idag løber hovedlandevejen (A 15) mellem Århus og Silkeborg tæt forbi Linå. (Copyright Kort- & Matrikelstyrelsen 1990 (A.403/85)).

52 sterij Candidati Janus J. Harlevius et Severinus Otth: Brandt. pro dimissione impetranda bene et orthodoxe concionati sunt, ut dona ipsis a Summo Numine benigne conessa gratuler! Præterea gestus erant illis modesti, vox grata, lingua expedita et prompta, adeo ut applausu auditor(um), mea quidem sententia, mereri visi sint, qvòd testat

Hafn. d. 14 Julij

Joh. Busk.

An. 92.

d 9. August: Anno dito. reiste ieg hiem fra Kiøbenhafn og kom til Aars d 13. dito, og som Hæderlig H^r Michel Pedersen i Aarslef efterloed sig 2^{dam} Class. udj Aarhus Skole ledig, hvilchen Andreas Hvasius igien ascendere, da H^r Biscoppen D. Johan Braem blef mig, efter min hiemkomst saa gunstig at hand beskichede mig den ledige 1^{mam} class:

hvor til ieg blev introduceret Anno 1692. d 8 Sept: Rect: Mag. Jano Mundelstrupio, Con-Rectore Georgio Rhodio. hvor ieg forblef indtil
53 in Januario Anno 1695. da ieg ascenderede 2^{dam} classem, efter at Peder Gjørding 5^{tæ} classis collega sich Gjørding kald, Bagge Junghans da kom i 5te Christen Erichsen i 4de Anders Huas i 3^{de(c)} ieg saa i an^{den} lexie der forblef ieg til

14 Octobr. Anno dito, da efter at Anders Hvas sich Sierup kald, ascenderede ieg 3^{tiam} class: der forblef ieg indtil H^r Christen Erichsøn var ordinerit til Tvæd kald in Martio An: 95. da ieg in Aprili blev beskichit 4de lexie hvor ieg læsde indtil d 25 Majj, da ieg bekom Kongl. Confirmation paa hands Excellensis græfve Nicolai Friisis, hands tilforn d 3: Majj gifven Kalds bref paa Harløf og Framløf Sogner at succedere min sl. fader, som døde d 28 Januarj. Samme Aar efter at ieg der efter d 29 Majj hafde bekommit mit Testimonium publicum fra Kiøben-
54 hafn, subjicerede ieg mig d 1 Julij Nobiliss. Episcopi D. Johannis Braemii Examine og blef der paa

d 3 Julij ordinerit her til meenighederne, Thema habuit Episcopis non oportet Episcopum (esse) turpis lucri cupidum.

Anno 1714. d. 14. Februarij holte ieg Ja-ord med min kiærste Christina Sophia Gyberg, velædle Regiment Skrifvers Christian Gybergs Daatter paa Skanderborg Laadegaard. Broder H^r Jørgen Bagger af Todberg fremførte min begæring. gud gifve lyche!

Anno 1714 d: 16. octobr. stod vor bryllup udj Schanderborg, udj Marie Hyni(t)sis gaard, min broder H^r Laurids i K(ou)sted copulerede os. them Gen. 24. v. 50. Caetera vide infra [fortsættes s. 93]

55 Anno 1671 d 22 April. Inddøbte Sl: fader H^r Laurids voris liden daatter Anne Jensd: for svagheds skyld.

Anno 1711. imellom d 4 og 5. Decembr. om natten klochen it blef H^r Jørgen Poulsøns Søn Jens fød /: og strax af sin fader inddøbt /: udj Todberg Præstegaard. denne hands hiemmedaab blef d 16. xbris nest efter Confirmerit udj Todberg kirche, da H^r Jens Harlefs Hustrue af Aarhus frembar ham, faddere Hr Jens Harlef i Aars, Hr Jens i Harlef, Niels Horup i Aars, Amptsforvalter Michel Neelsøns daatter Else Cathrine af Aarhus og Maren

56 Otthisdaatter af Harlef Præstegaard.

Bemelte H^r Jørgen Paulsøn Bagger af Todberg blef Troelofvit til min Søster Anne Jensd. her i Harlef Præstegaard Ao. 1709. d 20. Martij, og der paa stod deris Bryllup her saame Aar 1709 d 16. Julij. Copulationen forrettede min farbroder velærværdige H^r Jens Harlev af Aars. them. Psal. 73. v. 24. det saame thema hafde ieg til deris troelofvelse.

Ao 1713 d 11 Maij om formiddagen hora 9. blev broder H^r Jørgen Baggers Daatter i Todberg Giertrud Johanne fød. og strax af ham self hiem døbt.

Ao 1714 d   blev Deris Daatter Giertrud Johan fød
[denne Linie er overstreget]

- 57 Anno 1674. d 8 Martij Indedøbte H^r Niels i Storing vor liden Søn Laurid(t)s Jensøn.

Faddere

Claus Søfrensen. Laurid(t)s Fog af Storing. Edel Christensd. i Harløf Holm, Jahan Jensd: *ibid*: Maren Lauridsd. i Storing.

- 59 Anno 1679 den 27. Novemb. blev voris liden Søn Lauritz fød om affte-
nen hora 8. Gud lad ham opvoxe til sin ære og os til til glæde.

den 1. Decemb. Indøbte H. Niels i Storing ham og hand blev kalt eff-
ter voris Sl: fader.

- 60 Anno 1693 d 13 Martji kom Laurids Søfrensen til aars under min Infor-
mation, og blev hos mig til d 24 Julij Anno 1694, da hand kom i Skolen
i 4de lexie under Bagge Junghans Information og forblef hos ham ind-
til ungefær in febr: An. 95. da Bagge Junghans ascenderede in 5^(ae)
Class: da hand tog Laurids op med sig

Anno 1698 d 16. August: kom Laurids Søfrensen til Løsning til me-
get vellærde Mand Her Hans Ollufsøn under hands Information, da
hand blev tagen fra 5te lexie i Aars hvor hand iche

- 61 motte niude ascension ( ) supremam classem, som hand dog, kunde
meritered, som end og H^r Biscopen self siuntis, vilde dog iche impo-
nere Con-Rectore Rhodio at transferere nogen, da Mag: Mundelstrop
Rector var suag, og ConRector Rhodius nectede iche heller self at hand
jo kunde meritere ascension.

Anno 1699. deponerede hand og Eligerede til sin privatum Præcep-
torem Nobiliss: Olaum Rømmerum, Rectore Magnifico Nobiliss.
Paulo Vindingio.

Anno 1700. sustinerede hand Examen Philosophicum, og samme
aar tog Baccalauri graaden.

Anno 1702. in Augusto subjicerede sig Examini Theologico Exami-
nato-

- 62 ribus D. Hectore Gotfredo Masio et Nobiliss. Johanne Bartholino. og
prædichede samme aar og maanit for sin Dimiss. Censore Nobiliss. Jo-
hanne Bartholino.

Anno 1710. d 4. April. blev hand ordinerit til at være Sogne Præst for
Kousted og Rosted Meenigheder hvor til hand blev vocerit af højædle

H^r Stifft Ampt Mand Christian Ludvig von Plessen til fusingøe, Odden og Steenbech, Etatz Raad.

Ao dito. d 17. April. blefhand bem: Meenigheder forrestillet af Prousten velærværdige H^r Peder Vedegge udj Glendstrup. D. Johan Braems Nobilis. Episcopi ordinations thema Johan:

63 6. v. 11.

d 5. April. prædichede hand for ordination af Ch. passion, der Pilatus hørde det ord, fryctede hand sig end meere, at hand er imod Keiseren.

Anno 1712 d 11. Octbr. holdte bem: H^r Laurids Harløf bryllup med sin Kiæriste Lene Margrete Gyberg ædle Regiment Skrifver Christian Gybergs ældste daatter og stod deris bryllup udj Schanderborg, H^r Laurids Fog af Horsens copulerede dem, udj

64 Huusit, efter kongl. aller naadigste tilladelse og tog hand sit thema Psal: 37. v. 4. Bryllups Kosten var ofver maadig skjøen, de fornemeste gjæster vare Geheime Raad Krag paa Steensballegaard og frue, Etats Raad Pless paa fusingøe og frue, Etats Raad Grabou paa Ring Closter og frue, Etats Raad og Jæger Mester Ratlau paa Ratlausdal og frue, Justits Raad Nantsen til Schiæringgaard og frue.

Anno 1713 d 9 Sept: forløste den naadige gud min broder H^r Lauridsis Kiæriste i Kousted, og velsignede hende med sin første-

65 fødte som var en Daatter kaldet Charlotta Amalia, opnæfnit efter høybaaren H^r Estats Raad von Plessens frue, paa fusingøe.

Bem: H^r Estats Raad frue fræmbar hende til daaben d 21 Sept: da var faddere: bem: H^r Estats Raad og Stift-Ampt-Mand Christian Ludvig von Plessen, H^r Regiment-Skrifver Christian Gyberg. Jeg Jens Harløf, Sogne Præst udj Harløf, H^r Laurids i Asferg, H^r Anders i Bierregraf, velbaaren Jomfrue Uldfeld fra Fussingøe Proustens H^r Peder Vedegis Kiæriste Mætte Hansd. Winther, af Glindstrup. etc.

Ao 1736 d 9 Majj ved 2. Slet, om eftermiddagen døde bem: Charlotta Amalia Regiment Skrifver Niels Moldrupis.

66 Anno 1714. d 31. xbris blef min broder H^r Laurids Harlefs Sogne Præst for Kousted og Raaested Meenigheder hands 2^{den} fødte daatter Cathrine Elizabeth fød ved 9. slet om formiddagen, hvis hiemdaabs Confirmation skeede, udj Kousted Kierche Ao 1715 d. 9 Janv: fadderne H^r Laurids i Asferg, H^r Arild Friis i Spentrup, fader Christian Gyberg, min Koene Christina Sophia og Mag. Jens Ladsøns Hustrue Mætte Jørgensd. af Borup.

Anno 1716 d 31 Aug: siger Ao 1716 d 31 August: ved Solens opgang, blef min broder H^r Laurids Harlevs, i Kousted, hands 3^{dic} daatter fød,

kaldit Kierstine Marie. gud gifve hende een ynskelig fræmgang i verden!

- 67 Anno 1718 d 16. Febr. blev min broder H^r Laurids Harlevs i Bierregraf hands første Søn fød. d 19. dito hiemdøbt og kaldet Christian Ludvig. d. 25. dito blev hands hiemdaab Confirmeret i Bierregraf Kiercke.

Anno 1719 imellem d 3 og 4de Augustij om natten klochen it blev min broders H^r Laurids Harlevs Daatter Clara Elenora fød i Bierregraf Præstegaard. Gud lad hende forfremmis, i aldt got og gudeligt!

- 68 Ao 1722 d 23 Nov. om natten h. 12 blev min Broders H^r Lauridsis Daatter i Bierregraf Anna Sophia fød.

- 69 Ao 1722 om natten imellem d 23 og 24 Novembr. h. 12. blev min broder H^r Larsis, i Bierregraf hands 6te daatter fød kaldet Berrete.

Ao 1724 d 19 Janv. om morgenen klochen halfgaaen 5. blev min broder H^r Larsis i Bierregraf hands 7de daatter fød kaldet Christiana Magdalena.

Ao 1730 d 3. Novembr. døde min Sl. broder H^r Lars Harlef Ao ætat.

- 70 51. ringere 3. uger – 2. dage, hand var Præst i Kousted i 7. aar, og Præst for Bieregraf Aalum og Thanum udj 13. aar, og Proust ofver Synderlung Herrit, paa 5te aar. efterlod sin høybedrøfvæt Kiærste med 11. Børn 7. døttre og 4. Sønner, gud være self hendis mand og Børnenis fader!

Ao 1736, d 5 Majj om natten imellem 3 og 4. Slet døde Lene Margrete H^r Christian Fabers.

[s. 71–74 er et senere indskud]

- 71 1797 d 5 Decemb: havde ieg Jens Christ: Maarslet og min Kiereste Jomf. Marie Cathrine Gyberg Bryllop, som blev holdt i Linaae, Giesterne var Farbroder Juch. Harlew af Storning, som bragte min Kiereste til Brude skamlen, Svoger Clemen Poulsen, hvis gaard Bryllopet stod udij, Svoger Jen Gyberg, Søster Hofman, Svoger Mogens Grønbeck og hans Kone Søster Hylleborg af Røgen, min Søster Mariane og min Broder Rasmus, C. (?) Lund og Jomf. Nørager af Kbhaun, Provst Bage af Linaae, Kromanden hr. Møller, hr.

- 72 Heegaard Degn, og hustru her Schandorff Skoleholder og Hustrue af Linaae, her Krarop Præst i Schanderborg, h. Busk i Toustrop Mølle h. Forvalter Riis og Hustrue paa Kielsgaard, h. Sørensen og hustrue af Lavn, h. Wilstrop og hustrue af Høvegaard, Mad^m Hastrop og Jomf. Blikfelt Keilstrop, Mad^m Thra af Giern, Forvalter Reinfrank paa Silkeborg. Vielsen blev forrettet af h. Thi-

- 73 strup, Præst i Storning og Degnen h. Fiilling. himlen give os Lycke.

Tiirsdagen den 12te s: m Reiste vi fra Linaae. Torsdagen d 20 kom vi

til Callunborg med (?5) Ch: Fade og Løverdag aftenen d 22de dend Kl. ungefær 10 var vi her hiemme i Nyehavn No. 4 i KøbHaun.

- 74 1798 Fredagen d 12 Janv 1798. gjorde ieg i Comp. med min Comp. Lund opbud, fik Protæctorium samme Dag.

[fortsat fra s. 54]

- 93 antecedentia vid. supra til vor Bryllup var højbaarne Christian Friis grefve til Friisenborg etc. og hands Dame, StiftAmptmd. von Plessen og Dame, Baron Gyldenchrone og Dame, EstatsRaad Grabow og Dame, EstatsRaad Ratlau og Dame, Obriste Preen og Dame, etc. Gud gifve os ynskelig og god fremgang udj vort ætteskab!

Ao 1714. d. 28. Octobr. blev min Kiæriste hiemførdt.

Anno 1715 d 9. Octobr. blev voris liden Daatter Ølegaard /: den førstefødde /: fød om aften klochen halfgaaen 8te. Gud lad hende tiltage udj alder og naade hos gud og Meniskerne!

- 94 d 16. dito blev bem: voris Daatter Ølegaard, uden nogen hiem daab, Christnet udj Harløf kierche, af min Far-Broder velærværdige h' Jens Harlou Evangelij Øfverste Medtiener til Aarhus domkiercke. NB.

Faddere. 1. Min Svigerfader velædle sign. Christian Gyberg, deris K. Majt^s høyet betroede Regiment-Skrifver.

2. min broder hæderlig h' Laurids Harlou værdige SognePræst for Kausted og Raaested Meenigheder.

3. Min Søster Anne Jensdaatter velærværdige h' Jørgen Poulsøns, velfortiente SognePræst for Todberg og Mejelby meenigheder,

- 95 hands kiæriste.

4. voris Søster Mademoiselle Anne Elizabeth Gyberg fra Schanderborg Laadegaard.

5. Velædle Oberforsterens Johan Hermann Ritters frue fra Vengegaard og deris Daatter ædle Dorethe Ritter.

NB. Hende frembar, til daaben, min Sviger-Moder velædle Cathrine Elibeth Gybergs.

Ao 1726. in Aprili hafde hun mangfoldige børnekopper.

- 96 Anno 1718 d 7. Martij blev voris liden Søn fød Christian om aftenen klochen 6. og d 11. dito hiemdøbte ieg self hannem, som, efter naadige frue grefvinde Friisis tilladelse, blev næfnit Christian, efter græfve Friis, Mama Gybergs holte ham ofver daaben.

d 29 Martij blev hands hiemdaab confirmerit, udj Harløf kierche da hand blev frembaaren af velædle Oberforsterens Johan Herman Ritters Frue.

- 97 Faddere: Papa Gyberg, Hans Justssøn af Schanderborg, H' Laurids i

Bierregraf, Mad^mc Schandorphis af Schanderborg, Søster Anna Elizabeth Gyberg.

Ao 1718. om natten imellom d 5. og 6. xbris, døde bem. voris liden Søn Sl. Christian, da hand var 3. fierding aar :/: 1 dag gl. og det af de grasserende Mæslinger, d 13. dito blef hand begravden, da velærv. Her Hans Vonsel af Borum, P. dchede ofver ham og forklarede Text. 1 Reg. 17. v. 17. Exord. Sapient. 2. v. 5.

- 98 Anno 1719 d 1 Junij klochen et qvarteer ofver 8te formiddag blef voris liden Søn Christian Gyberg fød, og samme dag hiemme døbt voris Mama Catharina Elizabeth holte ham ofver daaben, da hand fich bem. sit nafn Christian Gyberg, Gud lad ham opvoxe til sin ære og voris glæde!

paafølgende d 29 Junij blef hands hiemdaab confirmerit af broder h^r Jørgen Poulsen Bagger i Todberg, efter vor Proustis h^r Christen

- 99 Sommers begæring, af Siæløe, saasom hand self var affældig og kunde icke komme hid

Faddere

Min Kiærstis Fader KrigsRaad Christian Gyberg.

Mag. Laurids Bartholin Øfverste Medtiener til Aars domkierche.

H^r Laurids Harlef SognePræst for Bierregraf, Aalum og Thanum Meenigheder.

min Søster Anne Jensd. h^r Jørgen Poulsøns Kiærstis, i Todberg.

Min Koenis Søster Clara Elenora Gyberg.

- 100 Samme Aar d 6. Novembr. klochen 2. eftermiddag bortkaldede Gud, ved døden, bem. voris liden Sl. Søn Christian Gyberg, da hand hafde lefvit, hos os, 5. maaneder 5 dage 6. timer, og blef begravden d 14. Novembr. ofver hannem, udj Proustens h^r Christen Sommers af Siæløe, hands affældighed, prædichede velærværdige h^r Hans Vonsild af Borum forklarede Text. Job. 1. v. 21. Herren gaf etc: Exord. Psal. 68. v. 21.

- 101 Ao 1720. imellom d 2 og 3^{die} Julij om natten Klochen halfgaaen toe blef voris liden Daatter Cathrine Elizabeth fød, gud være derfor æret og gifve hende en lychelig fræmgang! d 9 Julij blef hun hiemdøbt, af mig self og min Sviger Moder Cathrine Elizabeth Gybergs holte hende ofver daaben, efter hende blef barnit kaldet. d 16 Julij blef hendis hiemmedaab Confirmerit, udj Harløf Kiercke, af min broder H^r Laurids Harlef SognePræst for Bierregraf, Aalum

- 102 og Thanum Meenigheder, permittente Dno Præposito Ch. Somero.

Faddere.

Min Sviger Fader Krigs Raad Christian Gyberg, hvis frue fræm bar barnit for Præsten.

Broder H^r Jørgen Paulsøn i Todberg og Koene.

Mons: Johan Ditlef Ritter af Vengegaard.

Mons: Henrich Feilbierve farfver i Aars. og hands fæste møe Anne Marie Harlef.

H^r Terchild Nissens Koene i ormslef.

Anno 1726 in Februvaris hafde hun Børnekopperne, dog ichun gandske faae.

Caetera vid. post. [s. 125].

Anno 1721 d 15. octobr, creerede Nobiliss. (Sng?) Episcopus D. Johannes Oksenius mig til Proust ofver Framløf Herrit, samme dag prædichede ieg til Proustemoede og forklarede Text. Es: 41. v. 27. Exordium 2 Cor. 5. 20.

Anno 1722 Dominica 13 post Trinit. die 30. Augustij blev voris Søn Jens fød, klochen 3. om efter middagen, samme dag blev hand
104 hiemmedøbt af h^r Anders Vinding i Storing, som af en hendelse kom her til, min Sviger-Moder Cathrine Elizabeth holte ham ofver daaben. gud gifve ham en ynskelig og lychelich fræmgang!

d 6. Octobr. blev hands hiemme-daab Confirmerit, udj Harlef Kierche, af min broder H^r Lars Harlau af Bierregraf, frue KrigsRaad Folsachs Anna Elizabeth fra Kieldkiær fræmbar hannem, faddere:

105 KrigsRaad Christian Gyberg fra Laadegaard Krigs Raad Hans Folsach fra Kieldkiær, Søster Lene Margrete fra Bierregraf, Søster Clara Elenora fra Laadegaard, farBroder Mads Larsen af Harlef Holm. Samme dag blev min Koene Introducerit, og hafde følge af sin Mama fra Laadegaard. Ao 1726 in Aprili hafde h. børnekopperne og mange.

106 Anno 1723 d 15. Novembr. klochen 7. om morgenen blev vor liden Søn Christian Gyberg den 2^{den} af det nafn, fød, guds haand styr(ke) ham, guds aand styre ham, 2^{den} dagen d 16. Novembr. hiemdøbte ieg self ham, da velædle Mama fra Laadegaard holte ham ofver Daaben.

d 7. Decembr. blev Hans hiemmedaab Confirmerit, udj Harløf Kierche, af min broder H^r Lars Harlef, i Bierregraf, faddere: min Sviger-fader velædle Christian Gyberg fra Schanderborg Laadegaard, Søster Lene Margrete fra Bierregraf, H^r Jørgen Seidelin fra Schan-

107 derborg, søster Clara Elenora Gyberg, Svoger Henrich Feilberg af Aarhus, Min Sviger Moder velædle Cathrine Elizabeth bar ham til Kierchen og Frue Krigs Raad Folsachs Anna Elizabeth fra Kieldkiær fuldte med hende. Gud lad ham opvoxe til sin ære og vor glæde!

Ao 1726. in Aprili hafde hand mangfoldige Børnekopper, som holte ham lengere og hordere end vore andre børns holte dem.

Anno 1736 d 19 Junij kom ieg til Sommersted under velærværdige og Højlærde Hr Peder Wøldikis information og forblev hos ham til 1742 d

20 Majj da ieg af ham med Testimonio blev demitterit til Kiøbenhavns academie, hvor ieg efter foregaaende examen in Julio blev indskreven iblandt studenternis tal.

108 In Maijo 1743 sustinerede ieg examen Philosophicum.

Anno 1747 in Decembri sustinerede ieg examen Theologicum under deris Højærværdigheder doctor Wøldike et Holm,

Anno 1748 in Januarij prædikede ieg for min demiss: i Trinitatis kierke for Professor Holm over Text: 15 v 14

Anno 1756 d 24 Sept: blev ieg kaldet af Hands Kongl: Majst Kong Friderich den 5 til at være Sogne Præst for Linaae og Dallerup Meenigheder,

Anno 1756 d 8 Decemb: blev ieg examinerit af Biskop Hygom i Aarhus og d 10 dito af ham ordinerit til bemeldte Meenigheder

d 22 dito tiltraadte ieg I:N:I: Embedet

og d 9 Janv: 1757 blev indsadt af Hr Proust Adam Glahn i Alling til Linaae og Dallerup. Gud give selv dertil fremdeelis naade lykke og vel-signelse.

Sequentia vide ulterius mea manu scriptum. [cont. s. 127].

109 Ao 1725 d 2 Majj blef vor liden Søn Juchum Nicolaus fød om formiddagen klochen halfgaaen 9. gud gifve ham een lychelig og gudelig fræmgang! 2de dagen d 3. dito hiemdøbte ieg ham, da velædle Mama de Gyberg holte ham ofver daaben.

Ao 1726 in Aprili hafde hand børnekopperne.

Anno 1738 d 16 Januarij førde ieg ham til Tørring for at gaae i danske Skoele, hos Skoelemesteren ibid: Rasmus Larsøn, som skal hafve ugentlig for kost, kammer og lære 2 Mk. 8 Sk. indgangspenge gaf ieg ham 1. Sdl.

Ao 1739 d 2 April. blef bem: Juchum Nicolaus sat i danske Skoele i 110 Randers hos Skoeleholderen [navnet mangler] og skal gifve aarlig for kost, kammer, lære, vadsken, Seng etc: 24 Rdl.

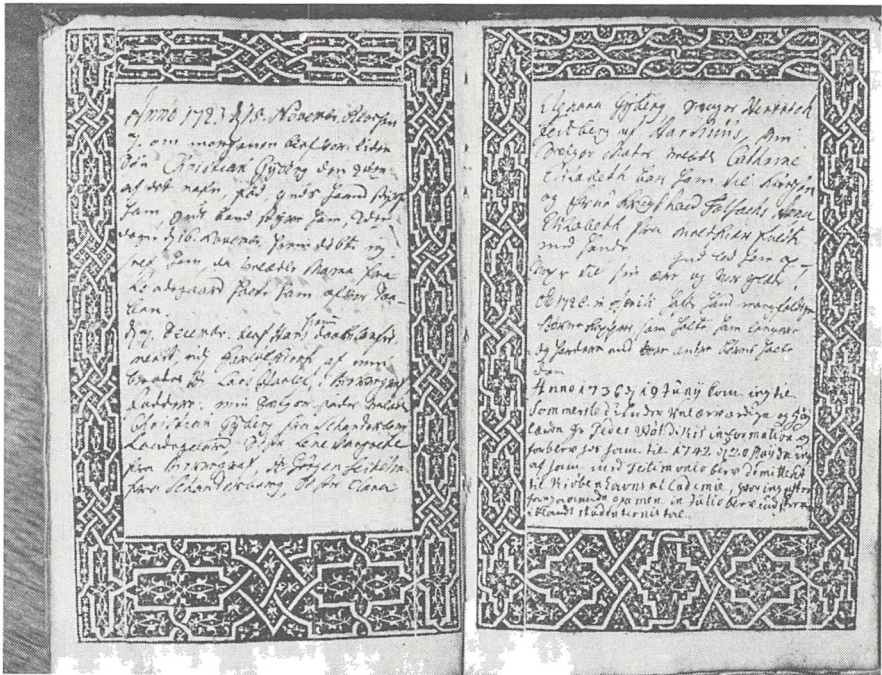
Ao 1740. d 16. Febr: blef hand sat udj danske Skoele, udj Aars, under Cramers information, og skal gifve aarlig for kost, Camer, information og tvæt etc: 40 Sld. og 1 (pund) Rugmeel.

111 Ao 1726 d 17 Junij blef voris liden Søn Knud, fød, om aftenen h: 11.

Ao 1727 d 25. Februarij om morgenen h. 6. døde han, af Mæslinger.

112 Anno 1727. om natten imellem d 12 og 13. Novembr. klochen it, blef voris liden Daatter Kierstine Cathrine fød. 2^{den} dagen hiemmedøbte ieg hende og min elskelige Sviger Mama de Gyberg holte hende ofver daaben. Gud lad hende opvoxte til sin ære og forældrenis og venners glæde!

Anno 1728 d 9 Januarij blef hendis hiemmedaab Confirmerit i Harløf

På s. 106 læses sognepræst i Linna Christian Gybergs fødsel 15/11 i Harlev præstegård. Wiberg har fødselsåret 1722 og anfører sin moders forældre som hans forældre.

Kierche af min broder h' Lars Harlef, i Bierregraf, da min Sviger Moder frue KrigsRaad Gybergs fræm bar hende, faddere:

- 113 Krigs-Raad Christian Gyberg, KrigsRaad Hans Folsach, paa Keldkiær, H' Jørgen Seidelin i Stenderup, H' Lars Harleus Kiærste Lene Margrete af Bierregraf, H' Jesper Hutfeld af Todberg, Anne Marie Feilbergs af Aars. til hendis barsel paa den 2^{den} dag, dansede KrigsRaad Christian Gyberg og broder Lars Harlef med hende paa deris arme.
- 116 Anno 1729 d 26 Junij indfaldt Dominic. 2. p. Trinitat. klochen halfgaaen 9. om aftenen blev voris liden Søn Knud Jørgen fød, og næstpaafølgende dag indedøbte ieg ham, da min gode Sviger Mama de Gyberg holte ham ofver daaben, gud lad ham opvoxe til sin ære og sine forældre, til glæde og Venner til fornøyelse.

Ao 1739. d 17 Junij kom bem: Knud Jørgen, til Sommersted, at informeris, i Latinen. D.B.V.

- 120 Anno 1731. d 10 April. blev voris liden Søn Laurids fød, om morgenen klokken 7.

Samme Aar d 14. August. døde hand, da hand var 18. Ugger, 3. timer gl: d 22. dito blev hand begravet.

- 121 Anno 1736 d 19 Junij lefverede ieg vore 2de Sønner Jens Harlev og Christian Gyberg, til velærværdige h^r Peter Voldicher, i Sommersted, som andtog dem under sin information, og aarlig for kost og information skal hafve 50 Sldr. D.B.V.

Ao 1739. d (1)3 Majj blev Jens tagen fra Sommerstæd Skoele, og d 17 Sept. Ao dito, sat i danske Skoele, til Skoeleholderen Christian Cramer, udj Aarhus og indlogerit i hands huus, og skal ieg gifve Aarligen for hands kost, cammer, information, Seng og ald til behørig – 40. Sld. og 1 (Pund) Rug. D.B.V.

- 125 Ao 1738. d 28. Octobr: Stod velærværdige h^r Knud Thoustrup(i)s Sogne Præst for Aarslef og Tiilst Meenigheder og min Daatters Cathrine Elizabeths bryllup. D.B.V.

Ao 1740. d 18. Febr. ved 7 Slet, om morgenen, velsignede Gud dem, med een ung Søn, som ved sin hiemmedab, som velærværdige h^r Anders Thoustrup betiente, blev kaldet Anders Christian, Gud lad ham opvoxe til sin ære, forældrenis glæde, og vennernis fornøyelse.

d 17 Martij blev hands hiemmedaab Confirmerit, af velædle og velærværdige h^r Stift Proust Nannestad, af Aars, fadderne vare: H^r

- 126 Otthe af Hamel, H^r Hans Vonsel, af Borum, h^r Christian Lodberg og ieg, Christine Sophie Harlev, min Koene Christina Sophia frembar hannem.

- 127 Antecedentia vide supra [fra s. 108]

d 19 Septemb: 1757 kom i ægteskab med min Kone Elisabeth Hylleborg Broge, og stod vores Bryllup oven meldte dato i Linaae Præstegaard.

d 23 Aug: 1758 blev vores første fødte liden Søn Clemen Poulson fød, og samme dag blev hand hiemdøbt af velærværdige og Høylærde H^r Mag: Clemen Poulson, Gud lad ham opvoxe Gud til ære, os til glæde og ham selv til gaun og nytte.

d 26 Aug: behagede det gud ved døden at bortage fra mig min Fromme og Dydefulde Hustrue Elisabeth Hyllebore Broge udj hinds alders 38 aar,

- 128 Fra den tid hensad udj min Eenlige Stand til Anno d 1 Febr: da ieg Efter guds raad og veivisning anden gang kom i ægteskab, med Jomfrue Marie Sophie Steens fra Aunsberg, hvor vores Bryllup blev celebrerit d 1 Febr: 1760, som oven er medt, gud giv fremdeeles naade, lykke og velsignelse til et kiærligt, fornøyeligt og gud velbehageligt ægteskab.

- Anno 1741 d 21 Octob: er min Kone Marie Sophie Steens fød paa Aunsberg.
- Anno 1761 d 6 Junij om formiddagen Klokken 11 Slætt, blev vores liden datter Elisabeth Hylleborg fød. Gud lad hende opvoxe ham selv den allerhøyeste til ære, Hendes forældre til glæde, og sig selv til forfremmelse.
- 129 Anno 1762 d 18 Julij blev vores anden liden Datter Maren Hofman fød Klokken 1 Slætt eftermiddag, gud lad hende opvoxe og tiltage i visdom, alder og naade, baade hos gud og Mennisken.
- d 23 dito hiemmedøbte ieg hende I:N:S:S:T:
- d 1 Augustij blev hendes hiemdaab confirmerit i Linaae Kierke.
- død i Warde Søndagen den 10de Februar 1839 og begravet Tiirsdagen, den 19de Februar Kl. 11 1/2. Dødstiden paa dagen var formiddagen Kl. 10. –
- d 9 Janv: 1764 blev vores liden Søn den anden af det naun Clemen Pouls: fød om morgenen Klokken 8 Slætt. Gud lad ham opvoxe til sin ære og vores glæde.
- d 10 Febr: ejusd: Anni døde denne vores liden Søn Clemen Poulsen gamel 4 ugger og 4 dage, gud lad os samles med ham i guds rige.
- 130 Anno 1763 d 25 Septemb^r døde vores liden Søn Clemen Poulsen, gammel 5 aar 1 Maaned og 2 dage, mig til stoer hierte Sorrig.
- 131 d 19 Aprilij 1767 om morgenen Klokken 1 Slætt blev vores liden Søn Clemen Poulsen den tredie af det naun fød.
- d 23 dito Hiemdøbte ieg ham i fornøden tilfald formedelst svaghed.
- d 3 Maj blev hands hiemdaab confirmerit i Linaae Kierke, da Proustinde Glahn fra Alling frem bar ham, med hende fuldte Madame Knub fra Gern, Mands Faderne vare Hr. Volkersen i Alling og begge mine Brødre fra Tarschou Mølle, gud lad ham opvoxe og tiltage, som i viisdom, saa og i alder og naade, baade hos gud og Menniskene.
- 133 d 12 Aug: 1768 klokken 3 om morgenen blev vores liden Datter Marie Catrine fød, gud, som har været med hende ved hendes indgang i verden, hand være fremdeles med hende, til en lykkelig og ham behagelig fremgang, og hende til en Salig udgang,
- d 21 Aug: blev hun døbt i Linaae Kirke, hende frembar Søster Øllegaard i Winkel, med hende fuldte Søster Harlev fra Tharschou Mølle, Mands Faderne vare broder Knud Jørgen Hr Michel Schandorf, og Kroermanden Jens Rasmussen i Linaae.
- 135 d 9 Junij 1771 klokken 8 Slætt om aftenen, som var Dom: 2. da post Trinit: blev vores liden Søn Jens fød gud lad ham opvoxe og tiltage som i alder, saa og i viisdom og naade baade hos Gud og Menniskene.

d 23 Junij blev hand døbt i Linaae Kierke hannem frembar til Daaben Proustinde Grønbek fra Røgen, med hende fulgte min Broders kone Karen fra Tharschou Mølle. Mands Fadderne vare Monsieur Bastrup fra Silcheborg, og begge mine Brødre Jochum og Knud Jørgen fra Tarschou Mølle.

146 Ao 1732 d 5 Junij blef h^r Jesper Hutfelds, i Todberg, hands Søns Jørgens hiemme-daab Confirmerit, da hand var ungefær 9. ugger.

Bemærkninger til optegnelserne

Tallene til venstre henviser til sidetallene i slægtoptegnelserne.

Flg. forkortelser er anvendt: ASA: Århus Stifts Årbøger. DAA: Danmarks Adels Årbog. DSS: Den Seidelinske Slægtsbog. Pr.: Provst. PT: Personalhistorisk Tidsskrift. Sp.: Sognepræst.

5 Si Deus . . . Er Gud for os, hvem kan da være imos os? Rom. 8,31.

11 Adsis . . . Vær Du til stede, o Jesus.

die = dag. – Jens Lauridsen Harlev, * 7/1 1643, blev efter sin fader sp. i Harlev og Framlev.

Michel Eskildsen Hjortshøj, stud. 1651 Aarhus, præst ved Aarhus Hospital 1657, † 1672. (Var ikke hører).

Hans Jørgensen Rhodius, * 1625 på Als, stud. 1644 Odense Gymnasium, hører i Aarhus 1650, konrektor i Odense 1660, magister 1661, konrektor i Aarhus og præst i Aaby 1661–79, vicerektor 1670, † 1679 i Viborg.

Niels Nielsen Krog, * 1615 i Norge, stud. 1635 Roskilde, hører i Aarhus 1639, konrektor og magister 1641, rektor 1647, tillige præst i Vejlbj 1658, † 1685.

Anders Nielsen Regel, * 1615 på Lolland, stud. 1635 Lund, rektor i Horsens 1639, magister 1647, konrektor i Aarhus og præst i Aaby 1648, † 1661.

12 24/3 eksamineret ved afgangseks. af den ærværdige biskop Hans Brochmand (1621–64). – 4/4 tog vi afsked med skolen og fik vidnesbyrd, rejste 9/4 kl. 7 om morgenen. – 11/4 eksamineret i fagene af dekanen Rasmus Vinding og professorerne Rasmus Bartholin, Christen Steenbuch og Jens Bircherod.

13 12/4 skrev vi stil, 24/4 var vi til adgangseksamen (examen artium, jfr. s. 47), 25/4 blev jeg indskrevet på studenternes liste (ære være Gud) af

- rektor Peder Scavenius og valgte til privat præceptor (lærer) professor Jacob Fincke.
- 14 22/4 valgte jeg den udmærkede mand, professor dr. med. Thomas Bartholin til p. p. efter Jacob Fincke († 2/1 1663).
- 15 Eksaminatorer var professorerne Hans Wandal, Christian Nold og Willum Worm.
- 23 Kirsten Jensdatter Storing (1642–1722), datter af sp. i Storing Jens Jensen Sneptrup (c. 1592–1659) og Maren Nielsdatter Fog.
Anno 1665 kom vi udj ætteskab . . . Her synes først at være skrevet 1666, siden rettet til 1665. – Den 28/8 1665 fik Jens Lauridsen studiosus efter ansøgning eftergivet »den Forseelse, som han imod det sjette Bud med Lejermaal haver beganget, saa han herefter maa til Kirke- og Skolebestilling annammes.« (Jydske Registre og Henlagte Sager 28/8 1665 nr. 57, Danske Kancelli).
- 24 Exordium = indledning til den egl. prædiken, ofte som her et kort bibelord.
- 29 født kl. 1 om eftermiddagen. Eodem . . . Døbt samme dag.
- 30 Mikkelsdag = 29/9.
- 31 9/6 var 1. søndag efter trinitatis.
Compates . . . Faddere.
Hr. Christen i Sneptrup: Barnets morfaders broder sp. i Ousted og Taaning Christen Jensen Sneptrup i Sneptrup præstegård, † 1670.
Hr. Niels i Storing: Barnets fasters mand sp. i Storing Niels Madсен Fog, senere pr., † c. 1696.
Hr. Otthe i Brand: Sp. i Brande Otto Sørensen. – Hans søn var vistnok Søren Ottesen (sp. i Brande 1696, † c. 1708), der 1688 blev student fra Aarhus skole sammen med Jens og Søren Harlev, ligesom disse valgte Ole Rømer til privat præceptor, og sammen med Jens Harlev tog eksamen 1690 og 1692 (s. 49–51).
- 41 sc. (scilicet) . . . nemlig årets sidste dag.
- 45 Hr. Jens i Aarslev: Jens Grenaa, sp. i Aarslev og Tilst 1672–92.
Jens Qvist, hører i Aarhus fra senest 1683, † 1693.
Niels Krog, se note s. 11.
Laurids Lauridsen Aarhus, * 1639 i Aarhus, stud. 1660 s.st., konrektor s.st. og præst i Aaby 1679, magister 1682, rektor 1685, † 1692.
- 46 Jens Andersen Hvass, * 1630 i Skanderborg, stud. 1653, deltog i Kbh.s forsvar 1658–59, kapitelskriver (godsforvalter) ved Aarhus domkirkes gods 1667–87, † 1709. (F. Hvass: Saml. af Medd. om Personer og Familier af Navnet Hvas II (1864) 47–53, 141–144, og Frants Jørgen Hvass: Supplement II (1980) 10–17).

transfererede . . . flyttet op i femte klasse hos høreren Christen Andersen Achton (* c. 1656). – supremam = øverste.

Jens Nielsen Mundelstrup (1657–1701), konrektor og præst i Aaby 1685, rektor 1692.

- 47 Poul Andersen Holm, øverste kapellan ved Trinitatis kirke 1665–97. exciperede . . . skrev. T. Temporis . . . den tids, den daværende dekan professor, dr. med. Caspar Bartholin. – Vandal, se note s. 15.

Eligerede . . . valgte jeg til privat præceptor den meget berømte konsistorialassessor Ole Rømer, matematisk professor.

- 48 Eksamensbevis fra Ole Rømer, således:

Jeg anbefaler indtrængende til de højjærværdige teologiske herrer vore hæderlige (akademiske) borgere Jens og Søren Harlev, som behøver Eders gunst ved den eksamen, som de tragter efter at underkaste sig for at opnå mensa regia (det kongelige bord, dvs. Kommunitetet, grundlagt 1569 til 100 studenters daglige bespisning, de første 200 år ofte kaldt klosteret).

Hafnia = København.

Componerede . . . affattede vi en stil efter diktat af den berømte dr. theol. Hector Gottfried Masius, professor (1686) i den hellige (S. S. = sacro sanctæ) teologi.

Jens Jensen Storring, sp. i Ousted og Taaning 1670 efter sin farbroder, pr. c. 1694, † 1697.

- 49 subjicere = underkaste sig. – Ferie 3. (tertia) = 3. Pinsedag. – pomeridie . . . om eftermiddagen, 21 år og 7 måneder gl.

Jens Jacobæus (1646–98), dr. med., praktiserende i Kbh., professor i medicin. Som da sagde: Han undgår næppe det onde, hvis ikke Guds nåde kommer til hjælp.

Kapellanen Poul Holm prædikede, da (sognepræsten) magister Albert Foghsen ikke var til stede.

- 50 Eksamensbevis fra Rømer, med disse ord:

Til de højjærværdige dommere (censorer) ved det filosofiske fakultet anbefaler sig indtrængende de udmærkede unge mænd Jens J. Harlev og Søren Ottesen, som i høj grad er værdige til dette mit vidnesbyrd om deres flid og gode sæder, og (for) hvem jeg ønsker godt efter fortjeneste, og hvis det var tilladt, også derudover.

Dyngby, by 5 km nord for Hov.

- 51 Professor, senere dr. theol. Hans Bartholin (1665–1738) var 1691 blevet provst ved Kommunitetet.

frequenterede der = kom der regelmæssigt.

Eksamensbevis fra Rømer, således:

De meget ivrige teologiske kandidater hr. Jens J. Harlev og hr. Søren

Brandt fortjener af de højærværdige og højfornemme herrer, de teologiske eksaminatorer, at regnes blandt de mest beskedne og flittige.

sustinerede vi = underkastede vi os. – Eksaminatorer var H. G. Masius (note s. 48) og professor, dr. theol. Johann Lassenius (1636–92), andenpræst ved Skt. Petri Kirke.

5/7 holdt jeg præliminær (foreløbig, indledende) prædiken, censor var hr. Poul Holm (note s. 47) på magister Albert Foghsens (note s. 49) vegne.

14/7 dimis- el. dimissionsprædiken: prøveprædiken, som den teologiske kandidat må holde, før han kan få embede. – Censor var – på Joh. Lassenius' vegne, der døde 6 mdr. senere – Hans Hansen Busch (c. 1656–1711), inspektør på Valkendorfs og Borchs Kollegium. (H. Ehrencron-Müller: Forfatterlexikon II 168).

- 52 Censur: De meget udmærkede kandidater til den hellige tjeneste Jens J. Harlev og Søren Ottesen Brandt har for at opnå dimission talt godt og ret, så at de må lykønskes med de evner, der velvilligt er tilstået dem af Gud. Endvidere var deres optræden beskeden, deres stemme behagelig, deres sprog frit og let, så at de syntes at fortjene tilhørernes bifald, i alt fald efter min mening, hvilket bevidner Joh. Busk.

Michel Pedersen (c. 1663–1711), sp. i Aarslev og Tilst 1692.

Anders Jensen Hvass (1665–1735), sp. i Serup og Lemming 1695, pr. 1711. Søn af Jens Hvass, note s. 46.

Johan Braem (1648–1713), biskop i Aarhus 1691.

Jens Mundelstrup, note s. 46.

Jørgen Hansen Rhodius, * 1663 i Aarhus, stud. s.st. 1683, hører 1688, konrektor og præst i Aaby 1692, magister 1696, rektor 1701–28, † 1731.

- 53 Peder Gjørding (1665–1707), ordineret 31/1 1695 til sp. i Gørding og Vejrup.

Bagge Jørgensen Junghans, * 1663 i Kolding, stud. s.st. 1684, 4. lektiehører Aarhus 1693, 5. do. 1695 el. 96, konrektor og præst i Aaby 1701, magister 1704, † 1717.

Anders Hvass 30/7 1695 sp. i Serup, ord. 30/8.

Christen Eriksen Riber (c. 1657–1704) 24/12 1695 sp. i Tvede og Linde, ord. 3/4 1696.

in Martio An. 95 . . . skal være marts 1696.

Grev Nicolaus Friis' kaldsbrev af 3/3 1696 for Jens Harlev at være sp. i Harlev og Framlev blev kgl. konf. 12/5 s.å. (Jydske registre).

- 54 subjicerede . . . underkastede jeg mig den højfornemme biskop Johan Braems eksamen og blev ordineret 3/7. Emnet var: Det passer ikke for tilsynsmænd, at en tilsynsmand er begærlig efter slet vinding.

Jaord. Medens alm. trolovelse skulle ske i overværelse af præsten og 5 andre vidner, gjaldt for adelen og dem, som lige med adelen agtes, en særlig trolovelsesform, »hvor begge parterne i seks af fælles venners nærværelse tilsiger hverandre ægteskab og giver hinanden fuldt jaord.« Jaord afskaffedes ved grundloven 1849.

Sp. i Kousted og Raasted Laurids Sørensen Harlev (1679–1730), se s. 59–70. Opkaldt efter sin Farfader.

Caetera vide infra . . . Fortsættelse se nedenfor (s. 93).

- 55 Jens Harlev og hustru i Aarhus: Barnets morfaders yngste broder Jens Lauridsen Harlev (1655–1716), fra 1683 kapellan ved Aarhus Domkirke, og hustru Mette Hansdatter Lønborg (1661–1725).

Sp. i Harlev Jens Jensen Harlev, barnets morbroder.

Mikkel Nielsen blev amtsforvalter 1704, † 1715.

- 57 Hr. Niels i Storing: Barnets fasters mand sp. Niels Madsen Fog. Gift med Maren Lauridsdatter, * 1646, indebrændte ved præstegårdens brand 2–3/5 1680.

Bagge Junghans, se note s. 53.

- 60 Hans Olufsen Nysted (1664–1740), 1693 sp. i Løsning og Korning, en kendt sprogmand, meget original.

- 61 deponerede . . . blev student og valgte til privat præceptor den højfornemme Ole Rømer, den højværdige rektor var den højfornemme Poul Vinding.

- 62 voceret = kaldet.

Christian Ludvig v. Plessen (1676–1752), stiftamtmand 1702–25, medlem af statsrådet 1725–34. G. 1702 m. Charlotte Amalie Skeel, † 1729.

Peder Wedege (1661–1731), sp. i Glenstrup 1694, pr. 1711.

Den højfornemme biskop Johan Braems tema til ordinationen Johs. 6,11.

- 63 Da Pilatus hørte det ord. Johs. 19,8 og 12.

Christian Knudsen Gyberg, * 1664, regimentsskriver i 43 år, krigsråd 29/4 1718, boede på Skanderborg Ladegård, † 1740, gift 1689 m. Cathrine Elisabeth Melbo(ur), * 1664, † 1738. (DSS I 263, II 870). – Af deres epitafium i Skanderup kirke (ASA 1921, 33–35) fremgår, at de havde 3 sønner og 5 døtre. Heraf er sønnerne og en datter sikkert døde små. De 4 døtre, der tilsammen fik 51 børn, er:

1. Lene Margrete Gyberg, * c. 1694, ældst, † 1736.

G. 1) 1712 m. Laurids Jensen Harlev (1679–1730), sp. i Kousted og Raasted 1710, Bjerregrav 1716, pr. 1725.

2) 1731 m. Christian Faber (1692–1759), sp. i Bjerregrav 1731.

2. Christine Sophie Gyberg, † 1745.

G. 1714 m. Jens Jensen Harlev (1667–1741), sp. i Harlev og Framlev 1696, pr. 1721.

3. Anna Elisabeth Gyberg (1698–1739).

G. 1718 m. Hans Folsach (1684–1758), amtsforvalter, land- og krigskommissær, etatsråd, ejer af Kjeldkjær og Gjessinggaard. (Deres søn Christian Michael Folsach (1726–99) blev adlet 1760. DAA 1920).

4. Clara Eleonora Gyberg (c. 1701–71).

G. 1724 m. Jørgen Hansen Seidelin (1697–1782), sp. i Eltang og Vilstrup 1727–80, pr. 1749–58. (DSS I 258–263, II 849–870. Deres 15 børn: ib. II 612–622).

Hr. Laurids Fog: Laurids Jensen Fogh el. Storning, sognekapellan i Horsens 1684, magister 1718, † 1728. Vistnok brudgommens morbroder.

- 64 Baron Frederik Krag (1655–1728) til Stensballegaard, stiftsbefalingsmand 1695–1713, gehejmeråd 1712, vicestatholder i Norge 1713–21. Gift 3) 1705 m. Edele Krag (1686–1751).

Jørgen Grabow (1673–1728) til Ring Kloster, amtmand 1700–28, etatsråd 1706, konferensråd 1722. G. 1699 m. Lucie Hedvig Levetzow (1675–1757).

Christian Rathlou (1677–1752) til Rathlousdal, jægermester 1710, etatsråd 1712, konferensråd 1725, gehejmeråd 1744. G. 1708 m. Dorothea Sophie Schack (1682–1771).

Hans Nansen til Skæring-Munkgaard, amtmand 1707, justitsråd 1709, † 1716. G. m. Maren Thygesdatter.

- 65 Christian Gyberg, barnets morfader.

Jens Harlev, barnets farbroder.

Laurids Eskildsen Vivild (1664–1734), sp. i Asferg og Faarup 1689, pr. 1711.

Anders Jensen Schiwe (1648–1716), sp. i Bjerregrav 1683, pr. 1696.

Elsebeth Ulfeldt, * 1684, opholdt sig på Fussingø 1704–24, † 1769 i Roskilde Kloster. (DAA 1923, 538).

Peder Wedeges (note s. 62) anden hustru Mette Hansdatter Winther, * 1681 i Aarhus, g. c. 1699, † 1753 i Hobro. (T. Rugholm, F. Aa. Winther og N.-E. Winther: Aarhus-Winther-Slægten, 1986, nr. 20).

Niels Olsen Moldrup, se stamtavle.

- 66 xbris = december. x = decem = 10.

Arrild Nielsen Friis (1684–1758), sp. i Spentrup og Gassum 1710, pr. 1733.

Jens Lassen Lydichsen el. Lydersen (1685–1722), sp. i Borup og Hald 1711, magister 1712, pr. G. 1711/15 m. Mette Jørgensdatter Sei-

delin, † 5/2 1737 i Randers, begr. 14/2 i Borup kirke. (DSS I 148–154, II 827).

- 69 Provst Jens Harlevs oplysning, at hans broderdatter Berthe (Berrete) er født 1722 samtidig med søsteren Anna Sophia, er ikke rigtig. Birthe Harlev er f. 1720 el. 21 og er ifølge Bjerregrav kbg. døbt 9/1 1721.
- 70 Af provst Laurids Harlevs 11 børn levede de 10 ved hans død, den yngste nævnes ikke i skiftet. De 3 ældste børn er født i Kovsted, hvis kbg. først begynder 1749. De 3 yngste nævnes ikke i slægtsoptegnelserne, men i stamtavlen nedenfor.

Provst Laurids Harlevs enke Lene Margrete Gyberg ægtede 1731 efterfølgeren, sp. i Bjerregrav Christian Faber (1692–1759). I dette ægteskab 1 søn og 1 datter.

- 71 Jochum Harlev er brudens farbroder, Clemen Poulsen, Jens, Hofman og Hylleborg Gyberg er brudens 4 søskende.

Mogens Rosenkrantz Grønbech ægtede 1792 Elisabeth Hylleborg Gyberg, se note s. 135 og stamtavle, femte slægtled IV.

Ludvig Hemmer Bagger (1748 el. 49–1820), sp. i Alling og Tulstrup 1781, i Linaa 1797 efter Christian Gyberg, pr. Gift med Birgitte Maria Grønbech (1753–1822). Se note s. 135. (6 børn). (H. Ilum Petersen: Blade af Linaa sogns historie (1954) 82 f.).

Kromand i Linaa Erik Sørensen Møller (c. 1759–1806). (Blade af Linaa sogns historie, 37).

- 72 Folketællingen 1801 nævner i Linaa sognedegn Poul Thomsen Heegaard (c. 1752–1825), 48 år, og hustru Ane Pedersdatter, 44 år, samt skoleholder Michel Michelsen Schandorff (c. 1750–1806), 50 år, og hustru Maren Jensdatter, 45 år. (ASA 1930, 130–134 og 154–156. – Blade af Linaa sogns historie, 97 og 99–100).

Michel Schandorff, * 1751 i Linaa, døbt 18/7, søn af Mikkell Pedersen Schandorff (* 1710, kapellan i Linaa 1744–73, † 13/11 1773 (ikke 1774) s.st., begr. 8/12).

Christian Nielsen Krarup (1768–1833), kapellan i Skanderborg 1794, sp. i Aale 1798, i Vivild 1805. Han var søn af brudens kusine Christiane Sophie Lodberg, og brudens søster Maren Hofman Gyberg var gift med hans fætter.

Folketællingen 1801 nævner i Toustrup Mølle i Dallerup sogn Andreas Mathiasen Busk, 56-årig møller og enkemand.

Universitetsforvalter Niels Riis (c. 1760–1822) og hustru Anna Gjesager på Kilsgaard i Tulstrup sogn.

Ejer af Høvergaard i Storning sogn Rasmus Wilstrup (c. 1759–99) og hustru Karen Thorup.

Ejer af Vester-Kejlstrup i Balle sogn Niels Hastrups hustru Kristine Lund og husjomfru Kristine Blichfeld.

Ferdinand Thura (ikke Thra) (1760–1836), sp. i Gern 1792, gift 2) 1792 m. Karen Grønbech, som formentlig er den i note s. 135 nævnte K.G.

73 Mathias Thistrup (1741–1807), sp. i Storning 1786.

Folketællingen 1801 nævner i Storning den 64-årige sognedegn Jacob Fulling.

Torsdag 20/12 og lørdag 22/12 er forkert. I 1797 var det onsdag 20/12, torsdag 21/12, fredag 22/12 og lørdag 23/12.

74 Protectorium: Bevilling, der fritager en skyldner for personlig hæftelse.

93 Antecedentia vide supra = det forudgående se ovenfor (s. 54).

Greve Christian Friis (1691–1763) til grevskabet Friisenborg, oberstløjtnant og generaladjutant 1710, senere generalløjtnant og gehejme-konferensråd. G. 1711 m. Øllegaard Gersdorff (1687–1734).

v. Plessen, note s. 62.

Baron Christian Gyldenkrone (1676–1746) til baroniet Vilhelmsborg (fra 1692), konferensråd 1717, stiftsbefalingsmand 1728–44, gehejmeråd 1729. G. 1699 m. Amalie Margrethe Moth (c. 1680–1755). Grabow og Rathlou, note s. 64.

Magnus Ernst Preen (1676–1731) til Høvergaard, kaptajn 1700, major 1703, i dragonregiment i kejserlig sold i Italien og Ungarn 1700–09, oberst 1709, generalmajor 1719, kommandant i Fredericia 1729, G. 2) 1695 m. Mette Dorothea v. Hitzler (1662–1743).

94 Anne Jensdatter, * 1671 (s. 55), g. 1709 (s. 56) m. Jørgen Poulsen Bagger, * 1653 i Horsens, sp. i Todbjerg og Mejlby 1685, pr. 1716, † 1727.

95 voris Søster: hans hustrus søster, note s. 63.

Johan Hermann Ritter († 1736), på overførsterboligen Venggaard, fra 1768 Sofiendal, i Veng sogn.

97 Vel den Hans Justsen, der 1727 blev Amtsskriver, † 1758.

Madame Schandorf: muligvis hustru til Ulrik Christian Schandorf, amtsskriver 1703, † 1727.

Hans Marcussen Vonsyld (1675–1747), sp. i Borum og Lyngby 1704, pr. 1741 efter Jens Jensen Harlev. Fader til C. J. Lodberg, note s. 126.

Exord., note s. 24. – 1 Reg. = Den første Kongernes Bog. – Sapient. . . . Visdoms Bog 2,5: Thi vor Levetid er som en Skygges Forbigaaen, og der er ingen Tilbagevenden af vort Endeligt; thi den er forseget, og Ingen kommer tilbage.

98 Christian Sommer, sp. i Sjelle 1679, pr., † 28/12 1720.

99 Laurits Bartholin (1676–1724), magister 1712, 1716 – efter Jens Lau-

ridsen Harlevs død – øverste kapellan til Aarhus Domkirke og sp. til Vejlbj.

- 102 permittente . . . efter tilladelse af provst Sommer.

Dåbsbarnets kusine Anne Marie Harlev (c. 1696–1741, omtalt i optegnelserne s. 30), gift 1723 i Harlev m. Farver i Aarhus Henrik Jensen Feilberg, se stamtavle.

Terkil Nissen (1681–1742), sp. i Ormslev 1711. Gift 1708 m. Anna Margrethe Keyen (Kej) (1689–1754).

- 103 Caetera . . . Fortsættelse se senere. På s. 125 fortsættes med Cathrine Elisabeth Harlevs bryllup med Knud Thoustrup.

Hans Oksen (1667–1738), biskop i Aarhus 1713, dr. theol. 1714.

13. søndag efter Trinitatis.

- 104 Anders Winding (1685–1752) sp. i Storring 1718.

- 105 Farbroder til Jens Jensen Harlev (1667–1741): Mads Lauridsen (1652–1743) i Harlevholm. Havde 3 hustruer og 1 søn. Se ASA 1921, 62–65. PT 1907, 64 og 80.

- 106 Svogeren Jørgen Seidelin var 1723–27 kapellan i Skanderborg. Se note til s. 63.

- 107 »Svoger« Henrik Feilberg var gift med Jens Jensen Harlevs broderdatter.

Christian Gyberg (* 1723, s. 106 f.) skriver om sig selv fra 1736 (s. 107 f. og fra s. 127).

Peder Wøldike (1692–1759) blev 1724 sp. i Sommersted ved Haderslev efter sin fader, hvis private latinske skole i præstegården han fortsatte, hvor han i 25 år underviste over 100 elever. Blev 1750 sp. og pr. i Haderslev.

- 108 Professorerne dr. theol. Marcus Wøldike og (dr. theol. 1749) Peder Holm.

Peder Hygom (1692–1764), biskop i Aarhus 1738.

I.N.I., in nomine Iesu = I Jesu Navn.

Adam Vilhelm Glahn (1707–80), sp. i Alling og Tulstrup 1736, pr. 1754. Gift 2) 1750 m. Mette Magdalena Esmaun (1720–76).

Sequentia . . . Fortsættelse se senere, skrevet med min hånd (nemlig s. 127).

- 110 Christian Hansen Cramer (1699–1764), skoleholder i Aarhus, kendt regnemester, forfatter, fra 1741 tillige klokker ved domkirken.

- 113 Jørgen Seidelin, note s. 63. Præstegården lå i Stenderup i Eltang sogn.

Jesper Hutfeld (c. 1696–1738), sp. i Todbjerg og Mejlbj, inden 1732 g. m. dåbsbarnets kusine Gjertrud Johanne Bagger, * 1713, se stamtavle.

Dåbsbarnets kusine Anne Marie Harlev, g. m. Henrik Feilberg, note s. 102.

116 26/6, 2. søndag efter trinitatis.

D.B.V. (også s. 121 og 125), muligvis Dei Bona Voluntate: Efter Guds gode vilje.

121 Voldicher, se Wøldike, note s. 107. – Cramer, note s. 110.

125 Cathrine Elisabeth Harlev (1720–54), g. 1738 m. Knud Andersen Thoustrup (se stamtavle), søn af Anders Knudsen Thoustrup (1664–1750), kapellan i Skanderborg 1691, sp. i Aarslev og Tilst 1711, og hustru Else Jørgensdatter Seidelin (1670–1737). (DSS I 145–147 og 255–258 og II 827 og 849).

Anders Christian Thoustrup, se stamtavle.

Frederik Nannestad (1693–1774), stiftsprovst 1732, dr. theol. 1742, biskop 1748–73.

126 Otto Christian Lime (1685–1754), sp. i Hammel, Voldby og Sald. Gift 2) 1724 m. Edel Andersdatter Thoustrup (1696–1752, ikke 1772), søster til sognepræst Knud T. i Aarslev. (DSS I 247 f.).

Christian Johan Lodberg (1711–61) ægtede 1741 barnets moster Øllegaard Harlev, se stamtavle.

Christine Sophie Harlev, f. Gyberg, note s. 63.

127 Antecedentia . . . det forudgående se ovenfor (nemlig s. 108).

Clemen Poulson (1675–1768), 1700 magister og sp. i Linaa og Dalstrup (hvortil Christian Gyberg var blevet kaldet 1756 som hans medhjælper og senere efterfølger). Gift 1701 m. Maren Pedersdatter Hofmann (1680–1758). (Hun døde 1758 ifølge Blade af Linaa sogns historie (1954) 81).

128 Marie Sophie Steensdatter (1741–95, søster til Steen Steensen Blichers mormoder), datter af kommerceråd Steen Jørgensen († 1754), ejer af Avnsbjerg 1732–52, og dennes 2. hustru Marie Cathrine Rasmusdatter Balslev. Avnsbjerg ejedes 1752–93 af Marie Sophies broder etatsråd Steen de Steensen (1725–1800).

129 In Nomine Sacro Sanctæ Trinitatis . . . I den højhellige Treenigheds navn.

Maren Hofman Gyberg (1762–1839) var gift med Christian Moth Krarup (1766–1839), sp. i Alslev og Hostrup 1801–27.

131 Clemen Poulsen Gyberg, * 1767, gårdejer i Linaa.

Provstinde Glahn, note s. 108.

Nicolai Knub (c. 1726–84), sp. i Gern 1762. Gift m. Else Magdalena Bartholina Jacobæus (* 1746).

Christian Frederiksen Volchersen (1739–85), medhjælper hos

provst Glahn i Alling 1765, 1767 gift med dennes datter, sp. i Tønning 1773, i Nysted 1779.

Tarskov Mølle, i Harlev sogn.

- 133 Marie Cathrine Gyberg, * 1768, gift 1797 m. Jens Chr. Maarslet (optegnelserne s. 71). Se stamtavle.

Søster Øllegaard i Vinkel, barnets faster Øllegaard Harlev, enke efter sp. Lodberg. Hendes svigersøn Niels Bygom Krarup var sp. i Vinkel 1762–73, derefter i Vejrum, se stamtavle, femte slægtled I.

Søster Harlev fra Tarskov Mølle er den s. 135 nævnte svigerinde Karen.

Mikkel Pedersen Schandorf (1710–73), sognekapellan i Linaa 1744. (Se Blade af Linaa sogns historie (1954) 81 og 99). Se note s. 72.

- 135 Jens Gyberg, * 1771, er sikkert den i optegnelserne s. 71 i 1797 omtalte svoger Jen(s) Gyberg og den Jens Gyberg i Sjelle, der 1798 stod fadder til sin brodersøn i Linaa.

Andreas Jensen Grønbech (1715–99), sp. i Røgen 1745–96, pr. 1770. Gift 1750 m. Anna Cathrine Pedersdatter Fabich (1725–1802). Hun nævnes i optegnelserne s. 71. De havde flg. børn ifølge Røgen kbg.:

1. Karen G., døbt 12/5 1751, † 27/7 1756.
2. Birthe G., døbt 19/4 1752, † 22/6 s.å.
3. Birgithe Marie G., døbt 11/5 1753. Se note s. 71.
4. Peder Fabich G., døbt 30/4 1755.
5. Jens G., døbt 12/3 1759, † 2/4 s.å.
6. Karen G., døbt 16/3 1760. Se note s. 72.
7. Ane Marie G., døbt 5/8 1761. Formentlig g.m. Laurits Hald, sp. i Højbjerg 1784–98. (Se Blade af Linaa sogns historie (1954), 202).
8. Helena Johanne Sophie G., døbt 10/10 1762, g. 16/9 1787 i Røgen m. C. A. Frederik Bagger, sognepræst i Ølstykke 1788–1817.
9. Mogens Rosenkrantz G., døbt 2/2 1768, g.m. Elisabeth Hylleborg Gyberg. Se note s. 71 og stamtavle, femte slægtled IV.

Karen fra Tarskov mølle, note s. 133 og stamtavle.

- 146 Jesper og Jørgen Hutfeld, se note s. 113 og stamtavle.

Stamtavle

Tallene i parentes henviser til sidetallene i slægtsoptegnelserne.

Første slægtled

Laurids Sørensen, * 1606, cand. theol. 1633, informator hos biskop Morten Madsen i Aarhus 1635–39, sp. i Harlev og Framlev 1639 (ASA 1921, 52–55. Ifølge denne og Wiberg:) † 1668, men ifølge slægtsoptegnelserne (s. 55) døbte han 1671 sit barnebarn.

~ 3/11 1639 i Harlev Ingeborg Madsdatter Kaae, begr. 20/12 1695 i Harlev, 81 år.

9 børn, hvoraf 4 døde tidligt. Nr. 3 er:

Andet slægtled

Jens Lauridsen Harlev, * 1643 (11), stud. 1662 (12), cand. theol. 1664 (14), 1666 hjælpepræst hos og senere sp. efter sin fader i Harlev, † 1696 (53), begr. 30/1, skifte 24/2 1696.

~ juni 1665(?) (23 og bemærkn.) *Kirsten Jensdatter Storrings*, * 1642 (23), † 1722 (23).

6 børn: tredje slægtled:

Tredie slægtled

1. *Niels Jensen Harlev*, * 1664 (29), 1680–93 i krambod i Aarhus (30), købmand s.st., † 1697 (30), skifte Aarhus 21/9 1698.

~ 1694 i Aarhus (30) *Maren Willumsdatter (Thestrup)*, levede 1752 (skifte efter svigersønnen).

3 børn: Fjerde slægtled I.

2. *Jens Jensen Harlev*, * 1667 (31), stud. 1688 (47), i Snetrup prgd. 1688–90 (48), cand. theol. 1692 (51), hører i Aarhus 1692–96 (52–53), sp. i Harlev 1696 (53), pr. 1721 (103), † 21/6 1741 (ikke 1744), i Harlev (kgb., PT 1928, 239). (Han og hans to yngste brødre i Kronens Skøder 1720–24).

~ 1714 (54, 93) *Christine Sophie Gyberg*, † 1745, begr. 3/8 (ikke 2/8) i Harlev kirke (kgb.). Se bemærkn. t. optegn. s. 63.

11 børn: Fjerde slægtled II.

3. *Søren Jensen Harlev*, * 1668 (41), stud. 1688 (47), † 23/8 1690 i Kbh. (49), begr. 29/8 i Urtegaarden (Trinit. kgb.).
4. *Anne Jensdatter (Harlev)*, * 1671 (55), † efter 1720 (102) og efter 1738 (skifteprot.).

~ 1709 (56) *Jørgen Poulsen Bagger*, * 1653, sp. i Todbjerg 1685, pr. 1716,

† juni 1727 (skifteprot.). Enken sad i uskiftet bo ifølge bev. 14/12 1714.

2 børn: Fjerde slægtled III.

5. *Laurids Jensen Harlev*, * 1674 (57). Boede i Harlev præstegård, ret velhavende, ugift, † 1734 s.st., begr. 25/1 (kgb.), gejstligt skifte 25/2 s.å.
6. *Laurids Sørensen Harlev*, * 1679 (59), opkaldt efter sin farfader, stud. 1699 (61), cand. theol. 1702 (61), sp. i Kousted 1710 (62), i Bjerregrav 1716, pr. 1725, † 1730 (69–70), knap 51 år gl. Ifølge kbg. blev han 13/11 »geleidet til sit Sovekammer i Bjerregrav Kirke, han var en lærd, skarpsindig og yderst christeligsindet Mand, . . . Uagtet mange Bø. . . efterlod Provst Harlev sig ingen Formue. Han . . . var i flere Aar trangbrystig og blev paa en Sognerejse i haardt Vejr saa forkølet, at han kun levede 8 Dage efter.« Skifte 19/10 1731 (Sønderlyng herreds gejstl. skifteprot.).

~ 1712 (63) *Lene Margrethe Gyberg*, * c. 1694 i Skanderborg. † 1736 (70). Ifølge skiftet og Bjerregrav kbg. † 6/5, 42 år 2 uger og 2 dage gl. Se bemærkn. t. optegn. s. 63 og 70.

11 børn: Fjerde slægtled IV.

Fjerde slægtled

I

1. *Søn*, * 169. (30), † før faderens død 1697 (skifte efter faderen).
2. *Anne Marie Harlev*, * ca. 1695 (formentlig i Aarhus Vor Frue sogn). † i Aarhus, begr. 15/1 1744 (Domsogn, ikke 1741).
~ 1723 (i Harlev?) *Henrik Jensen Feilberg*, * c. 1690, farver i Aarhus, † 1751 s.st., begr. 5/3 (Domsogn). (6 børn * 1724–36, af hvilke 5 døde før 1736 (Domsogn. Slægten Feilberg (1890) 14 og 18)).
3. *Barn*, * og † 1697–98 efter faderens død (30), nævnes ikke i skifte efter faderen.

II

1. *Øllegaard Jensdatter Harlev*, * 1715 (93), † 10/11 1785 i Harlev, begr. 18/11.
~ 10/10 1741 (ifølge deres epitafium) *Christian Johan Lodberg*, * 1711 i Borum prgd., døbt 16/3 (søn af provst Hans Vonsild el. Wonsel), sp. i Harlev 1736 (1741) efter sin svigerfader, pr. 1748 efter sin fader, † 4/9 1761 i Harlev, begr. 11/9 (kgb.). (Danmarks Kirker XVI Århus Amt 4, s. 2025 f. og 2029. – PT 1928 146 f. og 237 f. – Hardsyssels Aarvog 1940 94–96). Ifølge epitafiet i Harlev kirke er han * 8/10 1711 i Borum (men døbt 16/3 ifølge kbg.), hans hustru * 7/10 (slægtsoptegnelserne: 9/10). (Bispevisitats 1740 og 1747 i ASA 1930, 182 og 204 f.).

1 datter: Femte slægtled I.

2. *Christian Harlev*, * og † 1718 (96–97).
3. *Christian Gyberg Harlev*, * og † 1719 (98–100).

4. *Cathrine Elisabeth Harlev*, * 1720 (101), † 1754 i Aarslev, begr. 20/12.
 ~ 28/10 1738 i Harlev (125) *Knud Andersen Thoustrup*, * (21/12) 1701, kapellan 1729 i Aarslev og Tilst, ordin. 1732, sp. s.st. 1738 (1750), konsistorialassessor 1752, † 7/11 1757 s.st. Skifte. (DSS I 255–258 og II 849).
 I søn: Femte slægtled II.
5. *Jens Harlev*, * 1722 (103), i Sommersted 1736–39 (121), derefter i Aarhus skole (121), borgerskab som farver i Aarhus 13/3 1752 i sin kusines afdøde mand *Henrik Feilbergs* sted, † 4/12 1757 s.st., begr. 9/12 (Domsogn). Enken sad i uskiftet Bo efter bev. 20/1 1758 og holdt samfrændeskifte 3/11 1758.
 ~ 21/10 1751 i Aarhus (Domsogn) *Kirstine Marie Feilberg*, * 1728 i Nibe (Slægten Feilberg (1890) 19).
 Den 21/10 1751 »copuleredes udi Brudgommens eget Hus den meget ædle og højagtbare kongl. privilegerede Farver Mons. Jens Jensen Harlev og den dydædle Jomfru Kirstine Marie Feilberg.«
 † 1760 i Aarhus, begr. 7/8 (Domsogn), Forsegling 3/8 s.å.
 (Hun ~ 2) 1758/60 *Johan Peter Homuth*, hofmedicus 1755–61 og 1765, kancelliråd før 1755, boede 1771 og 80 i Helsingør. (V. Ingerslev: Danmarks Læger og Lægevæsen indtil Aar 1800, II 403 og 405)).
 I datter: Femte slægtled III.
6. *Christian Gyberg*, * 1723 (106), stud. 1742 (107), cand. theol. 1747 (108), sp. i Linaa og Dallerup 1756 (108), † 15/10 1796 i Linaa (kgb.).
 ~ 1) 1757 (127) *Elisabeth Hylleborg Broge*, * c. 1720, † 1758 (127).
 I søn: Femte slægtled IV.
 ~ 2) 1760 (127–128) *Marie Sophie Steensen*, * 21/10 1741 (128), hjemmedøbt, i Sjørsløv kirke 10/12 (kgb.), † 19/7 1795 (ikke 1775) i Linaa (kgb.). Se bemærkn. t. optegn. s. 128.
 6 børn: Femte slægtled IV.
7. *Jochum Nicolaus Harlev*, * 1725 (109), 12/6 fremstillet i Harlev kirke (hvilket faderen i kgb. konsekvent kalder »døbt«), i skole i Tørring, Randers og Aarhus (109–110), ejer af Tarskov mølle i Harlev sogn 19/4 1757 – 6/6 1788 (landstings skøde), boede 1797 i Storring (71), † ?
 ~ 5/10 1759 i Linaa *Karen Olesdatter Carlebye*, * c. 1727, † 1794 i Storring, 29/4 begr. »Mad. Harlef, som var oppe og talte med mig 3 Timer før sin Død.« (Kgb.). Kgl. bev. 8/6 1792 for den længstlevende at sidde i uskiftet bo med dattersønnen Jochum Stilling.
 (Mindst) 1 datter: Femte slægtled V.
8. *Knud Harlev*, * 1726 (111), døbt 4/7 (kgb.), † 1727 (111), begr. 6/3 (kgb.).
9. *Kirstine Cathrine Harlev*, * 1727 (112), † 1745, begr. 3/8 i Harlev kirke sammen med sin moder (kgb.).

10. *Knud Jørgen Harlev*, * 1729 (116) fremstillet i kirken 9/8 (kgb.), til Sommersted 1739 (116), hvorfra han blev student 1746, immatrikuleret ved Kbh.s Univ. 16/12 s.å. (PT 1925, 250). Han boede i Tarskov mølle (131, 135). På hans gravsten på Harlev kgd. læstes: f. 1729 den 26 Juni, opdraget til Studeringer, levede uden Embede, tjente Gud og sin Næste i Livet, endte sit Liv christelig i Tarskov Mølle 1772 . . . April. Det Himlens Kald han fik/ da han af Verden gik. (Saml. til jydsk Hist. og Top. 4 rk. II (1914–16) 177. – Danmarks Kirker, Århus Amt 4, 2028). † 1772 i Tarskov mølle, begr. 26/4 (kgb.). Ved skiftet 12/8 1774 arvede hans søskende 3.370 rd.
11. *Laurids Harlev*, * 1731 (120), fremstillet eller døbt 4/5, † s.å. (120).

III

1. *Jens Harlev (Bagger)*, * 1711 i Todbjerg prgd. (56), sp. i Hjortshøj 1736, † 12/7 1751 s.st., begr. i kirken, samfrændeskifte 3/8 1751.
 ~ (ifølge Wiberg: 19/11 1737 i Aarhus Vor Frue) *Thomine Hansdatter Høring*, † i Hjortshøj, begr. 2/1 1750. Kgl. bev. til uskiftet bo s.d.
 1 søn: Femte slægtled VI.
2. *Gjertrud Johanne Bagger*, * 1713 (56), boede 1764 i Aarhus ved den yngste søns død, begr. 2/4 1782 s.st. (Domsogn).
 ~ *Jesper Christensen Hutfeld*, * 1696, sp. i Todbjerg 1727, † 6/7 1738 s.st., begr. 14/7. Enken fik 15/8 1738 bev. at sidde i uskiftet bo. (Hans forfædre i Clara Lund: Fire jyske slægter: Bisgaard, Kreiler, Ove & Aarslev (1988), 243–267). – (ASA 1943, 145).
 2 sønner: Femte slægtled VII.

IV

1. *Charlotte Amalie Harlev*, * 1713 (64–65), † 1736 (65), begr. 14/5 fra Skanderborg ladegaard (kgb.).
 ~ 16/6 1733 i Skanderborg *Niels Olsen Moldrup* (c. 1693–1771), regimentsskriver, kammerråd 1752. (Saml. til jydsk Historie og Topografi 3 III (1901–03) 96–100. ASA 1928, 144–146).
 3 børn: Femte slægtled VIII.
2. *Cathrine Elisabeth Harlev*, * 1714 (66), † 1782 i Sdr. Vissing, begr. 21/10.
 ~ 18/2 1734 i Skanderborg *Frederik Hansen (Curtz)* (1694–1760), sp. i Sdr. Vissing 1721. Registrering 24/11 1760.
 3 børn: Femte slægtled IX.
3. *Kirstine Marie Harlev*, * 1716 (66), † 1796 (ikke 5/8) paa Ugiltgaard, begr. 14/3 i Ugilt.
 ~ 10/10 1736 i Skanderborg *Just Ulriksen Schandorff* (1705–59), sp. i Ugilt 1732 (1734), epitafium i Ugilt kirke. Søn af amtsforvalter Ulrik

Christensen Schandorff (begr. 1/4 1727 i Skanderborg), hvis enke begr. 26/5 1757 s.st., 71 år gl., og Charlotte Amalie Hilchen (ifølge Wiberg). (6 børn).

4. *Christian Ludvig Harlev*, 1718 (67), farversvend i Aalborg, ugift, † 22/12 1741, begr. 29/12 i Budolfi kirke. Skifte 22/1 1742.
5. *Clara Eleonora Harlev*, * 1719 (67), døbt 6/9 i Bjerregrav (kgb.), † 24/5 1780 hos søsteren Berthe i Ravnsø prgd., begr. 31/5 (V. Nykirke kgb.), registrering 5/6 1782 i Tønning (Skanderborg-Aakjær amters skifteprot. 1782–91). Hendes eneste søn Laurs Fensteen var universalarving. Ifølge hendes og hendes 2. mand Niels Olufsens testamente, dat. Tønning 29/3 1776, skulle hans arvinger arve 10 sld.
 ~ 1) 1741/49 . . . *Fensteen*.
 I søn: Femte slægtled X.
 ~ 2) *Niels Olufsen (Ollesen)*, * c. 1700, var før 1752 slotsforvalter på Clausholm, boede 1752 i Sdr. Vissing, senere kgl. lakaj, † 1776 i Tønning, begr. 11/3.
6. *Berthe Harlev*, * i Bjerregrav, døbt 9/1 1721 (kgb., se bemærkn. t. optegn. s. 69), † 1780 i V. Nykirke, begr. 16/6.
 ~ 24/4 1742 i Højbjerg *Laurits Bertelsen Bay* (1712–79), sp. i Højbjerg 1739, i V. Nykirke 1759. (12 børn).
7. *Anna Sophia Harlev*, * 1722 (68), døbt 13/1 1723 i Bjerregrav, † 1757 i Højbjerg prgd. under et besøg hos sin søster og sin mands broder, begr. 18/8, registrering 7/10 (Kalø amt), kommissionskifte 10/11 1759.
 ~ 22/10 1745 i Clausholms kapel (Voldum kgb.) *Peder Bertelsen Bay*, * c. 1711, exam. jur. 1737, forvalter på Clausholm, 1756 birkefoged i Rosenholms og Vosnæsgaards birker, 1758 byskriver i Grenaa og herredsskriver i Nørre herred, † 1/10 1785 i Grenaa. (3 sønner og 3 døtre levede 1757).
8. *Christiana Magdalena Harlev*, * 1724 (69), døbt 29/2 i Bjerregrav (kgb.), † el. begr. 6/2 1767 i Gerrild, skifte 22/6 s.å.
 ~ (før 1741, Vindum kgb.) *Anders Hansen Haasum* (1714–77), sp. i Vindum 1741, i Gerrild 1743, † 16/6 1777, begr. 24/6, skifte 16/7 1777.
 8 børn: Femte slægtled XI.
9. *Jens Harlev*, døbt 19/3 1727, begr. 28/12 1731 (Bjerregrav kgb.).
10. *Christian Gyberg Harlev*, døbt 4/2 1729, begr. 28/12 1731 (Bjerregrav kgb.). Skifte efter disse to 10/6 1732 (Sønderlyng herreds gejstl. skifteprot.).
11. *Jochum Harlev*, hjd., i Bjerregrav kirke 15/9 1730, † inden skiftet efter faderen 1731.

Femte slægtled

I

1. *Christine* (ikke *Christiane*) *Sophie Lodberg*, * 24/8 1744 (ifølge forældrenes epitafium), døbt 22/9 (Harlev kbg.), † 1770.
 ~ 23/9 1763 i Harlev (kgb., PT 1928, 147 og 238) *Niels Bygom Krarup* (1727–99), sp. i Vinkel 1762, i Vejrum 1773–98, pr. 1782. (Stamt. over Efterkommerne af Christian Krarup, 5. udg., 6).

II

1. *Anders Christian Thoustrup*, * 1740 (125), † august 1753 i Aarslev, begr. 21/8. (DSS II 612).

III

1. *Christine Sophie Harlev*, * 1754 i Aarhus, døbt 18/9 (Domsogn), var 1772 hos farbroderen i Linaa prgd., † 28/3 1810 i Sjelle, begr. 6/4.
 ~ 14/10 1783 i Harlev *Poul Pedersen Heye* (1730–1810), sp. i Sjelle 1782–1808, † 8/5 1810 s.st., begr. 15/5. (Ingen børn).

IV

1. *Clemen Poulsen*, * 1758 (127), i Linaa kirke 3/9 (kgb.), † 1763 (130), begr. 3/10 (kgb.).
2. *Elisabeth Hylleborg Gyberg*, * 1761 (128), formentlig hjemmedøbt 6/6 (kgb.), † 17/10 1825 i Røgen, begr. 21/10.
 ~ 30/10 1792 i Linaa *Mogens Rosenkrantz Grønbech*, * 1768 i Røgen prgd., døbt 2/2, se bemærkn. t. optegn. s. 135. Boede 1801 i Røgen som gårdbeboer med hustru og børnene Marie Sophie og Christian Grønbech på 3 og 1 år. † 12/9 1812 s.st., begr. 17/9.
3. *Maren Hofman Gyberg*, * 18/7 (ikke 1/8) 1762 (129), døbt 1/8 (Linaa kbg.), † 10/2 1839 i Varde, begr. 19/2 (129 og kbg.).
 ~ *Christian Moth Krarup*, * 1766, sp. i Spandet 1797, i Alslev og Hostrup 1801–27, † 27/7 1839 i Varde, begr. 3/8. (3 børn).
4. *Clemen Poulsen*, * og † 1764 (129), døbt 22/1 og begr. 17/2 (Linaa kbg.).
5. *Clemen Poulsen Gyberg*, * 1767 (131), stud. Aarhus 1789, cand. theol., gårdejer i Linaa, † 14/11 1806 s.st., begr. 24/11 (kgb.).
 ~ 1) *Mariane Møller*, * c. 1772, † 6/5 1804 i Linaa, begr. 15/5 (kgb.). (4 børn, * 1798, 1800, 1801 og 1804 i Linaa).
 ~ 2) 20/11 1804 i Linaa *Dorthea Sophie Holm*. (1 datter, * 1805 i Linaa).
6. *Marie Cathrine Gyberg*, * 1768 (133, ifølge kbg. døbt 28/8). Hendes forlovelse med exam. jur. Jens H. Langballe var ophævet 1813 (Enkekassen nr. 12387). † 4/5 1834 i Varde, begr. 9/5.
 ~ 5/12 1797 i Linaa (71, Storning kbg.) *Jens Christian Maarslet*, * c.

1765, løjtnant ved det borgerlige artilleri, købmand (71–74) og husejer i København, Nyhavn 4, i kompagniskab med købmand og husejer Jens Christian Lund; deres fallitbo toges i jan. 1798 under skiftebeh. til deling mellem kreditorerne. † 25/2 1809 i Kbh. (Nyhavns vestre side, gl. matr.nr. 287–288, nyt 279) af brystsyge, begr. 3/3 fra Garnisons kirke på Assistens kgd. (kgb. 19,31). (Børn?).

7. *Jens Gyberg*, * 1771 (135), nævnes 1797 (71), boede 1798 i Sjelle som fadder for sin brodersøn i Linaa (kgb.), 1800 fadder for sin broderdatter s.st.

V

1. *Christine Helene Harlev*, * 1762 i Tarskov mølle, døbt 25/8 (Harlev kbg.), boede 1/7 1787 hos sine forældre i Tarskov mølle med sin søn, † 1789 i Hammel, begr. 31/12.

~ 30/3 1787 i Tarskov mølle *Søren (Jensen) Stilling*, * 1754 i Skanderborg, døbt 8/8 i slotskirken, foged på Lyngbygaard, Adslev sogn, 1778, exam. jur. og prokurator 1784, forvalter ved Frijsenborg, birkedommer 1798, boede 1801 i Dyrhuset, Hammel sogn, med sin 2. hustru og deres 4 børn, kammerråd 1812, afsked 1832, † 8/4 1839 i Røgen sogn, begr. i Hammel (Røgen kbg.).

Mindst 1 søn: *Jochum Nicolai Stilling*, * 1787 (før folketælling 1/7), hjd., i Harlev kirke 10/8. Levede 1792 (se hans morforældre).

VI

1. *Jørgen Jensen Harlev*, * c. 1741, udstedte afkald, dat. Aarhus 18/5 1760, for arv efter sine forældre, var vist i købmandslære.

VII

1. *Jørgen Jespersen Hutfeld*, * 1732 (146), han konditionerede, ved broderens død 1764, hos justitsråd og kirkeinspektør Troels Bertelsen (1709–92) på Nørre Stenderupgaard i Eltang sogn. Senere skæbne kendes ikke.
2. *Christen Jespersen Hutfeld*, * 1735 i Todbjerg, døbt 10/3, båret af sin farmoder, køb- og handelsmand i Horsens, ugift, † 1764 s.st., begr. 1/10, registrering 26/9 s.å., arvinger var hans moder, »Mad. sal. Hr. Jesper Hutfelds i Aarhus«, og hans broder.

VIII

1. *Cathrine Elisabeth Moldrup*, * 1734 på Skanderborg Ladegaard, døbt 26/3 i Skanderup, begr. 26/5 1757 i Sjørslev.

~ 9/4 1756 på Skanderborg Ladegaard *Steen de Steensen* (1725–1800), exam. jur. 1745, ejer af Avnsbjerg fra 1752, kancelliråd 1754, adlet 1760

- under navnet de Steensen, justitsråd 1768, etatsråd 1774. (Hans søster blev 1760 gift med hans svigermoders fætter sognepræst Christian Gyberg, bemærkn. t. optegn. s. 128).
2. *Edel Lene Margrethe Moldrup*, * 4/4 1735 på Skanderborg Ladegaard, døbt 13/4 i Skanderup, † 23/7 1790 på Hald, begr. 6/8 i Dollerup kirke, maj 1861 nedsat på Finderup kgd.
 ~ 27/10 1758 på Skanderborg Ladegaard *Frederik Skinkel* (1719–94), landsdommer i Nørrejylland 1746, ejer af Hald fra 1750, etatsråd 1774, kammerherre 1779. (3 børn, hvoraf 2 døde små). (DAA 1916, 458 f. – Saml. til jydsk Historie og Topografi 3 III, s. 96 f.). (Hans søster ægtede 1759 svogeren Steen de Steensen).
  3. *Christian Gyberg Moldrup*, * 1736 på Skanderborg Ladegaard, hjemmedøbt, i Skanderup kirke 5/5, formentlig † s.d., da kun hans to søstre nævnes i skiftet efter deres mormoder, der døde 6/5 s.å.

IX

Da Sdr. Vissing kbg. først begynder 1744, kendes rækkefølgen af de 3 børn ikke.

1. *Cathrine Elisabeth Frederiksdatter Hansen (Curtz)*, * c. 1734, † 14/8 1800 i nabosognet Vinding, 21/8 indsat i kirken, »67 Aar«.
 ~ 23/3 1758 i Sdr. Vissing *Christen Sommer* (1722–1815), sp. i Sdr. Vissing 1756–95 efter sin svigerfader. (2 børn).
2. Datter, † før 1755.
3. *Christian Frederiksen Gyberg*, var 1761 stud. theol. i Kbh., formentlig den C.F.G., * c. 1735/38, stud. 1758, immatrikuleret 1/8, pedel (vel i Kbh.), † 26/5 1780, »45 Aar«.

X

1. *Laurs Finsteen*, * c. 1744, konsumptionsbetjent i Vejle (1780 og 1809), hvor han 1801 boede ugift i Nørregade 1, † 1809 s.st., begr. 21/12. »I Anledning af hans Død gav Vejermester Sørensen i Møllen 2 store Voxlys til Kirken.« (kgb.).

XI

1. *Lene Margrethe Haasum*, * 28/10 1742 i Vindum, hjd. 29/10, i kirken 27/11. Boede i Randers, 1787 som husjomfru hos sin svoger Søren Bay i Storegade, 1801 hos svogeren Morten Lund i Søndergade, † august 1808 i Randers, skifte 10/8.
2. *Hans Cappel Haasum*, døbt 26/11 1744 i Gerrild, sp. i Gerrild efter sin fader, † 1809.
3. *Anne Marie (Suhr?) Haasum*, døbt 3/4 1746, † 15/5 1824 i Randers.

- ~ 30/10 1770 i Gerrild prgd. *Morten Brøchner Lund*, * c. 1743, farver i Randers, † 12/12 1818 s.st. (8 børn. Arvinger i 1824 var 4 børn og en af-død datters 5 børn: 1. Svend Christian Lund (1771–1837), toldinspektør i Helsingør, etatsråd. 2. Karen Elisabeth Lund (1772–1836), g. 1810 m. Niels la Cour (1754–1827), 1810 postmester i Randers og kancelliråd. 4. Jørgen Friderich Lund (1774–1842), branddirektør i Næstved, kammerråd. 6. Christiane Magdalene Lund (* 1778, var ugift i 1824). 8. Charlotte Louise Lund (1782–1815), g. 1809 m. Christian Frederik Friis (1778–1830), sognepræst 1809 i Ø. og V. Alling, 1815 i Aarslev, Hørning og Lime. 2 sønner og 3 døtre levede 1824).
4. *Laurids Harlev Haasum*, døbt 1/10 1747, var 1767 hos en grosserer og vekselerer på Christianshavn, i 1777 havde man i 4 år ingen underretning haft om ham.
  5. *Charlotte Lovise Haasum*, døbt 31/8 1749, † 1780 i Randers, begr. 19/5.
~ 16/7 1776 i Gerrild *Søren Rudolphsen Bay* (1729–98), købmand og borgerkaptajn i Randers. (Hans fædrener aner i Clara Lund: Fire jyske slægter: Bisgaard, Kreiler, Ove & Aarslev, 1988).
  6. *Georgine Lucie Haasum*, døbt 27/2 1752, † 1776 i Randers, begr. 23/12.
  7. *Jørgen Haasum*, døbt 8/9 1754, begr. 21/7 1768 i Gerrild.
  8. *Christine August(!) Haasum*, døbt 16/12 1761, begr. 21/12 s.å.

Dyr- og Bataillemaler Jens Chr. Holm

Om fejl i Weilbachs Kunstnerleksikon og en liste over Chr. Holms malerier

Af

Agnes Guldbrandsen

Bag al forskning ligger et kolossalt slid – for slægtsforskeren betyder det års bladren i kirkebøger, folketællinger, skrifter mm. Kilderne er uudtømmelige; men heldigvis kan vejen gennem kildematerialernes urskov lettes ved opslag i leksika, embedsstater, foreningsårhbøger og andet trykt materiale.

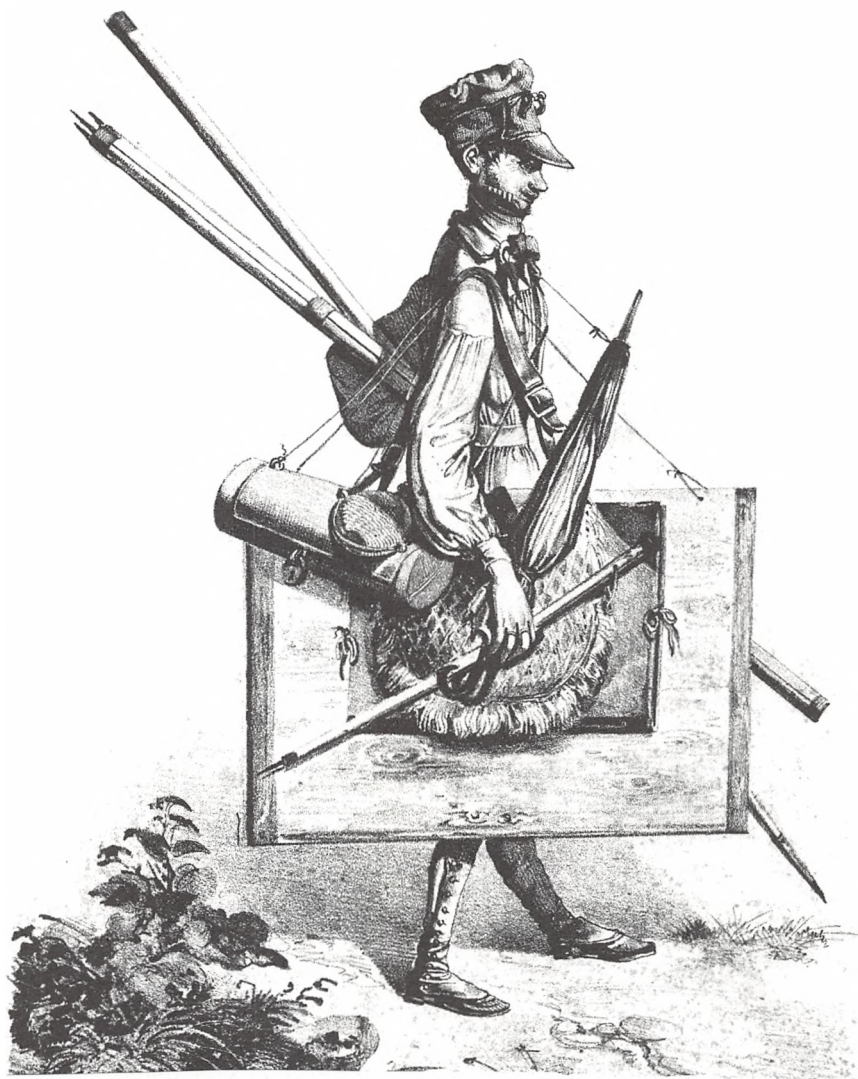
Men tro ikke blindt på det trykte ord!

Vi, der er over den første ungdom lærte, at det, der er prentet i bøger, er sandhed – det er ganske vist! Aviser, derimod, er pr. definition fyldt med løgn. Tiden har dog lært os at være mere tolerante over for begge påstande. Jeg vil her prøve at vise, at selv højt anerkendte opslagsbøger skal bruges med skønsomhed, samt at de fleste fejl lader sig opspore og forklare.

Som bedsteforældre ofte har deres yndlingsbørnebørn, men ikke må vise det, således har de fleste slægtsforskere også deres favoritter blandt forfæderne. Det er tit folk, der ved deres arbejde, dygtighed og initiativ har hævet sig over den almindelige grå masse – ægteskabelige sidespring eller forbryderisk adfærd kan dog også skærpe interessen, eller snarere nysgerrigheden.

Blandt mine forfædre har jeg sådan en ener – dog kun kendt for det gode; det er min tipoldefar, dyr- og bataillemaleren Christian Holm. Tragedien, da han døde i Rom fra kone, tre børn og et i vente, har jeg fået ind med modermælken. I familiens omdømme rangerede han blandt guldalderens ypperste malere – en dom, der ikke deles helt af nutidens kunstkere – og på familiens vægge hang flere af hans malerier, der blev fremvist med dyb veneration. Jeg kendte 10–15 af hans malerier; de to var så store, at de alene ved deres størrelse gjorde indtryk på et barn, resten var små udpenslede studier eller flygtigt henkastede skitser, som man holder mere af som voksen.

Jeg ville naturligvis gerne vide alt om denne mands liv, færden og kunstneriske produktion, så jeg slog op i kunsthistorikernes bibel: »Weilbachs Kunstnerleksikon«, hvor der stod: »Holm, Christian Frederik Carl« og tilføjet i en ydmyg parentes: »ved daaben Jens Christian«. I Helliggeists kirkebog fandt

Karikaturtegning af dyr- og bataljemaler Jens Chr. Holm, der blandt kunsthistorikere kendes under navnet Chr. Fr. Carl Holm.

jeg hurtigt Jens Christian Holms dåb indført i 1803 – selv kaldte maleren sig kun Christian.

Men hvorfra kom de andre kongeligt klingende fornavne? Kunne det tænkes, at den unge kunstner havde antaget prins Christian Frederiks søns

navn som kunstnernavn for at takkes prinsen, der var hans velynder og rådgiver?

Gåden blev løst på Statens Museum for Kunst. Her findes »Weilbachs Arkiv«, der rummer det materiale, kunsthistorikeren Philip Weilbach havde samlet til sit kunstnerleksikon. En væsentlig del af biografierne bygger på levnedbeskrivelser, skrevet enten af kunstnerne selv eller deres efterladte, og i tilfældet Christian Holm bad Weilbach malerens svigersøn, grosserer Johannes Holm om relevante oplysninger; det blev dog hans kone, minoldemor Sophie, der besvarede brevet. Hun indledte sit brev: »*Da min Mand er paa Reise, saa maa jeg give Dem de Oplysninger De ønsker angaaende min Fader Dyrremaler C. Holm*«. Vi synes jo nok i vore ligestillingstider, at hun selv var den nærmeste til at fortælle om faderens liv.

Da Sophie Holm skulle svare Weilbach, forvekslede hun i sin husmoderlige forvirring uheldigvis sin fars og sin brors navne! Faderen hed kort og godt Jens Christian og har aldrig heddet andet; men i kunsthistorikernes kreds har man standhaftigt klamret sig til det pompøse navn Christian Frederik Carl i 112 år. Det går stadig igen i museums- og auktionskatalogerne, på oplysningssedler ved malerier og på små sirligt malede navneskilte på malerirammerne.

Det viste sig ved kritisk gennemgang af Weilbach-biografien, at der var 9 fejl om Christian Holm! De fleste stammer fra maleren C. A. Jerichau, der var Christian Holms gode ven. Da Sophie Holm fik Weilbachs forespørgsel, bad hun Jerichau om hjælp. Han ransagede sin hukommelse, slog op i bøger og udarbejdede en beskrivelse af Holms liv, der desværre var fyldt med fejl, og Sophie, der kun var 10 år ved faderens død, afskrev kritikløst Jerichaus svada. Nogle af fejlene rettede Weilbach; men til gengæld føjede han selv et par stykker til, så summa summarum – resultatet blev 9 fejl i førsteudgaven af »Weilbachs Kunstnerleksikon« fra 1877. I anden-udgaven fra 1896 gøttedes fejlene, og først i den sidste udgave fra 1947 har man anet uråd og rettet godt halvdelen, bl.a. malerens fødselsår; til gengæld er et par nye sjuskefejl føjet til, så facit i denne udgave blev 6 fejl.

Alle fejlene lever i bedste velgående. De citeres igen og igen. I næsten alle kunstnerleksika, der er udkommet i Skandinavien, Tyskland, England og Frankrig siden 1877, dukker de frejdigt op, og det er bemærkelsesværdigt, at man på fejlenes antal og art tydeligt kan se, hvilken udgave af »Weilbach« der er brugt ved udarbejdelsen af leksikonartiklen. Et godt eksempel er værket »Dansk Kunst«, der i 1983 udkom hos Gyldendal; her har forfatteren Hans Edvard Nørregaard-Nielsen helt klart brugt den nyeste Weilbachudgave som forlæg, da alle fejlene er gengivet ufordøjet, seks fejl på femten korte linier! Værsgo'!

Nørregaard-Nielsens version,
(fejlene er kursiveret):

Holm, Christian Frederik Carl, 1803–46: maler. *Uddannet Guldsmed*; på Kunstakademiet 1817–25 under C. D. Gebauer. Rejste 1830–31 til Dresden og München, 1838–39 til München og Rom, 1845 til Rom.

– H ville være bataljemaler, men gik over til dyremaleriet. Hans værker, der især blev beundret af engelske og tyske samlere, prægedes af en rutinemæssig romantisk naturopfattelse. Af hans arbejder kan nævnes Franske kyrasserer som angriber en russisk forpost (1827) og To jagthunde (1845, begge Kunstmuseet).

Agnes Guldbrandsens version:

Holm, Jens Christian 1803–46 maler. På Kunstakademiet 1814–28 under C. D. Gebauer. Rejste 1829–30 til Dresden og München, 1834 til Paris og München, bosat der til 1845, 1845–46 til Rom, hvor han døde.

– H ville være bataljemaler, men gik over til dyremaleriet. Hans værker, der især blev beundret af engelske og tyske samlere, prægedes af en rutinemæssig romantisk naturopfattelse. Af hans arbejder kan nævnes Franske kyrasserer som angriber en russisk forpost (1827) og To jagthunde (1837, begge Kunstmuseet).

Mit endelige mål var at lave et katalog over »min dyrmalers« arbejder. Ifølge protokoller og skoleregnskaber gik Christian Holm på Kunstakademiet 1814–29, og han udstillede sit første maleri på Akademiudstillingen i 1823. I hele sin levetid var Christian Holm en trofast udstiller, og Akademiets udstillingskataloger fortalte titlerne på 45 malerier.

God hjælp fandt jeg i det imponerende værk med den nette titel »Fortegnelse over Danske Kunstneres Arbejder paa de ved det kgl. Akademie for de skjøne Kunster i Aarene 1807–1882 afholdte Charlottenborg-Udstillinger«, som Carl Reitzel udgav i 1883. Han benyttede Kunstakademiets og Kunstforeningens arkiver samt auktionskataloger som kilde, og bogen nævner ikke alene maleriernes titler, men også de første ejeres navne.

Her fandt jeg også kilden til en af fejlene i »Weilbach«. Reitzel citerer til læget til kataloget fra Akademiudstillingen 1839, hvor der står, at »C. Holm, Dyr- og Bataillemaler i Rom« udstiller flere billeder. På dette spinkle grundlag fastslog Weilbach, at Holm opholdt sig i Rom 1838–39. Der kan imidlertid ikke være tvivl om, at Holm boede i München hele tiden fra 1835 til 1845, for i de breve, han med et par måneders mellemrum sendte hjem til København sidst i 1830'erne, nævner han ingen romerrejse, ligesom der ikke findes et eneste romersk motiv blandt hans efterladte skitser fra dette år. Et Romophold incl. rejse til og fra München har slet ikke kunnet lade sig gøre. For halvandet hundrede år siden indlod man sig ikke på så lang og farlig en færd for at opholde sig nogle dage i Den evige Stad. Charterrejser Rom t/r på 7 dage var en utopi.

Chr. Holm levede og arbejdede 1835 til 1845 i München. Den fine skitse af et nedlagt vildsvin har været ham til god hjælp, når han komponerede et af sine utallige jagtbilleder fra omegnen af München og de bayerske Alper.

(Forlaget Bogan fot.).

En anden af fejlene: at Holm foretog sin første udenlandsrejse 1830–31, blev også opklaret. Weilbach gennemsøgte bevillingsprotokollerne fra »Fonden ad usus publicos« og fandt her, at maleren i marts 1830 fik et toårigt rejsestipendium; men fuglen fløj allerede udenlands året før på forventet efterbevilling. Til gengæld drev hjemve og længsel efter den udkårne ham hjem et år før ventet. Disse ting afsløres ikke ved en nok så grundig gennemgang af saglige protokoller, men kun gennem breve, dagbøger etc.

Under jagten på malerier gik jeg på hovedet i kartoteket i Statens Museum for Kunst. Naturligvis ejer Kunstmuseet flere kunstværker end de udstillede, en del fjæler sig i museets kældre, mens andre er udlånt til offentlige kontorer. I kældermagasinet gemmes bl.a. Christian Holms dramatiske afgangsstykke fra Akademiet, forestillende »Hippolyts Død«, en fiks lille sag på 190 × 264,5 cm, dvs. godt 5 kvadratmeter! Kartotekskortene giver alle ønskelige oplysninger om maleriernes størrelse, historie og opbevaringssted. Ej heller kartoteket er fejlfrit; dog må det tilgives, at man i beskrivelserne har forvekslet to jagthunde i moselandskab med to hunde ved en sæterhytte – Holm malede hunde på samleband, og han malede dem godt.

Min søgen førte mig videre til Kunstakademiets bibliotek og billedsamling, et inspirerende og livligt sted, der rummer kataloger fra alverdens

Chr. Holm, som en af hans venner så ham. Tegningen tilskrives en af guldalderens betydeligste landskabsmalere Johan Thomas Lundbye (1818–48).

(Forlaget Bogan fot.).

kunstsamlinger og auktioner. Desuden findes her direktøren for Thorvaldsens Museum Sigurd Schultz' og Hjalmar Bruhns vidunderlige samlinger af scrapbøger med udklip om kunst og kunstnere.

Det kongelige Biblioteks Håndskriftsamling, Kongehusets Arkiv, privatarkiverne på Rigsarkivet samt auktionsprotokoller på Landsarkivet for Sjælland blev endevendt. På Universitetsbiblioteket gennemtrawledes aviser og kunstblade fra begyndelsen af forrige århundrede, det var især kritikken af malerierne, der var spændende læsning. Og sidst, men ikke mindst, gik familiens medlemmer på eftersøgning i gemmerne. Resultatet blev en pragtfuld stor samling af Christians Holms skitser og studier, der var til megen nytte.

På grundlag af det indsamlede materiale har jeg udarbejdet et »katalog« over 91 af Christian Holms malerier. Listen gør bestemt ikke krav på at være fuldkommen, da mange malerier især fra Christian Holms Münchenperiode

er umulige at efterforske: to verdenskrige har ryddet kraftigt ud i Tysklands kunstsamlinger. Der findes desuden et utal af små studier, der har en så skitse-mæssig karakter, at de ikke er medtaget.

I det foregående er jeg gået hårdt til rette med de mange fejl, jeg stødte på under mine undersøgelser. Når jeg er faret i blækkuset, er det ikke, fordi jeg er så naiv at tro, at man kan skrive bøger uden fejl, men mere for at råbe vagt i gevær: Man må aldrig stole blindt på det trykte ord, det skal kontrolleres lige så grundigt som andet kildemateriale. En usandhed bliver ikke rigtigere af at blive sat på prent; men den bliver sværere at gennemskue, når den citeres gennem over hundrede år.

En liste over Christian Holms malerier

Når der ved salg af malerier til hoffet står, at malerierne er solgt til Kongen, betyder det, at Frederik VI købte dem til sin kunstsamling, der var offentlig, mens Christian VIII købte malerierne privat. Derfor kan man af oversigten se, at Frederik VI's malerier med få undtagelser stadig tilhører staten, mens Christian VIII's malerier gik i arv til hans søn.

Målene er angivet i cm, højden først, længden sidst.

Med Kunstf. menes Kunstforeningen i København.

- 1 Kopi efter F. Porbus (Pourbus).
Udstillet Charlottenborg 1823.
- 2 Falkejægere vende hjem i Solnedgang.
Malet 1823. Mål: 23,5 × 31. *Privateje*.
- 3 Thore Hovland i Spidsen for de norske Dragoner overfalder de Svenske paa Præstegaarden Norderhoug.
Malet 1824. Udstillet Charlottenborg 1824.
Mål: 34,5 × 50,8. Købt af Kongen. *Mari-nestaben, Vedbæk*.
- 4 Præstekonen Anna Colbjørnsen er tilligemed en anden Kone gaaet ud for at se Valpladsen, og bliver af en svensk Korporal adspurgt, hvor de norske Dragoner opholde sig.
Malet 1824. Udstillet Charlottenborg 1824.
Købt af Kongen, menes brændt ved Christiansborgs Brand 1884.
- 5 Sæstykke.
Udstillet Charlottenborg 1824.
- 6 Slaget ved Heide 1559. Frederik II, i Spidsen for sin Garde, adsplitter de faa Ditmarskere, som endnu gjøre Mod-stand. En Ditmarsker har sigtet paa Kongen, men forhindres deri af Bertram Ahlefeldt, som han gaar løs paa og slaar af Hesten. Kongen der ser sin Befrier i Fare, nedhugger Ditmarskeren.
Malet 1825. Udstillet Charlottenborg 1825. Købt af Kongen. Efter Frederik VI's død givet til familien Dannemand, tilhørte 1914 particulier W. F. W. Zachariæ.
- 7 Helligdagsmorgen. En Leirscene i Mid-delalderen. Komposition.
Udstillet Charlottenborg 1825.
- 8 Heste og Kvæg paa Marken, Frederiksborg.
Malet 1825. Mål: 26 × 37. Købt af Johan Bülow. Senere ejere: Baron Bille-Brahe-Selby, nationalbankfuldmægtig Emil Bang. *Privateje*.
- 9 Nogle Heste paa en Eng. Studie efter Naturen.
Udstillet Charlottenborg 1825.
- 10 Dronning Philippa i Spidsen for Kjøbenhavns Borgere ved Hansestædernes Angreb 1428.

- Malet 1826. Udstillet Charlottenborg 1826. »Fædrelandshistoriske Billeder« på Frederiksborg 1978. Mål: 124,5 × 184. *Privateje.*
- 11 Et studie af Dronning Philippas Hoved. Malerens senere hustru Rosalie Petit. Mål: 14,3 × 17,2. *Privateje.*
- 12 Et studie til en hofmands hovede. Selvportræt. Malet 1826. Mål: 12 × 13. *Privateje.*
- 13 En Hoppe med et Føl. Malet 1826. Mål: 25 × 34,5. Solgt på F. C. Clausewitz' auktion 1865.
- 14 En Strandbred ved et Kalkbrænderi. Udstillet Charlottenborg 1826.
- 15 Et Parti af Hestehaven ved Frederiksborg, med Heste af forskellige Stod. Malet 1827. Udstillet Charlottenborg 1828.
Sign: C. Holm 1827. Mål: 95 × 125. Købt af prins Christian Frederik (Chr. VIII). Senere ejere: Frederik VII, solgt på grevinde Danners dødsboauktion til rådmand Liisberg, Aarhus, senest solgt på Bruun-Rasmussens Auktioner 1976. *Privateje.*
- 16 Franske Kyrasserer, som angribe en russisk Forpost. Malet 1827. Udstillet Charlottenborg 1828.
Sign: C. Holm 1827. Mål: 70,3 × 97,2. Købt af Kongen. *Fredensborg Slot.*
- 17 Nogle Blinkere af et paa Marchen værende Lansenerregiment blive beskudte fra en fiendtlig Position. Udstillet Charlottenborg 1828.
- 18 Tvende Heste. Udstillet Charlottenborg 1828. Mål: 26 × 36,5. Sign: C. Holm. Solgt på auktion 1835 til auditeur Møller, tilhørte 1882 professor Klingberg. *Privateje.*
- 19 Et Partie af et Kalkbrænderie, skizzeret efter Naturen. Udstillet Charlottenborg 1828.
- 20 J.M. Thiele og hans Forlovede paa en Vej. Malet 1829. Udstillet Raadhusudstillingen, Kbh. 1901. Mål: 38 × 47,5. Ejedes 1901 af amtsforvalter Wilde, Randers. *Frederiksborgmuseet.*
- 21 Hippolyts Død. Malet 1829. Udstillet Charlottenborg 1830. Sign: 1829 C. Holm. Mål: 190 × 264,5. Købt af Kongen. *Statens Museum for Kunst.*
- 22 Hippolyts Død – et studie. Mål: 33 × 45. Sign: C. Holm. Solgt på auktion over Johan Hansens samling 1933.
- 23 Et Landskab. Udstillet på Charlottenborg 1830.
- 24 Unge Heste paa Bogness i Issefjorden. Malet 1829. Udstillet Charlottenborg 1830. Mål: 63 × 95. Købt af geheimekonferensraad N.A. Holten. Ejere: overprokurator Kraft, senest solgt på Herholdt-Jensens Auktioner 1986.
- 25 Et Vinterlandskab – Dresden. Malet 1830. Udstillet Raadhusudstillingen, Kbh. 1901. Sign: C. Holm. Mål: 19,3 × 23,5. *Privateje.*
- 26 En Maler i Tyrol. Malet 1830. Mål: 24,5 × 31. *Privateje.*
- 27 Motiv fra Tyrol. Sign.: C. Holm. Mål: 21 × 26. *Privateje.*
- 28 Motiv fra Tyrol. (Formodentlig »En Dal i Inspruck med høstende Landfolk«). Mål: 21 × 26. *Privateje.*
- 29 Aftenscene ved et Værtshuus i Nærheden af Landsbyen Grün i det bayerske Høiland. I Baggrunden Karvendelbjergene. Udstillet Charlottenborg 1831. Sign: C. Holm. Mål: 47 × 53. *Privateje.*
- 30 En Zigeunertrup som tager Middagshvile. I Baggrunden Fragenstein ved Zierl i Tyrol. Malet 1831. Udstillet Charlottenborg og Kunstf. 1831. Sign.: C. Holm 1831. Mål: 32,5 × 42. Købt af Kunstf., senere ejere: vundet af N. Gerson, købt på auktion 1880 af cand.jur. C. J. Bull.
- 31 Bøgetræ i Dyrehaven. Malet 1831. Mål: 47,5 × 57,5. Solgt hos Bruun-Rasmussen 1989. *Privateje.*
- 32 En Vandhund (New Foundlands Race). Efter Naturen. Udstillet Charlottenborg og Kunstf. 1832. Købt af Kunstf. Vundet af kaptajn i Livgarden greve Baudissin.
- 33 Et Partie i Rørvang ved Frederiksborg; med Heste af forskellige Stod. Udstillet Charlottenborg 1832. Købt af Kunstf., vundet af bogholder P. Gjern.
- 34 Morgenens. Et Partie fra Taarbæk. Udstillet Charlottenborg 1832. Tilhørte 1882 overauditeur L. C. Lassen.
- 35 Middagen – Et Partie fra det bayerske Tyrol.

- Udstillet Charlottenborg 1832. Købt af Kongen, givet til Familien Dannemand.
- 36 Heste ved en Flod i Bayern.
(Kan være det samme maleri som »Et Tyrolerlandskab Middagen«). Mål: 60 × 80. Sign.: C Holm München. *Privateje*.
- 37 Eftermiddagen. Et Partie ved Hjortekjær i Jægersborg Dyrehave.
Udstillet Charlottenborg 1832.
- 38 To Hunde i et Bjerglandskab – Tyrolerens Jagthund, som venter paa sin Herre.
Udstillet Charlottenborg 1833. Mål: 99,5 × 152,2. Købt af Kongen. *Statens Museum for Kunst*.
- 39 Gruppe af tamme Rensdyr.
Malet 1833. Udstillet Charlottenborg 1833. Mål: 51 × 63. Købt af Prins Christian Frederik (Chr. VIII). Solgt på enke-dronning Caroline Amalies dødsboauktion 1882 til . . . Hacke.
- 40 En Høsehund.
Udstillet Charlottenborg 1833, ejedes i 1882 af kammerherre Roepsdorff.
- 41 Partie ved Berchtesgaden i Tyrol.
Udstillet Charlottenborg og Kunstf. 1833. Mål: 30,5 × 36. Købt af Kunstf., senere ejere: vundet af kammerherre P. v. Scholten, solgt på dennes dødsboauktion til greve O. S. Danneeskjold. *Privateje*.
- 42 Tyrolerhus.
Sign.: C. Holm 1834. Mål: 29,8 × 32,5. *Privateje*.
- 43 Partie i Nærheden af Königsee.
Udstillet Charlottenborg og Kunstf. 1833. Købt af Kunstf., vundet af konferensraad F. C. Sibbern.
- 44 Gruppe af Katte.
Udstillet Charlottenborg og Kunstf. 1834. Købt af Kunstf., vundet af mægler Giessing.
- 45 En Hund.
Udstillet Charlottenborg 1834, ejedes 1882 af baron J. C. Bille-Brahe.
- 46 To Geder i Alperne.
Udstillet Rådhusudstillingen, Kbh. 1901. Sign.: C. Holm 1834. Mål: 92,8 × 116,5. *Ministeriet for offentlige Arbejder*.
- 47 En Gruppe af Geder.
Malet 1834. Udstillet Charlottenborg 1834. Købt af prins Christian Frederik.
- 48 Køer.
Malet 1834. Udstillet Kunstf. 1836.
- 49 Rensdyr forfulgt af Bjørne i Nordiske Bjerge.
Udstillet Kunstforeningen i München 1835 og Düsseldorf Kunstakademi 1835. Mål: 67,7 × 78,5.
- 50 En norsk Bonde, der fælder et Rensdyr.
Malet 1835. Udstillet Kunstforeningen i München 1835.
- 51 To Bjørne i Strid om et dræbt Rensdyr.
Udstillet Kunstforeningen i München 1836.
- 52 To Gemser.
Malet 1835. Sign.: C. Holm 1835. Mål: 21,5 × 28,3. Solgt på auktion over Johan Hansens samling 1932. *Maribo Museum*.
- 53 Bjørnehule i nordisk Bjergegn. To Bjørne ved en død Elg.
Udstillet Halberstadt Kunstakademi 1836. Mål: 67,7 × 73,1.
- 54 Hjortejagt.
Udstillet Kunstf. 1836, Charlottenborg 1837. Købt af Kunstf., vundet af dr. Mortensen.
- 55 To Jagthunde – To Høsehunde i naturlig Størrelse streife om paa Marken.
Malet 1836. Udstillet Münchner Kunstverein 1836 og Charlottenborg 1837. Sign: C. Holm München VL. Købt af kronprins Frederik. *Christiansborg Slot*.
- 56 Gemsejagt.
Udstillet Charlottenborg 1837. Købt af prins Christian Frederik (Chr. VIII). Senere ejere: Frederik VII, solgt på dennes dødsboauktion 1864 til konsul Hammer, Boston.
- 57 Bjørn og Rensdyr i Kamp.
Udstillet Karlsruhe Kunstakademi 1837, ejet af vicekongen af Hannover.
- 58 En bayerisk Jæger.
Udstillet Kunstf. 1837, Charlottenborg 1838. Sign: C. Holm. München. Mål: 40 × 35. Købt af Kunstf., vundet af krigsråd Fabritius de Tengnagel. Senest solgt på Bruun-Rasmussens Auktioner 1983.
- 59 Rejsende i Norge.
Udstillet Kunstf. 1837, Charlottenborg 1838. Senere ejere: købt af generalkrigskommissair P. Saabye, solgt på dennes dødsboauktion til købmand Lindberg.
- 60 Stormen paa København.
Malet 1838. Udstillet Kunstforeningerne i München, Hannover og København og på Charlottenborg 1838. Mål: 105 × 135. *Privateje*.
- 61 Daniel Rantzau bemægtiger sig Tureby Bro i Skaane den 17. November 1567.

- Udstillet Charlottenborg 1839. Sign.: C. Holm. Mål: 84 × 117. Købt af Kongen. *Statens Museum for Kunst.*
- 62 Sophie Holm som Barn. Mål: 11,5 × 11. *Privateje.*
- 63 En Flok Gemser. Udstillet Kunstf. 1840, vundet af cancel-list Simonsen.
- 64 En døende Hjort omgivet af Hunde; i Baggrunden nærmer sig et Jagtselskab. Udstillet Charlottenborg 1840. Mål: 75 × 92. Købt af Christian VIII, solgt på enkedronning Caroline Amalies dødsboauktion 1882 til hr. Strande, Østergade 13.
- 65 Et anskudt Rensdyr, som angriber en Jæger. Udstillet Charlottenborg 1840. Ejere: professor Jacobson, kommandør G. Jacobson.
- 66 Hestevogne ved Sendlinger Thor i München. Malet 1840. Sign.: C. Holm 1840. Mål: 72 × 89. Købt af Christian VIII. Senere ejere: Frederik VII, solgt på Grevinde Danners dødsboauktion til grosserer Funck.
- 67 Sendlinger Thor i München. Sign.: C. Holm München 18... Mål: 28 × 34,3. *Privateje.*
- 68 Ridende Jæger. Dateret: 7. juni 1841. Mål: 14,5 × 17. *Privateje.*
- 69 En Vildsvinejagt i Baiern paa en Vinterdag. Malet 1841. Udstillet Charlottenborg 1842. Mål: 68 × 83. Købt af Christian VIII. Senere ejere: solgt på enkedronning Caroline Amalies dødsboauktion 1882 til garver Næsted, Gyldenløvesgade 16.
- 70 Skibsfolk med Heste udenfor et Vertshus. Malet 1842. Udstillet Charlottenborg 1843. Sign.: C. Holm München 1842. Mål: 70 × 89. Købt af Christian VIII. Senere ejere: Frederik VII, solgt på grevinde Danners dødsboauktion 1874 til grosserer Funck, senest solgt på Charlottenborg Kunstauktioner 1949.
- 71 En Piqueur med en Rudel Jagthunde. Udstillet Charlottenborg og Kunstf. 1843. Købt af Kunstf., vundet af major Møller.
- 72 Hertugen af Augustenborg paa Jagt. Malet 1843. Sign.: C. Holm. München 1843. Mål: 96 × 129. Solgt på auktion over Johan Hansens samling 1933.
- 73 En Hjort forfulgt af Hunde. Udstillet Kunstf. 1843. Købt af Kunstf., vundet af hattemager Petersen.
- 74 Rejsende ved en Færge i en Bjergegn. Udstillet Charlottenborg 1844. Købt af Christian VIII.
- 75 Rensdyrjagt. Udstillet Kunstforeningen i München 1844.
- 76 Heste som flygte til Stalden for et Uvejr. Udstillet Charlottenborg 1845. Mål: 89 × 119. Købt af Christian VIII, senere ejere: Frederik VII, solgt på grevinde Danners dødsboauktion 1874 til vekselerer Salomonsen.
- 77 Et Færgested ved Innfloden i Bayern. Udstillet Charlottenborg 1846. Købt af greve A. W. Moltke.
- 78 Romerske Campagnoler ved et Osterie. Udstillet Charlottenborg 1847. Mål: 1,26 × 1,52. Købt af Christian VIII. Senere ejere: solgt på enkedronning Caroline Amalies dødsboauktion 1882 til grosserer Isberg, Gl. Torv 22, senest solgt på Bruun-Rasmussens Auktioner 1975.
- 79 Bøffeljægere i den romerske Campagne. (Studie til »Romerske Campagnoler i den romerske Campagne). Dateret: 3 Marz 1845. Ejedes omkring 1940 af forpagter K. M. Jensen, Nørregaard ved Sakskebølg.
- 80 Italiensk Landskab, Hyrdervande Qvæg. Malet 1846. Udstillet Charlottenborg 1847. Mål: 63 × 80,5. *Privateje.*
- 81 Italiensk Landskab – et Studie. Sign.: Holm, mål: 12,5 × 16. *Privateje.*
- 82 Campagnebønder holde Natterast paa Campo Vaccino. Udstillet på »Udstilling af dansk Kunst«, Charlottenborg 1909. Mål: 17,7 × 22. Sign.: 46 Rom CH til Rosalie. *Privateje.*
- Nedennævnte malerier har det ikke været muligt at tidsfæste:
- 83 To Isbjørne paa en Isflage. Sign.: C Holm. Mål: 67 × 80. *Privateje.*
- 84 Rensdyr i Bjerge. Mål: 27 × 32. Solgt på auktion over Johan Hansens samling 1933. *Privateje.*
- 85 Heste paa Marken. Mål: 20 × 23. Sign.: C Holm München.

- Solgt på auktion over Johan Hansens samling 1932.
- 86 Wassermann – studie af en Hund.
Mål: 12 × 17. *Privateje.*
- 87 En Jæger vender hjem ved Aftenstide.
Privateje.
- 88 Landskab ved Præstø.
Mål: 20 × 26. Solgt på auktion over Johan Hansens samling 1933.
- 89 Æsler ved et Hus.
Mål: 27 × 23. Solgt på auktion over Johan Hansens samling 1932.
- 90 En Bondedreng rider hurtigt for et Uvejr.
Solgt på marinemaler Carl Dahls dødsboauktion 1865.
- 91 Mand og Kvinde i Samtale i Bjergegn.
Mål: 21,2 × 16. *Privateje.*

Medlemstilbud - sidste chance

Kraks Blå Bog. Register 1910–1988

Som det fremgik af Hans H. Worsøes anmeldelse af Kraks Blå Bog 1989 i forrige nummer, kan registeret til de tidligere årgange af Kraks Blå Bog ikke købes særskilt.

Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie vil dog forsøge, at få lavet en særudgave af dette register, såfremt der er interesse herfor blandt medlemmerne.

Det samlede register til alle hidtil udkomne årgange af Kraks Blå Bog vil blive leveret som en indbunden bog på ca. 140 s. trykt på godt papir og indeholde mere end 15.000 personer med fulde navn, titel, fødselsdag og dødsdag. Denne særdeles nyttige opslagsbog vil kunne sælges til Samfundets medlemmer for lige under 100,- kr. pr. stk. (+ forsendelse).

Interesserede bedes sende et postkort til nedenstående adresse med oplysning om navn, adresse og det antal eksemplarer man ønsker. Er interessen tilstrækkelig stor fremsendes registeret vedlagt et girokort i maj 1990.

Postkort mærket »Blå Bog Reg.« sendes til

Personalhistorisk Tidsskrift

Redaktionen v.

Tommy P. Christensen

Bulgariensgade 5, st.

DK-2300 København S.

Orientering

Forespørgsler fra udlandet

Vi har fra Douglas Wilmot, amerikansk statsborger, bosat i Norge modtaget:

Mine oldeforældre kom fra Danmark ca. 1880, og bosatte sig i Oregon, USA. Han hed Nils Peter Jørgensen, født 12. marts 1857 i Korsør og blev gift med Oline Jensen, født i Roskilde (?). Hvem kan hjælpe med yderligere oplysninger og efterkommere?

Breve på norsk eller engelsk bedes sendt til:

Douglas Wilmot
Diks-elvn 4,
6500 Kristiansund,
Norge.

Vi har fra Torbjørn Seiring, Norge modtaget:

I 1713 fik en mand ved navn Jacob Faber borgerskab som brygger i Bergen. Ved den lejlighed opgives det, at han var født »ved Clausholm i Jylland«, men fødselsåret er ukendt. Han døde allerede i 1719 og efterlod enken Anne Cathrine Michelsdatter Garberg og følgende 3 børn: Knud, født 1713, datteren Catharina Elisabeth, født 1714, og datteren Elisabeth Marie, født 1716. Knud giftede sig siden hen med Anne Pison (Pisong, Pigeon). Kender nogen af tidsskriftets læsere Jacob Fabers aner i Danmark, eventuelt om der har levet en familie Garberg. Både Jacob Faber og hans hustru blev begravet fra Bergen Domkirke »med alle klokker og lys...«.

Breve bedes sendt til:

Torbjørn Seiring
Skillbakken 9,
8000 Bodø,
Norge.

Vi har fra Tor Olav Lindal, Norge modtaget:

Jeg søger yderligere oplysninger om et muligt slægtskab mellem to sognepræster. Jens Bundesen Hornemann, sognepræst i Aamot, Østerdalen. Han skulle være født omkr. 1606 i Jylland, og døde i Aamot 1684. Sognepræst Budde (Bonde?) på Salling (i Selde eller Aasted?), Viborg amt skulle være hans fader.

I Norsk Slektshistorisk Tidsskrift, bd. 3 fra 1932 oplyses, at den bekendte Anders Schriver fra Hals i Vendsyssel var beslægtet med Jens Andersen Kjørulf i Østerhalne og Anders Jensen Kjerulf, herredsfoged på Kornumgaard. Kan nogen supplere med yderligere oplysninger om Anders Schriveres aner?

Breve bedes sendt til:

Tor Olav Lindal
Brattåsveien 127,
3140 Borgheim,
Norge.

Vi har fra Simon Ellefsen i København modtaget:

Følgende personer er udvandret fra Danmark og har en stor efterslægt i Norge. Kan nogen bidrage med oplysninger om deres aner?

1. Hans Jacobsen Keinapel, f. 1631 (i Nyk. Sj.?), sognepræst fra 1661 til sin død 1676 i Lødingen, Norge. Indskrevet ved Københavns Universitet 7.5. 1656 fra Frederiksborg skole. Formodentlig er Hans Jacobsen Keinapel, f. ca. 1670, død 1727 i Nyk. F. en nær slægtning.
2. Peder Jepsen Winther (1620 – ca. 1687), foged til Aalborghus, ejer af Nøtten gård i Ålborg, gift med Maren Nielsdatter, hvis søn Jacob Pedersen Winther, f. 1653 i Ålborg, døde 1734 som gårdejer og handelsborger på Tranøy i Norge.
3. Hans Simensen, f. ca. 1570 i Haderslev, død 1618 som foged i Sunnmøre og rådmann i Bergen, Norge. Gift med Karen Pedersdatter Trane, f. ca. 1586 (i Norge?), der var datter af foged i Sunnhordland m.m. Peder Christensen Trane, der var født i Viborg omkr. 1550.
4. Tøger Nielsen, f. ca. 1595 i Røkier (Rørkær) ved Tønder, død ca. 1640 som skrædder. Han var gift med Ingeborg Pedersdatter Trane, en søster til Hans Simensens hustru.
5. Hans Nysted, borger i Nysted på Lolland. Han blev gift med Mette Andersdatter Bredal og deres søn, Oluf Hansen Nysted (død 1679), kom til Norge og blev handelsborger på Liland i Ofoten.

Breve bedes sendt til:

Simon Ellefsen
Sorrentovej 24,
2300 København S.

Vi har fra Chr. Høeg, Sverige modtaget:

Jeg søger kontakt med nogen, der har forsket i den uadelige del af slægten Høeg. Specielt er jeg interesseret i nogen, der kender til Peder Pedersen (Høeg) fra Hove, Smørum herred, født ca. 1630 og død før 1679. Hans enke blev gift med en gårdbruger i Hove, Peder Poelsen.

Breve bedes sendt til:

Christian Høeg
Ekbackevägen 15,
181 46 LIDINGØ,
Sverige.

Vi har fra Gérard Tenissen, Frankrig modtaget:

Jeg er interesseret i slægten Tenissen, og ønsker forbindelse med en evt. dansk gren af slægten. Jeg har indtil nu fulgt mine egne aner tilbage til Jean-Marie Tenissen, der i 1808 var skrædder for 100. Régiment de Ligne à Strasbourg.

Breve på fransk bedes sendt til:

Gérard Tenissen
Bâtiment R1 – No. 3078
Trivaux-la-Garenne,
92140 Clamart,
France.

Stambogsstudier

Stambogsstudierne har taget et stort opsving i de sidste år. Denne internationale kildegruppe, som også har stor betydning for genealogisk forskning, men tidligere måtte nøjes med spredte artikler om enkelte stambøger, er nu genstand for systematisk udforskning. Et vigtigt skridt på vejen var et internationalt symposium i Wolfenbüttel 1978 (se *Personalh. Tidsskr.* 1984, s. 86). Det blev 1986 fulgt op af et nyt symposium om de tidligste stambøger, arrangeret af professor Wolfgang Klose i Karlsruhe, med deltagere fra England, Holland, DDR og Vesttyskland. Her drøftedes spørgsmål om stambøgernes oprindelse og indhold, om kvindestambøger og meget andet, belyst ved hjælp af udvalgte stambøger. Nu foreligger symposiets indlæg på tryk.

Kort forinden udkom Wolfgang Kloses storværk om de ældste stambøger frem til 1600. Udgifveren har ved hjælp af EDB givet os et beskrivende katalog over 1535 stambøger, begyndende med den ældste (Claude de Senarcales, påbegyndt 1545). I en fyldig indledning gør han rede for stambøgernes historie og forklarer det benyttede EDB-system. Derefter følger selve fortegnelsen, opstillet kronologisk, suppleret med et alfabetisk ejerregister, og en liste over de samlinger, hvor de benyttede stambøger findes (mange er dog stadig i privateje eller kendes kun af omtale). Danmark er pænt repræsenteret; således har Det kgl. Bibliotek alene 87 numre, de andre danske samlinger bidrager med yderligere fire. Værket er blevet til gennem samarbejde med forskere i mange lande; for Danmarks vedkommende har undertegnede ydet sit bidrag, suppleret med sine forskningsresultater fra andre europæiske samlinger. Af særlig interesse er imidlertid en komplet alfabetisk fortegnelse over alle navne indtil 1573, suppleret med oplysninger om skriversnes herkomst og indførslernes tematiske indhold. I dette arbejde har Wolfgang Klose vist, hvordan man ved anvendelse af EDB kan udnytte informationsmængden i dette undertiden svært tilgængelige kildemateriale af international betydning. I mine egne studier har jeg brugt stambøgernes oplysninger hovedsagelig til at bestemme studerendes rejseruter. De mange indførsler fra stambogsejernes venne- og omgangskreds, blandt dem også slægtninge, indeholder undertiden nyttige genealogiske oplysninger.

Vello Helk

Stambücher des 16. Jahrhunderts, hrsg. v. Wolfgang Klose (= *Wolfenbütteler Forschungen*, Bd. 42). München 1989. 170 s. – Wolfgang Klose: *Corpus Album Amicorum – CAAC. Beschreibendes Verzeichnis der Stambücher des 16. Jahrhunderts*. Stuttgart 1988. 726 s.

Hjemmeforskning – et supplement

Hjemmeforskning er som navnet siger, den forskning man kan foretage i hjemmet. For at det kan lade sig gøre, må man anskaffe sig et filmkortlæseapparat, samt nogle filmkort/filmruller.

De medier, der skal bruges er først og fremmest filmkortene. Det er jo i de sidste år blevet mere almindeligt, at arkiverne får kopieret de gamle bøger, og derefter lader publikum læse filmene for at skåne arkivalierne. Det er et prisværdigt initiativ, idet vi jo alle er interesseret i at bevare de gamle skrifter for fremtiden. Imidlertid kan man som forsker godt gribe sig i at tænke, at det er lidt besværligt med filmruller. Allerede her er filmkort et væsentligt fremskridt. Den største fordel, ved denne kopiering er dog at man nu som forsker kan købe disse ruller/kort.

Filmrullerne blev fremstillet i samarbejde med mormonerne, derfor kaldes dette materiale nu mormonfilmene. Ved bestilling genkendelig ved et foranstillet M. Det helt primære materiale i disse mormonfilm er kirkebøgerne, som er kopieret fra de helt gamle og frem til 1920. De kan dog kun købes frem til 1891.¹ Meget andet materiale er dog filmet, her kan nævnes skattemandtal og jordebøger fra lensregnskaber frem til 1660, samt ikke mindst folketællingerne. Hvad angår filmkort, arbejder landsarkiverne, i al fald det i København, på et EDB-katalog over de kirkebøger der er tilgængelige på filmkort. Kataloget forventes færdigt om godt et års tid.² Priser på film og filmkort følger sidst i dette indlæg.

For at kunne læse disse filmede kopier, er man nødt til at anskaffe sig et film-læseapparat. Det nemmeste og klart billigste er et læseapparat til filmkortene, men på et eller andet tidspunkt (f.eks. hvis man vil læse skifter) kommer man til et punkt hvor man er nødt til at anskaffe sig filmruller eller man må bestille enkeltoptagelser af interessante kildesteder.

Heldigvis kan det lade sig gøre, at læse filmene i filmkortlæseapparaterne. Man må bare klippe filmene over i passende stykker først. Det kan lyde voldsomt og jeg vil da også anbefale at man klipper et par stykker ud, som man så læser før man klipper hele rullen i stykker. Stykkerne skal være så tilpas små, at de kan ligge under læseapparatets glasplade. Når man så har forsikret sig om, at det er den rigtige rulle, samt at man vitterligt kan læse den, skal man finde en måde at arkivere strimlerne forsvarligt på.

Opbevaringen er selvfølgelig noget man selv kan foretage som man nu er vant til. Dog bør man have fastlagt et system, før man klipper alt for meget i rullerne. Det er meget vanskeligt at rekonstruere filmene, især hvis der ikke er sidetal på. Hvis man vælger at sætte udklippene direkte ned i en kasse bør det være en trækasse, endelig ikke plastik, idet udklippene kan glide. Denne måde er nemmest når man arkiverer, men lidt svært når man skal finde dem

igen. Måden er mest brugbar hvor man skal bruge alle strimler fortløbende. Enkelte udklip og dem man nemt skal kunne finde, kan man placere i kuverter, en eller flere strimler i hver kuvert. Arbejdet med arkiveringen bliver i så tilfælde mange gange større.

Priser:

Filmkortlæseapparat: nyt: kr. 3.500–4.500.³ Brugt: kr. 500 til kr. 1.000 (gennem den blå avis).⁴

Filmrullelæser: nyt kr. 13.000–15.000. Brugt: (er svære at skaffe).

Mikrofilm: 35 mm rulle kr. 195.

Mikrofilmkort: 105 mm × 148 mm kr. 10 pr. stk.

Enkeltoptagelser: 1–25 optagelse kr. 3 pr. stk. 26 og følgende kr. 2 pr. stk.

Xeroxkopier: kr. 1 pr. stk.

Hjemmeforskning kan med fordel også bruges i den EDB-alder vi er på vej ind i. Foreningen for slægtsforskning i EDB (DIS-DK) er allerede i gang med en registrering af medlemmernes arbejdsarkiver.⁶ Når man både har hjemmecomputer og får sat gang i hjemmeforskningen kan man hurtigt nå langt videre resultater end hvis man skulle tage vejen til arkiv.

Jeg håber, at det har givet nogle af læserne lyst og mod, til selv at starte hjemmeforskning. Mine egne erfaringer gennem ca. 2½ år har været meget opløftende.

Jørgen Stage Larsen.

Noter

1. Brev fra Landsarkiver for Sjælland d. 3/7-1989.
2. Samme.
3. Brochure og oplysning fra Mikrodan: MT 4 enkelt slæde mrk. Bell & Howell kr. 3.950,- (dobbeltslæde kr. 4.400,-), MT 8, med enkeltslæde kr. 3.500,- (dobbelt kr. 3.950,-).
4. Personalhistorisk tidsskrift 1987-1: Erik

Kann: Om mikrofilm på arkiverne. Endvidere eget indkøb gennem den blå avis kr. 500,-.

5. Prislister fra Landsarkivet på Sjælland pr. 15/4-1989.
6. Forskerkatalog over medlemmernes Computere, programmer og arbejdsområder udkommet sept. 89.

Resultatopgørelse og balance 1989

for Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie

		1988	1000
		kr.	kr.
<i>Resultatopgørelse</i>			
<i>Indtægter:</i>			
Kontingenter (note 1)		138.600	126
Tilskud (note 2)		40.000	54
Salg af bøger og hæfter (note 3)		<u>9.973</u>	<u>11</u>
		188.573	191
<i>Udgifter:</i>			
Personalhistorisk Tidsskrift			
Trykning	109.474		88
Forsendelse	17.114		16
Øvrige omkostninger	<u>8.574</u>		9
		135.162	
Bøger og hæfter			
Trykning	13.969		10
Forsendelse	<u>343</u>		1
		14.312	
Adm.aftale Odense Universitetsforlag .		24.485	20
Møder og rejser		5.533	10
Databehandling i Slægtsforskning (DIS)		1.572	12
Administration (note 4)		<u>6.437</u>	<u>6</u>
		<u>187.501</u>	<u>172</u>
Årets driftsresultat		1.072	19
Renter		17.000	16
Rødovre Kirkebog		<u>-</u>	<u>1</u>
		18.072	36
Hensættelse til særlige udgivelser		<u>-</u>	<u>34</u>
Årets resultat		<u>18.072</u>	<u>2</u>

<i>Orientering</i>		109
		1988
		1000
<i>Balance pr. 31.12.1989</i>	kr.	kr.
<i>Aktiver:</i>		
Diverse tilgodehavender	36.717	75
Obligationer (note 5)	6.161	7
Konto for særlige udgifter	100.000	100
Likvid beholdning	<u>172.838</u>	<u>88</u>
	<u>315.716</u>	<u>270</u>
<i>Passiver:</i>		
Forudbetalte kontingenter	20.160	54
Skyldige omkostninger	106.627	45
Hensættelser til særlige udgifter	100.000	100
Egenkapital:		
Saldo primo 1989	71.077	
Kurstab på obligationsbeholdning	<u>220</u>	
	70.857	
Årets resultat	<u>18.072</u>	
Saldo ultimo 1989	<u>88.929</u>	<u>71</u>
	<u>315.716</u>	<u>270</u>

Odense 29.1.90

Lise Lund

Foranstående regnskab er revideret og fundet i overensstemmelse med de foreliggende bilag. Den angivne formue fandtes i behold.

Chr. Bjørn-Jensen (sign.)

Allan Hardie Hansen (sign.)

København, 28. februar 1990

Odense, 8. marts 1990

Noter:

1. 1155 medlemmer, heraf 3 restanter.
2. Forskningsrådet 15.000 – Goods Fond 15.000 – Tipsmidlerne 10.000.
3. Lager af bøger og hæfter er optaget til 0, da trykudgifterne er udgiftsført i produktionsåret.
4. Denne post dækker papir, tryksager, porto, telefon og kontorartikler.
5. Samfundets obligationsbeholdning er nominelt 6.900 kr. Beholdningen er optaget til køberkursen pr. 31. december 1989.

Småstykker

Thomesen/Thomsen – Bähr/Behr

Niels Thomesen, f. ?, d. omkr. 1679 blev – antagelig omkring 1672 – gift med Anna Svendsdatter, f. 22/9 1654, d. 21/12 1714. Han var oprindelig borger og købmand i København men købte i sep. 1668 to Rygaard under Hevringholm ved Rygaard Strand på Djursland. Parret fik 4 børn:

1. Svend Behr, f. ?, d. kort efter 1679 som barn.
2. Andreas Nikolaj Behr, f. omkr. 1679, d. ?.
3. Thomas Behr, f. 1666/67, d. 1749 (begr. 23/9).
4. Nille Marie Behr, f. 1673, d. 1759.

Efterslægten er ret godt kendt og beskrevet qua deres ejerskab af Vedø og Skaføgaard godser på Djursland. Tilbage står spørgsmålet – hvorfor fik deres børn efternavnet Behr, og hvor stammer Niels Thomesen fra?

Flere skribenter har antydnet, at slægten stammer fra den bekendte De Bähr slægt fra Tønder. For denne teori taler flere ting:

- a. Niels Thomesen var købmand, og han stammede antagelig fra en rig købmandsslægt.
- b. Nogle af de mandlige arvinger angives at have benyttet våbnet med den gående bjørn – bjørnen blev også brugt i Tønderslægten's våben. Niels Thomesen selv havde i sit segl et anker.
- c. Tønderslægten var en anset og fornem slægt og i fare for at uddø. Niels Thomesen kan meget vel have ønsket at føre slægtsnavnet videre.
- d. Behr-navnet må stamme fra Niels Thomesens moder, da han ellers selv ville have benyttet det.

Hvem kan da hans moder have været? Her ser ud til at være flere muligheder.

I Tønder-slægten, der starter med BERNHARD/BEHREND DE BÄHR finder vi Lütcke de Bähr (Behr). Han havde bl.a. 2 døtre:

1. Magdalene Behr, f. 1576, d. 23/8 1661. Hun var gift med Anders Thomsen d. yngre, f. 1575, d. 22/6 1624, købmand i Tønder.
2. Helvig Behr, f. 1587, d. 19/10 1639. Hun var gift med Thomas Andersen d. ældre, f. 1575, d. 3/3 1654, borgmester og rådmand i Tønder.

Niels Thomesen kunne måske være søn af et af disse ægtepar. L. Andresen anfører, at videreførelse af sen-navnet allerede på den tid anvendtes i enkelte familier.

En mindre sandsynlighed mulighed er, at Niels Thomesen er søn af en datter af Behrend de Behr's datter Catharina de Behr, f. 1613, d. 1669, gift med Christian Thomsen, f. 1596, d. 1669, rådmand i Tønder.

Måske kan Niels Thomesens segl med ankeret give et fingerpeg.

Om nogen skulle have oplysninger til be- eller afkræftelse af ovenstående vil forfatteren være meget taknemlig for at modtage disse.

B. Bæhr.

Kilder:

Personalhistorisk Tidsskrift 1. række 3. bind, s. 394–95.

Personalhistorisk Tidsskrift 7. række 3. bind, s. 245–50.

Personalhistorisk Tidsskrift 1. række 4. bind, s. 84–85.

L. Andresen: Bürger- und Einwohnerbuch der Stadt Tondern bis 1869, Kiel, 1937.

L. Andresen: Geschichte der Stadt Tondern bis zum dreißigjährigen Krieg, Flensburg, 1939.

Hvem Forsker Hvad 1989

Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie har igen i samarbejde med *SSF* udsendt HVH. Sidste år tog man springet ind i edb-alderen, og den nye årgang er da også smukt sat og trykt. Redaktionen, der forestås af Franz Horvath og Helle Villesen har i år modtaget 305 bidrag, en pæn stigning fra sidste års 254.

Som noget nyt i denne udgave har redaktionen valgt at indføre et nyt begreb på linie med »haves« og »søges«, kaldet »Arbejdsområde«. Det er bredere og mere overskueligt, da det tænkes anvendt til deciderede forskningsoversigter. Et godt initiativ, der ikke bliver ringere af, at man fortsat også bringer et personnavneregister og et stednavneregister. Til en pris af 35 kroner + porto er der ikke meget at betænke sig på.

Ekspedition:

Hvem Forsker Hvad
Christian X's Vej 27
8260 Viby J.

SLÆGTEN - nyt tidsskrift

Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger (SSF) har på flere årsmøder diskuteret muligheden for at etablere foreningens eget alternativ til *Personalhistorisk Tidsskrift*. Det er nu sket med bladet »SLÆGTEN – FORUM FOR SLÆGTSHISTORIE«, der udkom med sit første nummer i januar 1990. Dog understreger bladets redaktør Anton Blåbjerg i det første nummer, at bladet ikke skal være en konkurrent til *Personalhistorisk Tidsskrift*. Vi byder det nye initiativ velkommen og håber, det ikke vil virke bremsende for en fortsat udbygning af samarbejdet imellem *Samfundet* og *SSF*.

Redaktøren.

Anmeldelser

Kommunearkiver. Ringsted. Registratur. Udg. af Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm, København 1989.

Kommunearkiver. Fuglebjerg. Registratur. Udg. af Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm, København 1989.

De to registraturer omfatter arkivalier i Landsarkivet fra de kommuner, som i 1970 blev lagt sammen til hhv. Ringsted og Fuglebjerg primærkommune. For de fleste landkommuner er der arkivalier fra 1842 til 1970, men for Ringsted købstad er der først fra og med 1869. Dette arkivfond indeholder til gengæld en del materiale fra tiden efter 1970; ja, enkelte pakker går endda helt op til 1985. På den anden side har mange ældre arkivalier fået lov til at blive i de to primærkommuner – det gælder navnlig sager vedr. teknisk forvaltning. Registraturerne indeholder heller ikke papirer fra kommunale skoler og sygekasser.

I de to bøgers indledningskapitler redegøres der kort og præcist for lovgivningen for kommunaladministration fra 1837 til 1970. Desuden er der tabeller over befolkningsudviklingen i de gamle småkommuner og grafiske oversigter over kommunedelinger og -sammenlægninger mellem 1842 og 1970. Til slut fortælles der om registraturrens opbygning og anvendelsesmuligheder, og der gives et pædagogisk eksempel på udfyldelse af en bestillingsseddel. For Ringsteds vedkommende er det interessant, at der ikke findes nogen pakke med det pågældende nummer . . .

Registraturerne er klart og overskueligt opbygget og vil dermed kunne blive et nyttigt hjælpemiddel for lokalhistorikere og andre forskere.

Jørgen Mikkelsen

Litteratur om Frederiksberg. 4. udgave. Udgivet af Historisk-Topografisk Selskab for Frederiksberg 1989 (Frederiksberg gennem Tiderne XVII). Udarbejdet af Frederiksberg kommunebiblioteker under redaktion af Birgit Rühl. 264 s.

Frederiksberg har altid kunnet glæde sig over en utrolig rig lokalhistorisk litteratur om kommunen, dens mennesker, bygninger og institutioner. Den nye bibliografi, der er afsluttet 31. dec. 1985, indeholder 4806 numre, hvilket er en forøgelse siden sidste udgave (1950) på ca. 3000 numre. I forvejen råder Frederiksberg over et trykt katalog over genealogisk litteratur og en bibliografi over frederiksbergske billeder gengivet i bøger og tidsskrifter. Denne serie bibliografiske hjælpemidler må de fleste andre kommuner misunde Frederiksberg.

Den foreliggende bibliografi er overskueligt indrettet med afsnit om f.eks. kirkelige forhold, samfundsforhold, opdragelse og undervisning, topografi, industri og erhverv, kunst og arkitektur, forlystelser samt historie.

I den sidste gruppe skal man finde de fattige 12 numre, der figurerer under overskriften Personalhistorie, men som dog indledes med en oplysning om, at personalhistorie så vidt muligt er anbragt under det fagområde eller den lokalitet, hvor personerne har haft deres virke. Bogen nummer således adskilligt mere personalhistorisk stof. Det kan findes i registeret, såfremt den pågældende person er nævnt i titlen. Dog ikke altid; anmelderen savner her Henrik Wiium, som skal fin-

des ad en omvej over Store Godthåb. Om det personalhistoriske stof i øvrigt oplyses det i indledningen, at dette »kun er medtaget, hvis den biograferede person har eller har haft sit hovedvirke ved en frederiksbergsk institution eller virksomhed, og artiklen samtidig giver et billede af den pågældende arbejdsplads, eller hvis den biograferede person har boet så længe på Frederiksberg, at artiklen har topografisk interesse«. Synspunktet er rimeligt nok, men det er vigtigt, at det præciseres.

Bibliografien er utraditionel ved i et vist omfang at medtage ikke trykt materiale. Herom hedder det i indledningen: »Arkivalier er medtaget, hvis de er indgået som bogligt materiale i Lokalsamlingen«, velsagtens Hovedbibliotekets lokalsamling. En gennembladning viser da også, at en række maskinskrevne bidrag er optaget. Det er en beklagelig mangel, at de 6–8 mapper med maskinskrevne afskrifter af arkivalier i offentlige arkiver vedrørende frederiksbergske landsteder m.m., som E. Friis havde samlet gennem mange år og i 1975 overdrog Historisk-Topografisk Selskab, ikke er nævnt. Hvis det skyldes, at dette topografisk og personalhistorisk righoldige materiale teknisk beror i Selskabet og ikke i bibliotekets lokalsamling, burde nogen have kunnet overvinde denne vanskelighed, ikke mindst da selskabet jo står som udgiver.

Der vil altid være smuttere i et sådant værk, men det virker som om de er få. Anmelderen har udover ovennævnte kun kunnet finde en enkelt og ikke væsentlig. Et virkelig grundigt stykke arbejde, som enhver med interesse for Frederiksbergs historie og topografi må være taknemmelig for, også personalhistorikeren.

Allan Tønnesen

P. I. Liebe og E. Borgstrøm: Litteraturfortegnelse til de danske hærafdelingers, samt militære korps', Institutioners, Skolers, Arkivers og Museers Historie. Det Kongelige Garnisonsbiblioteks litteraturfortegnelse I, 4. reviderede udgave, 1988.

Skal man finde oplysninger om en af hærens institutioner eller afdelinger er man godt hjulpen med 4. udgave af Garnisonsbibliotekets litteraturfortegnelse nr. 1. Hvis man beskæftiger sig nogenlunde seriøst med slægtsforskning, kan man ikke komme udenom denne bibliografi. Det er her man hurtigt finder oplysninger om den tilgængelige litteratur om netop den militære enhed, som ens forfædre tjente ved. For hver enhed er der nævnt hvilke opslagsværker den behandles i med sidehenvisning, de bøger, piecer, eller manuskripter der behandler den nærmere og endelig de artikler i diverse blade, hvor man kan hente yderligere information. Alt med gode og præcise henvisninger.

Der er dog en lille hage ved benyttelsen. Skal man for eksempel finde oplysninger om en militær enhed fra 1700-tallet, nytter det ikke at kigge efter dens navn på det pågældende tidspunkt i litteraturfortegnelsen. Man leder således forgæves efter for eksempel Slesvigske Nationale Rytterregiment eller Oldenborgske Infanteri-Regiment. De pågældende afdelinger skal i stedet søges under 4. Dragonregiment og 16. Bataljon. Det ville være en god idé at have en fortegnelse over afdelingernes forskellige navne til enhver tid bagerst i bibliografien. Man kan imidlertid altid få hjælp enten gennem Hærens Arkiv, Garnisonsbiblioteket eller ved at læse i A. Hoff og A. N. Hvidt: Kongens Tro Regimenter (1955).

Jesper Godvin Hansen

Suno Scharling: Min slægt. Hvorfor. Hvordan. Hvornår. Clausen bøger, 106 s., ill., 1989. Kr. 128.

Efter at der gennem årtier har været et meget lille udbud af lærebøger i slægthistorisk arbejde, er der nu begyndt at ske noget. Det er således helt uden fortilfælde, at der i løbet af en bogsæson, ja

faktisk med ganske få dages mellemrum, er udkommet to helt nye begyndervejledninger, nemlig Suno Scharlings »Min slægt. Hvorfor. Hvordan. Hvornår« i Clausens håndbogsserie, og Knud Pranges »Mit navn er Jensen« udgivet som grundbog af Danmarks Radio (se anmeldelse nedenfor).

Suno Scharling er af uddannelse historiker, og dette præger i positiv retning hans bog. Hertil kommer, at han også er en god pædagog. I det mindste er bogen tilrettelagt således, at den er velegnet til undervisningsbrug, måske især, som han selv skriver »i det gymnasiale forløb«. Man må derfor håbe, at bogen bliver anmeldt i de respektive fagblade for historielærere, således at flere kan få mod på at indlægge arbejdet med slægtsforskning og med originale kilder i historieundervisningen, og ikke kun som kursusundervisning efter skoletid, således som Suno Scharling selv har praktiseret det. Der er glimrende ideer til opgaver, som i den rette lærers hånd vil kunne varieres efter behov. Alene bogens muligheder som fremtidig undervisningsbog kan derfor siges at give den eksistensberettigelse.

Bogen kan imidlertid også anvendes til selvstudium. For disse brugere vil den være anderledes og indeholde ting, de ikke umiddelbart har kunnet samle op i de hidtidige lærebøger. Dette gælder dog ikke kildekundskab, som – formentlig helt bevidst – er ganske kraftigt nedtonet, således at det er begrænset til de allervigtigste kildegrupper og generelle oplysninger uden alt for mange specialiteter og undtagelser. Pædagogisk er det meget vellykket, at forfatteren i kapitlet om kilderne først gennemgår de vigtigste kildegrupper efter deres indhold, og derefter i et særligt kapitel om arkivkundskab repeterer en del af kilderne efter proveniens og føjer andre til. Det lykkes på denne måde at vise arkivaliernes forskellige former for samhørighed, som hver for sig er vigtige. Det lykkes også, (bortset fra København, hvor man s. 65 let får det indtryk, at Landsarkivet for Sjælland intet materiale har herfra), at få samlet nogle flere detaljer op og alligevel spare så megen plads, at omkring halvdelen af bogen kan bruges til det, der er forfatterens hovedærinde: en helt igennem solid oplæring i en forsvarlig arbejdsmetode, først og fremmest kildekritisk, men også, efter biblioteks- og arkivkundskab, ikke mindst vigtigt: i brug af levende kilder. Til allersidst bliver der også plads til nogle velovervejede ord om EDBs muligheder og begrænsninger i forbindelse med slægtsforskning.

Kapitlet »At skelne det rigtige fra det forkerte – kildekritik« kan med udbytte læses af alle slægtsforskere, og man må nok indrømme, at de hidtidige lærebøger i deres iver for at bringe så mange opstillingssystemer og så megen kildekundskab som muligt, har haft en tendens til ikke at give kildekritikken den plads, den bør have. Med de mange udgivne registraturer og specialvejledninger, der i dag foreligger som stibaner for slægtshistorikerne i arkivmasserne, er det helt på sin plads at prioritere anderledes i en begyndervejledning. Til gengæld kunne man måske så forvente en lidt bredere evt. kommenteret litteraturvejledning, og på dette ene punkt synes jeg, at Scharling svigter. Det er nok rigtigt, at mange forældede titler har fået lov at fortsætte i litteraturlisterne, og at der kan ryddes op, således at man ud fra nogle færre titler selv kan gå videre på egen hånd. En væsentlig hjælp havde det været, hvis de få titler, der er anført, blot havde fået anført sidetal, hvis forfatteren viger tilbage fra en kommenteret bibliografi. Så kunne man f.eks. se, at Fabricius og Hatt var fyldigere end de andre titler, der er anført under håndbøger, og derfra slutte sig til fyldigere litteraturlister. Årstal er dog heldigvis med, således at man kan se, hvad der er up to date i denne sammenhæng. Og medens vi er ved kritikken, så finder jeg det beklageligt, at ordet »stamtavle« bruges i den almindelige ubestemte betydning og ikke kun om en agnatisk efterslægtstavle. Rigtig anvendelse af fagudtryk er dog også en form for god arbejdsmetode.

Disse sidste kritiske bemærkninger er kun anført af hensyn til rettelser i næste oplag – hovedsagen er, at vi har fået en god ny og anderledes begyndervejledning, som forhåbentlig vil sætte sine spor, ikke mindst kildekritisk og med hensyn til arbejdet med levende kilder.

Hans H. Worsøe

Mit navn er Jensen. En bog om slægtsforskning af Knud Prange. Danmarks Radio. Forlagsvirksomheden. 1989. 56 s., ill. Pris 98 kr.

Bag denne noget usædvanlige titel, der også anvendtes til en tv-serie, gemmer sig et usædvanligt arbejde fra den kendte og meget produktive historiker og universitetslektor på Lokalhistorisk Afdeling.

Danmarks Radio har produceret fire tv-udsendelser om slægtsforskning. Det som i gamle dage hed DRs Undervisningsafdeling, men nu er blevet til DR's TV-Fakta, har i den forbindelse fået udgivet bogen. Den er tænkt som en vejledning for nybegynderen, der har fået lyst til at gå i gang. Da programtilrettelæggeren valgte, at lave fire tv-udsendelser uafhængigt af bogen, er denne til gengæld heller ikke bundet til udsendelserne.

Tv-udsendelserne blev sendt i januar 1990 og fortalte om fire forskellige personer, fire forskellige steder i landet; hvordan de var kommet i gang med slægtsforskningen, og hvad det havde givet af oplevelser og problemer.

Bogens tilblivelse er således usædvanlig, og noget tilsvarende kendes vist heller ikke indenfor dansk slægtsforskning. Om det er disse specielle omstændigheder, der også har haft indflydelse på den grafiske udformning virker sandsynligt, for sjældent har man set noget lignende.

Bogens udformning er ikke kun usædvanlig, den er kulørt i den bedste betydning af ordet. Formatet er stort og indbydende, A4 med et lækkert omslag i firfarvetryk. Omslagets lay-out leder tankerne hen på – alt efter læserens egne forudsætninger – enten supermarkedernes tilbudsaviser eller »coffee-table books« i angelsaksisk tradition. Det uhøjtidelige præg gør det let at forestille sig bogen puttet i indkøbsvognen på fredagsturen i supermarkedet; – et rent impulskøb når man skal være lidt god ved sig selv.

Inde i bogen er der også blevet kælet for det grafiske udtryk, for eksempel er blåt på alle opslag blevet anvendt som staffagefarve. Den tospaltede opsætning, en god typografi og et væld af illustrationer – kun et opslag er uden – underbygger det positive indtryk. Centreret over et helt opslag er indholdsfortegnelsen anbragt pænt indrammet og på gråtonet bund. Af den kan man se, at bogen udover indledningen rummer følgende 9 kapitler: Hvad er en familie? Hvor mange forfædre kan man have? (s. 6ff). Hvad skotøjsæsken gemte – eller om at redde det nærmeste først (s. 12ff). Hvorfor der kan findes meget – ikke mindst om »almindelige« mennesker (s. 15ff). Hvor gemmes det? Og hvordan finder man det? (s. 25ff). Er Jensen kommet på tryk? (s. 33f). Det er praktisk at være et ordensmenneske (s. 35ff). Liv i familien (s. 40ff). Slægtshistorie – hvor det foregik (s. 46ff). Lidt om slægtshistorien som håndværk og videnskab (s. 48ff). Endelig findes en litteraturvejledning, en adresseliste, en ordliste og billedkreditering.

Et nærliggende spørgsmål må være, om indholdet nu er lige så indbydende for begynderen som indpakningen? – Og hertil må der svares ubetinget Ja. Forfatteren er veloplagt og på en sjov og uhøjtidelig måde ledes læseren igennem de mange muligheder og problemer som denne spændende hobby kan tilbyde. De mange illustrationer med tilhørende instruktive tekster er strøet med gavmild hånd og øger læselysten yderligere. Tilmed gives et lille lynkursus i gotisk skrift, ligesom man også får sin første anetavle forærende, idet bogens midteropslag er en tom anetavle, lige til at tage ud og bruge!

Glæden ved stoffet virker smittende og forfatteren er ikke bange for at give gode råd, for eksempel hedder det kontant omkring tavler og systemer (s. 40): »Der er mange raffinerede forslag til opstillinger og løsninger, men lad det ligge i første omgang. Det er ikke begynderens problem.« Til dels i forlængelse af dette råd bemærker man det, som næsten kan kaldes bogens archilleshæl. Midt i alt det fristende og fornøjelige nævnes forsigtigt på hæftets s. 48, at: »Lige før dette hæfte slutter, går det måske an at røbe, at slægtshistorie er en videnskab. Det stiller nogle – ikke uoverkommelige – krav til slægtsforskeren, men det åbner sandelig også for en del perspektiver.« Disse par sider er nok bogens svageste. Det fornemmes, at forfatteren har været usikker overfor håndte-

ringen af det vanskelige problem straks at docere krav om videnskabelighed overfor nybegynderen, der lige havde fået sig en ny hobby.

Historisk metode og kildekritik indgår som elementer i universitetsuddannelsen af faghistorikere, og det lader sig umuligt koge ned til to siders gode råd og eksempler. Forsøget er på forhånd dømt til at mislykkes, hvilket til gengæld kan rejse et mere principielt spørgsmål. Hvorledes bør de generelle fordringer til den almindelige slægtsforsker formuleres? Hvor skal grænserne sættes mellem godt og dårligt håndværk, og har slægtsforskningen tilstrækkelig underholdningsværdi til vi blot skal blæse på videnskabeligheden? En holdning, som vist på lidt længere sigt ville skade slægtsforskerne mere end videnskaben. Sådanne spørgsmål trænger sig ekstra på, fordi denne fortrinlige bog utvivlsomt vil inspirere endnu flere danskere til at interessere sig for »den videnskabelige hobby«: slægtsforskning.

Tommy P. Christensen

Fogtdals Kunstsleksikon. Bind 1 og 2. Redaktion: Peter Michael Hornung og Bjarne Jørmæs. Et kunstsleksikon i 12 bind, hvoraf det sidste forventes udgivet i 1992. Udgives på forlaget Palle Fogtdal. Bind 1 og 2 i 1989. 160 s., ill. Pris 346 kr. pr. bind, indb.

Det er altid værdifuldt at have et leksikon. Det er her man får hurtige og korte oplysninger, i dette tilfælde er det om kunst og kunstnere og tilmed på dansk. Det har været savnet gennem mange år. Til gengæld er det straks mere vanskeligt at afgøre, om denne samling af informationer er sammensat og uddybet tilstrækkeligt, så de også har værdi ud fra en dansk personalhistorisk synsvinkel.

Leksikonet er især baseret på det nye, tyske Herders kunstsleksikon »Lexikon der Kunst« og har ialt ca. 5000 kunstnerbiografier, hvoraf ca. 700 er danske kunstnere. Det er disse 700 biografier, der kan have interesse for en personalhistoriker. Desværre er biografierne så summariske i deres oplysninger, at de reelt ingen værdi har for den, der søger informationer om kunstnerens liv. Der findes hverken fuldstændige oplysninger om kunstnerens færden, værkfortegnelse, evt. henvisninger til andre bøger, hvor kunstneren måtte være behandlet eller for den sags skyld modtagelse af æresbevisninger, såsom medaljer og stipendier. Biografierne er ufuldstændige og dermed ikke velegnet i et personalhistorisk øjemed, men i allerhøjeste grad i en almen interesse. Til sammenligning findes Weilbachs kunstsleksikon fra 1950'erne, som hidtil har været stedet, hvor man slog op, hvis man ønskede oplysninger om danske kunstnere. På trods af, at der findes fejlagtige oplysninger og det er relativt gammelt, så kan Fogtdals kunstsleksikon ikke erstatte Weilbachs. Men eftersom Fogtdals kunstsleksikon har medtaget også nulevende danske kunstnere, så vil man i det mindste kunne finde informationer, som ellers kan være svære at finde. Den gruppe af danske kunstnere fra 1950'erne og frem til i dag er med dette leksikon samlet et sted, hvilket er værdifuldt i sig selv. Så er spørgsmålet bare om en personalhistoriker interesserer sig så meget for sin nærmeste samtid, at det er væsentligt, at have et leksikon med disse oplysninger.

På trods af at leksikonet må anses for ikke at have den helt store værdi for en personalhistoriker, så er det dog et væsentligt værk. Det er veltilrettelagt og har mange illustrationer, både i farve og sort/hvid.

Lis Bruselius

Danske Trylleeventyr. Udvalgt af Bengt Holbek. Bearbejdet af Lisbeth Jensen. København 1989. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck. Ill. 159 s. 98 kr.

Bengt Holbek, Tolkning af Trylleeventyr. København 1989. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck. 97 s. 128 kr.

De to bøger om danske trylleeventyr består af et tekstbind med 26 eventyr og et bind med fortolkninger af eventyrerne. De tænkes anvendt i de ældste skoleklasser og af den, som blot er interesseret. Bengt Holbek har valgt historierne blandt Evald Tang Kristensens optegnelser, således at flest mulige eventyrtyper er repræsenteret. Hver fortæller introduceres med en lille biografi, efterfulgt af fortællingerne. Alle er bearbejdet og udstyret med ordforklaringer i margin af Lisbeth Jensen.

Fortolkningshæftet består af to dele. Første del præsenterer og gennemgår den metode, der ligger til grund for anden del, nemlig selve fortolkningen af de 26 eventyr. Metodegennemgangen kan for den uøvede forekomme lidt tør, men læst i kombination med eventyrene og fortolkningerne giver den hurtigt læseren et umiddelbart anvendeligt redskab til en mere systematisk læsning af trylleeventyrene.

Udgangspunktet er at eventyrene er opbygget af en række elementer (skikkelser, ting, begivenheder) i en særlig orden, tre til fem akter. Trylleeventyrernes hovedtemaer er forholdet mellem ung og voksen, overgangen fra enlig til gift og overgangen fra fattig og magtesløs til rig og magtfuld. Metoden hjælper læseren til at identificere forløbet i fortællingen, til at gennemskue historiens enkelte dele og til at erkende disses symbolværdi.

Læseren burde måske have været præsenteret for en vurdering af metoden i forhold til den øvrige forskning inden for dette område. Det ville dog utvivlsomt have gjort fremstillingen tungere. Der er enkelte noter i teksten for den som vil videre, suppleret med både en kommenteret og en ukommenteret litteraturoversigt bagest i bogen.

Bengt Holbek, som har skrevet disputats om trylleeventyr, præsenterer med disse bøger på glimrende vis læseren for en vidunderlig gruppe danske fortællinger, og den, som gerne vil mere end blot underholdes, får et redskab til en mere systematisk læsning. For den historiske interesse er dette væsentligt. Uden en metode kan det være vanskeligt, at få det fulde udbytte af disse fortællinger fra forrige århundredes bondekultur. Man skal ikke lede efter malende miljøbeskrivelser i disse fortællinger. Det man finder, er fortællinger om forhold, der må have været årsag til ligeså megen bekymring og undren dengang som nu, forholdet mellem ung og voksen, rig og fattig og mand og kvinde. Man kan ved hjælp af folkeeventyrene få et kig ind i det tidligere bondesamfunds væsen på det mentale plan.

Julie Fryd Johansen

Jørgen Hatting: For Kongen og Staden, Hernovs Forlag, 137 sider, ill. Pris 160,-.

Jørgen Hatting har skrevet en interessant bog om en hidtil upåagtet side af forrige århundredes studenterliv. Bogen behandler Kongens Livkorps fra korpsets oprettelse i 1801 til dets nedlæggelse i 1872. Korpset var et af de mange frivillige korps, der blev oprettet umiddelbart før og under Englandskrigen. Oprindeligt var tjenesten i Kongens Livkorps frivillig, men fra 1812 blev tjenesten i korpset obligatorisk for alle studerende ved Københavns Universitet. De skulle som alle øvrige borgere deltage aktivt i byens forsvar. Studenterne kom aldrig til at yde nogen betydelig militær indsats, men er af interesse af en helt anden grund.

De færreste er klar over, at guldalderens betydeligste digtere og skønånder havde en militær baggrund. Kendte personligheder som f.eks. H. C. Andersen, Rahbech, Orla Lehmann, Oehenschlæger m.fl. Disse mere kendte personligheder er der ofret en hel del på. Store dele af bogen

omhandler ligefrem livet i korpset set fra deres synspunkt – hvad enten der er kildebelæg for deres deltagelse i de behandlede begivenheder eller ej. Et citat som »Det er vel sandsynligt, at Hegermann-Lindenchrone også har ladet falde nogle opmuntrende ord til en af studenterne i andet kompagni, Andersen, i hans noget lurvede uniform, for han adskilte sig fra kammeraterne ved at være fire år ældre end dem, . . .« og »At H. C. Andersen ikke har været blandt dem der forsømte, må man gå ud fra. Han var jo alle dage overordentlig kongetro« er karakteristiske.

Korpset deltog aktivt under belejringen af København 1807 og i vagttjenesten i København frem til 1814. I den lange fredsperiode frem til 1848 dalede interessen for korpset blandt studenterne. En gang om året blev der afholdt øvelse på fælleden og ellers bestod Korpsets indsats af parader ved festlige begivenheder i Kongehuset. Da den almindelige værnepligt blev indført i 1849 ophørte Kongens Livkorps faktisk med at eksistere, selv om der frem til dets endelige nedlæggelse i 1872 til stadighed stod 2–300 studenter i dets ruller. Det skyldtes, at de studenter, der ikke blev udskrevet til den regulære hær, men skulle gøre tjeneste som trænkuske og lignende, kunne fritages for dette, hvis de i stedet tjente i Korpset.

2/3 af bogen omhandler perioden 1801–1814, mens den sidste 1/3 behandler tiden ca. 1814–1840. Jørgen Hatting behandler sit emne på underholdende – til tider dog lidt for detaljeret måde, i et letlæst sprog. Bogen er ikke forsynet med henvisninger, men der er en fortegnelse over det benyttede materiale – såvel trykt som utrykt. Derudover er der et personregister. Bogen kan anbefales til alle, der ønsker besked med, hvordan en forfaders studenterliv formede sig i 1800-tallet, interesserer sig for de frivillige korps historie i forrige århundrede, eller blot ønsker et interessant og fornøjeligt indblik i livet i København.

Jesper Godvin Hansen

Oscar Udsholt og Bent Thestrup: Reerslev sogns historie. 200 s. 1989. Kan erhverves gennem Høje-Tåstrup kommunes Lokalhistoriske Arkiv, Blåkildegård, Skolevej 54, 2630 Tåstrup for kr. 100,00.

Det er morsomt at blive præsenteret for en sognehistorie, hvis udgangspunkt er, at de to forfattere begge har slægtshistorisk tilknytning til sognet og gennem Hvem forsker Hvad for 6 år siden har fået kontakt med hinanden. Bogen er således et godt eksempel på den nære tilknytning, der er mellem slægts- og lokalhistorie. Det skinner da også tydeligt igennem, hvor de to forfatters hovedinteresse ligger, nemlig på det personalhistoriske plan. Derved er bogen blevet et nyttigt opslagsværk for alle med tilknytning til Reerslev sogn, og da bogen tilmed er forsynet med registre, vil det være nemt og yderst tidsbesparende for kommende personal- og slægtshistorikere at gå til materialet. Til gengæld vil den lokalhistoriker, der søger de lange udviklingslinier og redegørelser for den økonomiske udvikling, ikke få det store udbytte af at læse bogen.

Der er lagt et stort arkivarbejde i at indsamle oplysningerne som ligger bag biografiene over præsterne og lærerne, og også de enkelte gårde har alle fået deres ejerrækker, der som regel er ført tilbage til en jordebog 1567 og derfra helt frem til nutiden. Det siger sig selv, at oplysningerne om de enkelte fæstere må begrænses, men de danner gode udgangspunkter for videre undersøgelser. Også brugsuddelerne og forsamlingshuset er med. I forbindelse med sidstnævnte gives der et par morsomme priseksempler. I 1900 kostede en sodavand 15 øre men en cognak af bedre kvalitet 14 øre – så det var bare om ikke at tage børnene med i byen!

Bogens billige pris skyldes en række donatorer og lokale annoncører, hvis annoncer er samlet til sidst, så de ikke skæmmer selve bogteksten. Andre publikationer med lokal tilknytning kunne måske finansieres på samme vis.

Hans H. Worsøe

Tage Heunecke og Jens Møllerup: Lærerstand på Langeland. Bidrag til Langelands lærer- og skolehistorie. Udgivet i anledning af Danmarks Lærerforenings Langelandskreds 150 års jubilæum, Rudkøbing 1989. 389 s., ill.

Ove Pedersen: Lærerkreds og lærerkår gennem 100 år. Herningegnens Lærerforening 1874–1974. Udgivet af Herningegnens Lærerforening, Herning, 1989. 98 s., ill.

Disse to skolehistoriske værker repræsenterer to forskellige indfaldsvinkler på et skolehistorisk jubilæum.

På *Langeland* har man valgt at lave en personalhistorisk opslagsbog, hvor lærere og lærerinder med tilknytning til det langelandske skolevæsen på land og i by, offentlig og privat er opført. Her til er føjet ganske korte fremstillinger af de lokale skolevæsenere – med undtagelse af skolevæsenet i Tranekær, som har fået tildelt et særligt afsnit. Bogen er rigt illustreret og forsynet med et personalhistorisk indeks, som gør den let at bruge. Endvidere findes en fortegnelse over trykte og utrykte kilder.

I *Herning* har man valgt at fejre lærerkredsens første 100 år med en fremstilling af lærernes, skolens og egnens historie. Bogen illustrerer, hvor mange oplysninger om skolens historie, der kan hentes ved at gå til såvel lokalpressen som til »Folkeskolen«. Brugen af dette kildemateriale sammen med lærerkredsens egne protokoller har resulteret i en levende og velfortalt historie. Især i tiden før 2. Verdenskrig – herefter bliver de hverdagsagtige sider af lærergerningen tonet ned til fordel for især skolelovgivning og fagpolitisk stof. Illustrationerne er velvalgte – bl.a. sakset fra dags- eller fagpressen – bogen afsluttes med en liste over kredsformænd og hovedstyrelsesmedlemmer. Desværre mangler der en litteraturliste.

Selvom begge bøgers hovedrindende er *lærernes* historie, så savner jeg lidt mere om lærernes forhold til *eleverne*. I historien om de langelandske lærere optræder eleverne med deres erindringer – gode, som dårlige – placeret i tilknytning til omtalen af den enkelte lærer. Et enkelt sted er erindringer kombineret med et billede af læreren med børnene – det er en fin idé, som godt kunne have fundet anvendelse andre steder i værket. I beretningen fra Herning er eleverne med på tre billeder. Lærernes forhold til eleverne berøres også i et referat af en klagesag fra 1913, men ellers ikke. Forholdet til *forældrene* er også kun meget sporadisk berørt.

Denne kritik rokker imidlertid ikke ved, at disse to fremstillinger på hver sin måde udgør et fint bidrag til skolens lokalhistorie i al sin mangfoldighed. De er dejligt befriede for den aura af selvros, som ofte står om jubilæumsskrifter.

Ning de Coninck-Smith

Arkivarer skriver breve. En antologi 1882–1959 ved Hans Kargaard Thomsen. Studier og kilder, bd. 6. Rigsarkivet. G.E.C. Gad 1989. 183.00 kr.

Det er ubestrideligt, at det danske Rigsarkiv med de 4 landsarkiver indtager førstepladsen blandt de nordiske arkivforvaltninger med hensyn til publikationsvirksomhed. Ikke blot antallet af publikationer sikrer denne førerstilling, men også disses store forskellighed. Et væld af registraturer og diverse hjælpemidler til udnyttelse af samlingerne er offentliggjort. Endvidere har man stået som udgiver af diverse udgaver af originalt kildemateriale fra både ældre og nye tidsperioder, som nu og i fremtiden sparer arbejdende historikere for mange mødige skridt. Endelig kan nævnes fremstilling af forvaltningshistoriske problemer med tilhørende beskrivelser af ministeriers og lokale institutioners udvikling med dertil hørende meget nyttige og hyppigt anvendte embedsetater. Heller ikke rent videnskabelige afhandlinger om adskillige arkivalske problemer bør lades uomtalt. Med udsendelsen af publikationen: *Arkivarer skriver breve* fra sommeren 1989 har man anslået et helt nyt tema. I denne publikation har man mulighed for at stifte bekendtskab med en

række arkivfolk, som fra det øjeblik, hvor man sammenlagde de to centrale arkivinstitutioner: det kgl. Gehejmearkiv og Kongerigetets arkiv og oprettede lokale provinsarkiver (landsarkiver) for alvor gik i gang med publikationsvirksomhed.

Fra eksisterende samlinger af privatarkiver har arkivar *Kargaard Thomsen* fremdraget en række breve fra arkivarer til kolleger og gode venner. De 111 breve dækker perioden 1882–1959, og blandt brevskriverne finder man en række arkivchefer, blandt andre samtlige periodens rigsarkivarer, landsarkivarer samt afdelingschefer. Kun en enkelt af de udvalgte brevskrivere er endnu i live. Brevsamlingen er grupperet i 3 hovedafdelinger: 1) breve fra årene 1882–1915, 2) breve fra Axel Linvald til Aage Friis og 3) breve fra årene 1915–59, hvori blandt også findes breve fra Linvald, der virkede som rigsarkivar fra 1934–56. Der offentliggøres ikke egentlige embedsskrivelser, men udelukkende privatbreve. Det har den store fordel, at det ikke blot er arkivarer, der fører ordet, men levende mennesker med sådanne personlige følelser, naturlige reaktioner over for omgivelserne samt sympati og det modsatte overfor kolleger og foresatte. Ikke alle brevskriverne kan kaldes benådede brevskrivere, men den nu foreliggende brevdugave må dog generelt karakteriseres som værdifuld i menneskelig henseende for den generation af arkivarer, som i dag skal føre deres gerning videre. Den vil i høj grad gøre fortidens arkivarer mere nærværende for de nulevende. Brevene fortæller desuden megen nyttig institutionshistorie og vil nok i mange tilfælde give nogle værdifulde baggrundoplysninger, som ikke altid vil kunne fremdrages af de mere officielle dokumenter. Man erfarer således med glæde om landsarkivar Georg Saxilds arkivekspedition til de dansk-vestindiske øer efter disses salg til USA, at han med stort velbehag nød den bløde og indsmigrende madeira, og at han også med begejstring kastede sig over »de vældige knippelcigarer fra Havana«. Arkivarer har ikke altid været så verdensfjerne og støvede, som mange måske tror. De aftrykte breve fra Axel Linvald til Aage Friis kaster også lys over begivenheder udenfor den snævrere hjemlige arkivalske andedam. Han skriver levende om sine studiebesøg i Stockholm, Genève og Paris og de personer, han her kom i kontakt med. Også rigsarkivar Secher dyrkede med udbytte de nordiske kontakter med breve til rigsarkivarerne i Stockholm og Kristiania.

Det bidrager i høj grad til levendegørelsen af den ældre arkivargeneration, at man har illustreret brevtæksterne med en række fotografiske optagelser. Det drejer sig ikke om de sædvanlige stereotype og ret så kedsommelige portrætoptagelser af enkeltpersoner. Fra Rigsarkivets værdifulde fotografisamling er fremdraget en række privatoptagelser fra begyndelsen af 1930erne, der giver morsomme indtryk af den ældre arkivargeneration med og uden sort silkekalot. Man bør være initiativtageren til disse fotografiske optagelser dybt taknemmelig. Man kan kun beklage, at en tidligere generation, der dog havde haft en tilsvarende mulighed, ikke har udnyttet denne. Her må man nøjes med brevoplysninger og eventuelle memoirer, men et godt fotografi kommer nok den historiske sandhed nærmere. I hvert fald kan et sådant øjebliksbillede bekræfte eller udfylde en eksisterende beretning.

Harald Jørgensen

A. E. Larsen: Lysestøber – Hørkræmmer – Borgersoldat. En kulturhistorisk skitse af en københavnsk købmandsfamilie i 1800-tallet, Høffding-familien. Dansk Historisk Håndbogsforlag, 1988. 192 s., ill., hft. Pris 148 kr.

Lysestøberen i denne bogs titel var Ole Høffding født 1784 i Marvede præstegård, og død i København 1836. Han var ud af præstefamilie, men måtte søge sin lykke i København som arbejdsmand. Med tiden blev han dog uddannet lysestøber og etableret med hustru, barn og egen virksomhed.

Barnet, Niels Frederik Høffding (f. 1807, død 1873) blev senere hørkræmmer og borgersoldat. Det er ham, der er bogens centrale person. Hans virke som hørkræmmer og grosserer i de årtier hvor København sprængte sine rammer, fysisk med nedlæggelsen af voldene og i mere overført forstand med den nye lov for næringslivet i 1857, er bogens emne.

N. F. Høffdings forretning blev drevet fra hjørnet af Gl. Torv og Nørregade, en ejendom, der ikke eksisterer længere. Både ejendommens, torvets og kvarterets (omkring Vor Frue kirke) historie gennemgås af forfatteren i et forsøg på at sætte familiens historie ind i en større sammenhæng. Det er et prisværdigt forsøg og ganske interessant læsning, selvom det kan halte lidt, når familiens historie ind i mellem drukner i de mange århundreders byhistorie. Det middelalderlige København, ildebrandene i 1728 og 1795 er da fængende stof; men ikke en nødvendig forudsætning for, at læseren kan forstå familien Høffdings situation i det 19. århundrede.

Tilsvarende kniber det også med begrænsningens svære kunst omkring N. F. Høffdings indsats i Københavns Borgervæbning fra han blev rekrut i 1829 (s. 110) til borgervæbningen ophævedes i 1870 (s. 129). Ingen tvivl om, at borgervæbningen nok har betydet meget for ham, der opnåede at blive kompagnichef og efter permitteringen endda fik rang af oberst. Men borgervæbningens historie fra 1400- og 1500-tallet og fremefter er nok at gå et par spadestik dybere end nødvendigt for en kulturhistorisk skitse af en københavnsk købmandsfamilie i 1800-tallet.

Efter N. F. Høffding omtales og tildels karakteriseres Martha Kirstine Rasmine, Victor, Harald, Theodor, Otto og Marie Elisabeth (gift Gjellerup) Høffding. Victor Høffding (1836–1910), grosserer, arvede faderens forretning (1873) og hans egen søn Aage Høffding videreførte den sammen med Otto Petersen. Man studser uvilkårligt, når denne interessante familie/firma-historie afbrydes (s. 151) med ordene: »Det blev ophævet i 1920'erne eller begyndelsen af 1930'erne. Det er vanskeligt at få et eksakt svar på dette.«

Omkring Harald Høffding, som velnok er den af Høffding'erne der påkalder sig den største interesse i en bredere kreds har forfatteren valgt, at udelade hele hans faglige og filosofiske virksomhed, og for den uindviiede bliver det næsten kryptisk, når det (s. 157) fortælles: »Under provisoriereringen med Estrup som leder, var Høffding ind imellem i offentlighedens søgelys af forskellig årsag, som jeg her ikke skal komme ind på. Det var på et hængende hår ved at blive til en afsked for ham og kollegaen Erslev, men heldigvis nøjedes man med en meget stærk reprimande.«

Når man sidder og læser om familien Høffding mærker man klart, at det er et interessant stof forfatteren har under behandling. Det er brikker til en mosaik af det københavnske borgerskabs blomstringstid, og vi følger en slægts sociale opstigen, frem til solid velstand, dannelse og anseelse. Forfatteren, der er giftet ind i familien Høffding, skaber et positivt eftermæle for slægten, og selvom vægningen af de emner, der tages under behandling kan forekomme mindre indlysende og sprogbehandlingen kan drille, så er det et prisværdigt forsøg på en anderledes slægthistorie. Hertil kommer at den pæne bog til en yderst fornuftig pris er nydeligt udstyret med fotos, kort, forfatterens egne instruktive pennetegninger, en forenklet stamtavle, en årstalsliste, en liste over anvendt litteratur (»Anvendte kilder«) samt forbilldelige personnavne- og stednavneregistre.

Lisa Elsbøll

Ib Ostenfeld: Blicher-studier. Poul Kristensens Forlag. 92 sider. Kr. 120,00.

Igennem et langt liv har lægen og forfatteren Ib Ostenfeld forsket i det menneskelige sind. Som psykiater har han været optaget af patienter, som forfatter især af kunstnere. I denne smukke lille bog har han samlet en række afhandlinger – de ældste fra før 1968 – om St. St. Blicher. Afhandlingerne breder sig over et større spektrum af emner, fra personlighedsanalyser af personer i Blichers noveller, over fastlæggelse af topografi (Fjorten dag i Jylland) til en indfølt helhedsopfattelse af Blichers livssyn. Ostenfeld fremhæver Blicher som et øjemenneske, som med ord kunne male et pragtsceneri, som leder tanken hen på den hollandske højrenæssances malere. Han går i rette med de kritikere, som især har hæftet sig ved Blichers tvivlsomme egenskaber som samfundsborger og fremhæver, at Blicher snarere var sangviniker til det uholdbare end den melankoliker, man ofte har beskrevet. Men et stemningsmenneske, hvis sind kunne rumme alt fra begejstring til dyb sørgmodighed, var han.

En lille afhandling fra ca. 1972 beskæftiger sig med novellen *Letacq*, som i det indledende afsnit indeholder en begravelsessalme, som i denne bog gengives in extenso. Endvidere offentliggøres for første gang en meget smuk melodi af Finn Høffding til salmen. Ostenfeld gør opmærksom på, at denne salme burde finde sin plads i vores salmebog, side om side med vore øvrige salmedigteres dejlige poesi. Man må give ham ret.

Den sidste afhandling før den korte Epilog handler om »Sporene efter Blicher hos Henrik Pontoppidan« – et emne som naturligt nok må påkalde sig særlig opmærksomhed hos en forfatter, som elsker Blichers forfatterskab og har Henrik Pontoppidan til morbror. I sine erindringer, bd. 4, fremfører Pontoppidan nogle betragtninger vedr. sin mødrene slægt, Oxenbøll'ernes fremmede oprindelse (afvist af H. Øllgaard i *Personalhistorisk Tidsskrift*, 1963) Ostenfeld foreslår nu, at Pontoppidan kunne have blandet »reminiscenser fra Blichers novelle *Marie* ind i sine overvejelser«!

Alt i alt en givtig lille bog, udg. med støtte af Velux-Fonden, som fortjener stor hæder for sin støtte til dansk kulturliv. Dog anbefales det at have Blichers forfatterskab meget præsent før læsningen.

Kirsten Prange

Hanne Flohr Sørensen: Johanne Krebs. Noget må der være, der har ens hjerte. Udgivet på Amadeus forlag. 1988. 210 s., ill. Pris 225 kr.

Jeg er enig med Hanne Flohr Sørensen i, at »noget må der være, der har ens hjerte.« Hanne Flohr Sørensen er mag. art. i *Nordisk Litteratur* og tilhører den generation af nulevende kvinder, som genopdager vor fortids kæmpende kvinder. Et afsnit af historieskrivningen, der nok aldrig ville have været skrevet, hvis ikke vi havde haft kvindeoprøret i 70'erne. Pål Dahlerup's doktorafhandling om »Det moderne gennembruds kvinder« (Kbh. 1983), er et flagskib inden for den del af forskningen, og Hanne Flohr Sørensen har da også hentet inspiration fra både Pål Dahlerup og vor fortids »gyldne« kvinder.

Biografien over Johanne Krebs er især koncentreret omkring det skæbnesvangre år 1888, hvor Kunstakademiet åbner en afdeling for kvindelige elever. Johanne Krebs er den centrale person i hele den strid, som udspiller sig omkring kvindelige kunstneres ligelige adgang til samme uddannelse som mændene. Det portræt Hanne Flohr Sørensen har tegnet af Johanne Krebs viser, hvordan hun ikke alene var en modig kvinde, der sagde mændene imod, men også forstod at benytte sig af strategi, for at få gennemført sine ideer. Med historiens kølige overblik som ballast, ses det, at denne strid var en ideologisk kamp for ligeberettigelse mellem kønnene, hvor Johanne Krebs' rolle blev lig med den udvikling, der skete indenfor samfundet. Hendes landvindinger for kvindelige kunstnere i Danmark har betydet utroligt meget for eftertiden og hun bør med rette have en plads i historien, hvad Hanne Flohr Sørensen nu har givet hende.

Biografien som omfatter kvindesagsforkæmperen, kunstneren og privatpersonen Johanne Krebs er bedst hvad angår delen om kvindesagsforkæmperen. Foruden at være den største del af bogen er det også den mest dokumenterede med masser af citater og grundigt baggrundsstof. Afsnittene om kunstneren Johanne Krebs har ikke samme grad af overblik som det øvrige stof, hvilket er meget naturligt, da Hanne Flohr Sørensen ikke er kunsthistoriker. Men hvis kunstneren Johanne Krebs skal vurderes på lige fod med sine mandlige kollegaer fra samtiden, så er det også nødvendigt at sammenligne hendes værker med de strømninger som fandtes og det er jo netop hvad vi kan gøre i dag. Jeg mener, at der ud fra det righoldige billedmateriale, som bogen byder på, viser sig en kvindelig kunstner, som kunstnerisk set fulgte tidens strømninger og gjorde det godt.

En velskrevet og spændende biografi.

Lis Bruselius

Sigurd Rambusch: Jakob Scavenius. En moderne politiker i det gamle Højre. Udgivet af Jysk Selskab for Historie, Århus 1988. 297 s., 244 kr.

Forsiden til denne bog prydes af et uddrag af en tegning fra Blæksprutten 1902. Vi ser Jakob Scavenius i 5 forskellige roller: som selskabsmand, jæger, kirkeminister, kammerherre og københavner med K. Billedet er velvalgt, da det klart udtrykker en af hovedpointerne i Rambusch' fremstilling: Scavenius var en farverig og sammensat personlighed med stærke aristokratiske træk.

Scavenius, der levede fra 1838 til 1915, var født på Gjorslev, som han selv overtog i 1869. I vintermånederne boede familien dog i København. Han blev cand.polit. i 1863 og 2 år senere medlem af Folketinget, hvor han – med en afbrydelse på 4 år – sad indtil 1901. Fra 1880 til 91 beklædte han posten som kultusminister, og i mange år udførte han et betydeligt organisationsarbejde i sit parti, Højre. Således var han en af de første i partiet, der forstod at bruge aviser som led i det politiske arbejde.

Scavenius' politik bar iflg. Rambusch klart præg af erfaringerne fra 1864. Han ville have et militært stærkt Danmark, og dette krav gik forud for alt andet. Efter valgnederlaget i 1884 var Estrup ved at give efter for Venstres krav om regeringsmagten, men Scavenius overtalte ham til at fortsætte, idet han frygtede, at en Venstregering ville sætte arbejdet med Københavns fæstning i bero. Som kultusminister var Scavenius ikke bleg for at afskedige embedsmænd, der agiterede imod regeringen. Men samtidig var han det kulturelle frisinds mand, og på dette punkt fandt han sine nærmeste meningsfæller blandt de radikale. Rambusch nævner bl.a. det fortrinlige samarbejde mellem ham og Edvard Brandes om udarbejdelsen af en ny teaterlov. I det hele taget fremhæves Scavenius som en dygtig og flittig minister, der gennemførte mange fremsynede reformer trods de meget vanskelige arbejdsvilkår i Rigsdagen i 1880'erne.

Til det modsigelsesfyldte billede af Scavenius hører hans private forhold. Han havde dyre vaner (fester, teater, væddeløb m.m.), var uheldig med en del investeringer og brugte mange penge på det politiske arbejde. Tilsammen medførte det, at Gjorslev allerede omkring 1880 var belånt for hele vurderingsværdien, og bedre blev det ikke siden. Dertil kom rygterne om hans udenomsægteskabelige affærer. Det belastede forholdet til mange partifæller og til kirkelige kredse, hvilket var en medvirkende årsag til, at Estrup afskedigede ham i 1891. Fyringen skyldes dog også, at Scavenius' kompromisløshed overfor Venstre ikke længere var i overensstemmelse med resten af regeringen.

Scavenius' tid som minister og folketingsmand står naturligt i centrum for Rambusch' afhandling, men det betyder ikke, at de andre livsafsnit bliver forsømt. F.eks. gøres der relativt meget ud af Scavenius' skolegang, og det fremgår, at den vordende godsejer allerede i latinskole- og studieårene havde meget bestemte og aristokratiske prægede holdninger: han satte æresbegrebet højt og gik ind for dueller! Kilderne til dette er dels papirer fra Scavenius' store privatarkiv, dels en mødeprotokol fra en studenterklub. Flere medlemmer af denne klub blev siden Scavenius' politiske kampfæller, og Rambusch giver i det hele taget mange eksempler på, at Scavenius i sit politiske virke havde stor glæde af sine gamle personlige forbindelser. Forfatteren påviser også, at Scavenius var ivrig foreningsmand livet igennem, og at dette spillede en stor rolle for hans personlige og politiske udvikling.

Selv om bogen bygger på et meget stort og heterogent kildemateriale, er der kommet en klar og overskuelig fremstilling ud af det. Den fyldige indholdsoversigt og de mange korte afsnit gør det let at orientere sig, og der er mange fine sammenfatninger. Men den veldisciplinerede forfatter har for sjældent givet sig selv lov til bare at fortælle. Den koncentrerede skrivestil, kombineret med en udpræget tilbøjelighed til at ville have alle data med, gør, at en del afsnit antager en temmelig tør opremsningskarakter. Det gælder ikke mindst omtalen af privatekonomien samt nogle af de politiske resultater. Der er langt mere liv over beskrivelsen af de politiske kampe.

Bogen har mange relevante illustrationer, fortrinsvis portrætter og politiske vittighedstegninger fra samtidige blade. Der er også et nyttigt skema over Scavenius' slægt. Derimod skæmmes bogen af mange uheldige orddelelinger og andet typografisk sjuskeri.

Jørgen Mikkelsen

Dyrekøbte erfaringer. Overretssagfører Otto Fabricius' erindringer, udgivet ved L. B. Fabricius. Reitzels forlag, København 1989. 270 s. Hft. Kr. 183,-.

Overretssagfører Fabricius levede sit liv, som han procederede sine sager; uden manuskript. Hans uvilje mod at gøre tilværelsen til et bogholderi tilsiger ham, at skrive sine erindringer efter hukommelsen og ikke på grundlag af breve, dagbogsnotater og lignende. En del erindringsforskydninger antyder, at stoffet ikke er blevet gennemset og revideret af forfatteren. Men da bogen ikke er skrevet som et forskningsbidrag betyder dette mindre. Iøvrigt ledsages Fabricius' kronologisk fremadskridende fortælling af udgiverens fyldige noter. Ydermere gør et personregister bagerst i bogen navnesøgning let.

Billedet af den aldrende overretssagfører, magtfuldt tilbagelænet i chesterfield'en og med havneseren mellem fingrene toner frem, når han i en letflydende konverserende stil fortæller sine børns historier om sit liv; sådan som han ønsker at videregive det. Og netop i stilen ligger bogens egentlige værdi. Fabricius' baggrund er det højere borgerskab fra tiden før verden gik aflave, altså før 1914. Verden var dengang større end idag, og udsynet følgelig betydeligt mindre. Men Fabricius er tro imod sin verden; med alle dens begrænsninger. Hans sprogtone er personlig, men langt fra original. Indsigt og vidsyn er snarere et resultat af medfødt og miljøbetinget indfølelse, end af refleksion. Grænser skal respekteres og ikke overskrides. Hans interesse for musik og hans sans for juræns lejlighedsvis tåbelighed placerer ham imidlertid fordelagtigt i en stand, der jo ikke kan siges at være overbebyrdet med ånd.

Otto Fabricius bruger bogens første halvdel til at fortælle om sin barndom og ungdom. Her bevæger han sig i kredsen af familie og venner, tonen er derfor ret indforstået. Et væld af personer går over scenen, blandt de kendte kan nævnes Anton Rubinstein og Lange-Müller. Blandt de ukendte, Julius Jensen, senere kammerherre og direktør i Udenrigsministeriet. Men da med navnet *Clan*. Det navn klinger vist stadig i offentlige korridorer. Senere præsenteres et lettere tvivlsomt, odenseansk advokatkontor anno 1911. Mejerieksport i jantelovens fædreland; endda før janteloven var blevet indført. Th. Madsen-Mygdal, professor L. V. Birck og mange andre. Personerne karakteriseres almindeligvis i få ord, men altid med et blik for deres sociale status; en værdimåler forfatteren – typisk for sin art – har et klart blik for. Dog skal det understreges, at det afgørende for Fabricius er menneskelighed, moral og anstændighed. Som gentleman behersker han antydningens kunst og ved, at stilheden kan være det mest larmende. Derfor kan han for eksempel i relation til Madsen-Mygdal holde en distanceret positiv tone, selvom hans egen holdning er tydelig. Denne stil, der formentlig er et udtryk for livsholdningen i den verden der var hans, gør ham til en ypperlig repræsentant for det bedste i en gammel konservativ tradition, der desværre døde ud længe før han selv.

I en tid, hvor moral og ansvarlighed defineres ud fra straffeloven, og anstændighed ud fra økonomiske kriterier, er det bemærkelsesværdigt at stifte bekendtskab med en mand – oven i købet en advokat – der satte sin personlige hæderlighed højere end sin bankkonto. Det gjorde øjensynligt Otto Fabricius, både i ord og i handling.

Carsten Rolfsen

Viggo Klausen: »Sådan var det på landet i tyverne«. Erindringsserien »Folk fortæller« nr. 1. Udgivet af Foreningen Danmarks Folkeminder, 1979. 40 s. Pris 40 kr. Medl. 28 kr.

En meget veloplagt og fængende erindringsbog om en ung husmandssøn. Efter sin konfirmation kom han ud at tjene på både store og små gårde på Sjælland. Det var i 1920'erne og Viggo Klausen fortæller om arbejdsgangen, dyrene, kammeraterne, arbejdsgiverne, mellemlederne, og om leveforholdene for landproletariatet. Han kommer også ind på Landarbejderforbundet under ledelse af Oscar Levinsen og de mange arbejdskampe der måtte udkæmpes for at få organiseret landarbejderne. En gruppe af arbejdere, der for hovedpartens vedkommende absolut ikke følte det naturligt, at solidariteten nu skulle være mellem arbejdere; og ikke mellem dem og deres husbond.

Viggo Klausen forlader landbruget i 1933 og tager på Antvorskov Højskole, senere – i 1939 – blev han plejer på Bispebjerg hospitals psykiatriske afdeling, hvor han arbejdede indtil sin pension i 1969. Alligevel var han de næste seks år opsynsbetjent på Frilandsmuseet.

Viggo Klausen nævner ikke mange navne, men fortæller blandt andet at han har tjent på »Holger Rasmussens gård på Sjælland«. En anden er fodermester Olsen på en gård i Sydsjælland underlagt et af Sjællands største godser. Svage spor at gå efter, hvis det har fanget interessen. Har bogen således ikke den store værdi med hensyn til navnestoffet, så forholder det sig omvendt med dens beskrivelse af arbejdsforhold i en form for landbrug, som er forsvundet idag. Bogen har intet register, men derimod en lille ordliste, der forklarer ord og vendinger brugt i teksten, som for eksempel »Cikorievand«.

Lisa Elsbøll

Martine Loth: Slægtsminder. Erindringsserien »Folk fortæller« nr. 20. Udgivet af Foreningen Danmarks Folkeminder, 1987. 74 sider. Pris 80 kr. Medl. 40 kr.

I 1955 skrev lærerhustruen Martine Løth en beretning om sin slægt og om sine unge år i Drastrup nær Ålborg. Hun var på dette tidspunkt 72 år og meget svagtseende. Hun var ikke engang i stand til at læse, hvad hun selv havde skrevet, men måtte have andre til at gøre det for sig. Viljestyrken fejlede imidlertid ikke noget, så da hun var færdig, var der kommet et helt lille bogmanuskript ud af det. Det er nu blevet udgivet med et interessant forord af nevøen Poul Vad.

I indledningen formulerer Martine Løth selv klart formålet med sin historie: »Jeg vil ønske, at de i vor slægt, der er unge, og børnene må eje stærke slægtsfølelser, det er nemlig med til at gøre livet rigt, og vi skylder vore fædre at holde deres navn og liv i ære, og det må vi da hjælpe til med ved at fortælle om dem.«

På den baggrund kan det ikke overraske, at bogen indeholder en del navnestof, som nok kun har interesse for den nærmeste familie. Men den bredt anlagte fremstilling rummer meget andet end navne og årstal. Forfatteren fortæller omhyggeligt om levevilkår og skikke i det gårdmandsmiljø, som hun voksede op i. Navnlige dvæler hun længe ved de store fester; blandt meget andet hører vi om forridere ved bryllupper, barselskoner samt kvindernes festdragter. Sidstnævnte beskrives med en næsten fotografisk præcision. Det samme gælder indretningen af barndomsgården.

Også den dårligst stillede del af befolkningen får nogle ord med på vejen. Løth fortæller, at fattige børn stjal mælk fra gårdmændene ved at malke deres køer om natten. Og hun beskriver, hvordan fattige kvinder fra Ålborg vandrede rundt fra gård til gård de sidste 14 dage før jul for at bede om julemad.

Bogen giver et hyggeligt billede af sygdom og sundhed på landet i 1800-tallet. Som så mange andre slægter var Løths hårdt plaget af tuberkulose, og hendes mor blev flere gange ramt af tyfus. Det er ikke så mærkeligt, at man havde et helt anderledes fortroligt forhold til døden end nu om dage. Det kommer stærkt til udtryk i følgende passage: Den 18-årige moster Maren havde fået am-

puteret et ben og følte sig meget svagelig. Hun bad derfor sin far om at bestille en ekstra kiste, da han alligevel skulle til byen for at skaffe en kiste til hendes nyligt afdøde bror. Faderen gik modvilligt med på Marens ønske, og pigen blev meget glad. Hun døde kort efter.

Martine Løth stammede fra et religiøst miljø, og hun havde selv sit ståsted i Indre Mission. Det sætter et vist præg på fremstillingen. F.eks. fortæller hun med glød om, hvordan både moderen og moster Hanne lagde dansens djævelskab bag sig, da de »blev fundet af Gud«. Hun nævner også, at moderen flittigt gik på besøg hos de syge i landsbyen for at få dem omvendt i rette tid. Bag den begejstrede beskrivelse aner man en nidkær missionsvirksomhed, der må have været ubehagelig for de syge, der havde en anden livsindstilling.

Bogen er skrevet i et enkelt sprog med mange korte sætninger. Den er forsynet med en række fotos af forfatteren og forskellige medlemmer af slægten.

Jørgen Mikkelsen

Dagny Jensen: En bange mus – en arbejderkvindes erindringer. Udgivet i samarbejde med Projekt Arbejdslivets Historie, Vejle. Forlaget Kulturbøger. Ringe, 1989. 192 s. ill.

Den bange mus er Dagny Jensen. Født i 1919 og opvokset i og omkring Vejle. Hendes barndom og ungdom i 20'erne og 30'erne indgår i erindringerne, der starter i fireårs alderen og slutes i 1944, da hun føder sin søn Bjarne. Tiderne var svære, faderen var i perioder arbejdsløs, moderen måtte tage natarbejde, brødrene kom tidligt ud på arbejdsmarkedet – det gjaldt nu også Dagny selv... Familie, venner, skolen, arbejdspladser og fritid beskrives på såvel godt som ondt; og med en imponerende detaljerigdom. Detaljer fra dagligdagen dengang huskes med nærmest fotografisk nøjagtighed: – scener fra arbejdsprocessen i tekstil- og pap-industri, om påklædning, om boligindretning og fødevarer. Bogen er en lille guldgrube for en kulturhistoriker. Selv en venindes ulovlige abort i København tager Dagny os med til!

Desværre kan en slægtsforsker ikke drage nytte af bogen. Dagny har nemlig af hensyn til personer i sin fortid ændret en del navne. Det er således praktisk talt umuligt for en udenforstående at vide, hvornår et personnavn er ægte. Det er da meget hensynsfuldt, men også synd, idet hun sjældent fortæller direkte dårlige ting, og de omtalte personers familier i hvert fald effektivt er afskåret fra at glæde sig over de oplysninger, hendes åbenhed bringer.

Igennem hele bogen er der en meget åben og realistisk tone, også i behandlingen af emner som kærlighed og seksualitet. Også det gør den meget læseværdig, så meget mere som den også bringer mange andre fine nuancer af almindelige menneskers hverdagsliv i 1920'erne og -30'erne. De personalhistoriske oplysninger kan derimod kun bruges med den allerstørste varsomhed.

Lis Elsbøll

A. E. Larsen: Lysestøber-Hørkræmmer-Borgersoldat. En kulturhistorisk skitse af en københavnsk købmandsfamilie i 1800-tallet, Høffding-familien. (Lisa Elsbøll)	121
Ib Ostenfeld: Blicher-studier. (Kirsten Prange)	122
Hanne Flor Sørensen: Johanne Krebs. Noget må der være, der har ens hjerte. (Lis Bruselius)	123
Sigurd Rambusch: Jakob Scavenius. En moderne politiker i det gamle Højre. (Jørgen Mikkelsen)	124
Dyrekøbte erfaringer. Overretssagfører Otto Fabricius' erindringer. Udgivet ved L. B. Fabricius. (Carsten Rolfsen)	125
Viggo Klausen: »Sådan var det på landet i tyverne«. Erindringsserien »Folk fortæller« nr. 1. (Lisa Elsbøll)	126
Martine Løth: Slægtsminder. Erindringsserien »Folk fortæller« nr. 20. (Jørgen Mikkelsen)	126
Dagny Jensen: En bange mus – en arbejderkvindes erindringer. (Lisa Elsbøll)	127

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

Bestyrelsen pr. 1. maj 1989:

Finn Andersen (DIS-DK og sekretær f. nord. anl.), Grysgårdsvej 2,
2400 København NV.

Nils G. Bartholdy, Schlegels Allé 1, 1807 København V.

Sv. Cedergreen Bech, Søtoften 21, 2820 Gentofte.

Tommy P. Christensen (redaktør), Bulgariensgade 5, 2300 København S.

Ida Dybdahl, Østerbrogade 44, 2100 København Ø.

Knud J. V. Jespersen, Teglbakken 46, 5690 Tommerup.

Lise Lund (kasserer), Filsofgangen 23, 2., 5000 Odense C.

Jørgen Papsøe (DIS-DK), Trolldager 8, 2950 Vedbæk.

Knud Prange (næstformand), Degnemose Allé 26, 2700 Brønshøj.

Poul Steen (sekretær), Rudersdalsvej 52, 2840 Holte.

Hans H. Worsøe (formand), Tækkerløkke 34 A, 6200 Åbenrå.

Brug vedhæftede bestillingskort til Samfundets publikationer. Ekstra eksemplarer kan erhverves hos sekretæren og formanden.

Abonnement på *Hvem forsker Hvad* kan bestilles ved henvendelse til:
HVEM FORSKER HVAD, Christian Xs Vej 27, 8260 Viby,
hvor også ældre årgange kan købes.

Personalhistorisk Tidsskrift

udgives af *Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie*, hvis formand er landsarkivar, cand. mag. Hans H. Worsøe, Tækkerløkke 34 A, 6200 Åbenrå. Tidsskriftet redigeres af Samfundets skriftudvalg ved redaktøren, cand. mag. Tommy P. Christensen.

Abonnement kan kun tegnes ved indmeldelse. Foreninger og biblioteker kan optages som medlemmer. Indmeldelse sker ved henvendelse til sekretæren, Finn Andersen, Grysgårdsvej 2, 2400 København NV, eller kassere- ren, Lise Lund, Filsofgangen 23, 2., 5000 Odense C. Medlemskontingen- tet udgør for 1990 120 kr.

Vejledning til forfatterne

Manuskripter indsendes til redaktionen i ét eksemplar, idet det forudsæt- tes, at forfatteren selv beholder en kopi. Redaktionen påtager sig iøvrigt in- tet ansvar for indsendte manuskripter, billeder m.v.

Manuskripter maskinskrives på A4-ark med normal linieafstand (1½ linie- afstand) og bred margin. Noterne skrives for sig og nummereres fortløben- de. Håndskrevne rettelser bør ikke forekomme. Illustrationsforslag med tilhørende undertekster vedlægges. Når manuskriptet er godkendt, og kor- rektur foreligger, kan rettelser mod manuskriptet, herunder udvidelse af tekst eller noter, ikke påregnes fulgt af redaktionen. Efter at rentrykning har fundet sted, får forfatteren tilsendt 25 særtryk af artiklen gratis. Større oplag af særtryk kan bestilles og leveres efter regning.

Vejledning i udarbejdelse af anmeldelser til tidsskriftet kan frit rekvireres fra redaktionen.

Redaktionens adresse: Tommy P. Christensen, Bulgariensgade 5, st., 2300 København S.

Udgivet med støtte af Statens humanistiske forskningsråd og Al- fred Goods Personalhistoriske Fond.